

Medlemmer i Bodø kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Fredag, 19. januar 2024, kl 09.00

Møtested: Møterom Formannskapssalen, Bodø rådhus.

SAKSLISTE	Sakstittel
01/24	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. november 2023
02/24	Redegjørelse fra administrasjonen om status for kommunens barnevern
03/24	Oppfølging av bystyrets vedtak Forvaltningsrevisjon Barnevern (3. gangs behandling)
04/24	Risiko- og vesentlighetsvurdering – grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon / plan for eierskapskontroll
05/24	Interkommunal klageordning Iris Salten IKS
06/24	Dialog med revisor
07/24	Orienteringer
08/24	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Bodø, 11. januar 2024

Sander Delp Horn (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, kommunedirektør, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (eventuell innkalling skjer særskilt).

SAK 01/24

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. november 2023

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
19.01.2024

Vedlegg:

- a) Bodø kontrollutvalg: Protokoll møte 28. november 2023

Bakgrunn for saken:

Protokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. november 2023 godkjennes.

Inndyr, 11. januar 2024

Lars Hansen
Sekretariatsleder

PROTOKOLL – BODØ KONTROLLUTVALG

Møtedato: Tirsdag, 28. november 2023, 09.00 – 12.00

Møtested: Formannskapssalen, Bodø rådhus

Saksnr.: 53/23 – 63/23

Deltagere:

Sander Delp Horn, Ap, leder
Kirsten Springer Hasvoll, SV, nestleder
Bodil Bjørnaali Brattli, H, medlem
Torill Cecilie Mehus, uavh, medlem

Forfall:

Torje Imøy, uavh., medlem

Varamedlemmer:

Åshild Opøyen, uavh. møtte for Torje Imøy

Øvrige:

Salten kommunerevisjon IKS:

- Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Bjørn Vegard Gamst
- Forvaltningsrevisor Malin Bruun
- Forvaltningsrevisor Mariell Myhre

Salten kontrollutvalgsservice KO:

- Sekretariatsleder Lars Hansen

Bodø kommune:

- Ordfører Odd Emil Ingebrigtsen, sak 57/23
- Assisterende kommundirektør Anna Welle
- Konstituert barnevernsleder Mary Brattøy, sak 54-55/23
- Avdelingsdirektør økonomi og finans Kornelija Rasic
- Kommunalsjef Daniel Bjarmann-Simonsen
- Annette Aanes – rådgiver boligforvaltning, sak 56/23
- Camilla Susann Jelstad – rådgiver økonomi, sak 56/23
- Jens Harald Sæverud – rådgiver, sak 56/23

Godkjenning av innkalling og sakliste

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
53/23	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 17. oktober 2023
54/23	Redegjørelse om status for kommunens barnevern
55/23	Oppfølging av bystyrets vedtak Forvaltningsrevisjon Barnevern (3. gangs behandling)
56/23	Oppfølging av bystyrets vedtak Forvaltningsrevisjon Eiendomsforvaltning boliger
57/23	Rapport Eierskapskontroll Bodø kommune
58/23	Bestilling av forvaltningsrevisjon Informasjonssikkerhet
59/23	Engasjementsbrev 2023 – 2027 fra revisor
60/23	Dialog med revisor
61/23	Interkommunal klageordning Iris Salten IKS
62/23	Orienteringer
63/23	Eventuelt

53/23 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 17. oktober 2023

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 17. oktober 2023 godkjennes.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 17. oktober 2023 godkjennes.

54/23 Redegjørelse om status for kommunens barnevern

Assisterende kommunedirektør Anna Welle og konstituert barnevernsleder Mary Brattøy møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra administrasjonen foreløpig til orientering. Saken behandles ved skriftlig behandling i utvalget.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra administrasjonen foreløpig til orientering. Saken behandles ved skriftlig behandling i utvalget.

55/23 Oppfølging av bystyrets vedtak Forvaltningsrevisjon Barnevern (3. gangs behandling)

Assisterende kommunedirektør Anna Welle og konstituert barnevernsleder Mary Brattøy møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

I forkant av møtet fikk utvalget tilsendt notat datert 21.11.23. *Notat til kontrollutvalget 28. november 2023. kl. 09.05.*

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 046/21 Rapport forvaltningsrevisjon Økonomisk styring og internkontroll barnevern.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering, vedlagt notat fra administrasjonen om oppfølging av bystyrets vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra administrasjonen foreløpig til orientering. Saken behandles ved skriftlig behandling i utvalget.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra administrasjonen foreløpig til orientering. Saken behandles ved skriftlig behandling i utvalget.

56/23 Oppfølging av bystyrets vedtak Forvaltningsrevisjon Eiendomsforvaltning boliger

Assisterende kommunedirektør Anna Welle rådgiver boligforvaltning Annette Aanes, rådgiver økonomi Camilla Susann Jelstad og rådgiver Jens Harald Sæverud.

I forkant av møtet fikk utvalget tilsendt presentasjon fra administrasjonen: *Eiendomsforvaltning boliger November 2023*

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 23/79 Rapport forvaltningsrevisjon Eiendomsforvaltning boliger.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering, vedlagt notat fra administrasjonen om oppfølging av bystyrets vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 23/79 Rapport forvaltningsrevisjon Eiendomsforvaltning boliger.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at administrasjonen er godt i gang med oppfølging av bystyrets vedtak.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering, vedlagt presentasjon fra administrasjonen. Kontrollutvalget kommer tilbake til saken i august 2024.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 23/79 Rapport forvaltningsrevisjon Eiendomsforvaltning boliger.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at administrasjonen er godt i gang med oppfølging av bystyrets vedtak.
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering, vedlagt presentasjon fra administrasjonen. Kontrollutvalget kommer tilbake til saken i august 2024.

57/23 Rapport Eierskapskontroll Bodø kommune

Forslag til vedtak (innstilling til bystyret):

1. Rapport fra Eierskapskontroll med Bodø kommune er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger.
3. Bystyret ber kontrollutvalget påse at bystyrets vedtak om eierskapskontroll følges opp. Det bes om at oppfølging av rapporten gjennomføres i løpet av 3. kvartal 2024.
4. Bystyret understreker at revisor skal rapportere underveis til kontrollutvalget om fremdrift og avvik ved bestilte oppdrag.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til bystyret):

1. Rapport fra Eierskapskontroll med Bodø kommune er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.

2. Bystyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger.
3. Bystyret ber kontrollutvalget påse at bystyrets vedtak om eierskapskontroll følges opp. Det bes om at oppfølging av rapporten gjennomføres i løpet av 3. kvartal 2024.
4. Bystyret understreker at revisor skal rapportere underveis til kontrollutvalget om fremdrift og avvik ved bestilte oppdrag.

58/23 Bestilling av forvaltningsrevisjon Informasjonssikkerhet

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjon Informasjonssikkerhet slik det er beskrevet i revisors prosjektplan datert 17.11.2023. Utvalget ber om at rapporten blir klar i tide slik at den kan behandles i utvalgets møte 26. august 2024.

Innenfor rammen av forvaltningsrevisjonens formål gir kontrollutvalget revisor fullmakt til å foreta justering av fastsatt problemstilling ved behov.

Kontrollutvalget ber revisor fortløpende rapportere til kontrollutvalget om fremdriften og om det er gjort endringer i prosjektets problemstillinger.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjon Informasjonssikkerhet slik det er beskrevet i revisors prosjektplan datert 17.11.2023. Utvalget ber om at rapporten blir klar i tide slik at den kan behandles i utvalgets møte 26. august 2024.

Innenfor rammen av forvaltningsrevisjonens formål gir kontrollutvalget revisor fullmakt til å foreta justering av fastsatt problemstilling ved behov.

Kontrollutvalget ber revisor fortløpende rapportere til kontrollutvalget om fremdriften og om det er gjort endringer i prosjektets problemstillinger.

59/23 Engasjementsbrev 2023 – 2027 fra revisor

Forslag til vedtak:

1. Bodø kontrollutvalg tar engasjementsbrev av 5.10.2023 for revisjon av Bodø kommune til etterretning.
2. Ved endringer i kommunen eller hos revisor, som tilsier at det er behov for nytt engasjementsbrev, sendes nytt brev i løpet av valgperioden.
3. Kontrollutvalget tar til orientering at det arbeides med avtale mellom kontrollutvalg og revisjon, bl.a med avklaring av omfang av og frister for leveranse. Utvalget kommer tilbake til behandling av avtalen i senere møte.

4. Kontrollutvalget viser til engasjementsbrevets formulering om at *De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale*. Utvalget ber Salten kommunerevisjon IKS redegjøre skriftlig om hvordan størrelsen på Bodø kommunes tilskudd / honorar til revisjonen beregnes.

Endret forslag til vedtak fra sekretariatet:

1. Bodø kontrollutvalg tar engasjementsbrev av 5.10.2023 for revisjon av Bodø kommune til etterretning.
2. Ved endringer i kommunen eller hos revisor, som tilsier at det er behov for nytt engasjementsbrev, sendes nytt brev i løpet av valgperioden.
3. Kontrollutvalget tar til orientering at det arbeides med avtale mellom kontrollutvalg og revisjon, bl.a med avklaring av omfang av og frister for leveranse. Utvalget kommer tilbake til behandling av avtalen i senere møte.
4. Kontrollutvalget viser til engasjementsbrevets formulering om at *De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale*. Brev fra revisor datert 21.11.2023 viser til at kostnadene for den enkelte kommune etter avtale skal baseres på samme nivå som i 2003, men med justering ved bruk av en kommunal deflator. Utvalget ber Salten kommunerevisjon IKS redegjøre skriftlig om hvilket omfang av leveranse av revisjonstjenester (regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon) til Bodø kommune som lå til grunn i 2003, sammenlignet med 2023.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Bodø kontrollutvalg tar engasjementsbrev av 5.10.2023 for revisjon av Bodø kommune til etterretning.
2. Ved endringer i kommunen eller hos revisor, som tilsier at det er behov for nytt engasjementsbrev, sendes nytt brev i løpet av valgperioden.
3. Kontrollutvalget tar til orientering at det arbeides med avtale mellom kontrollutvalg og revisjon, bl.a med avklaring av omfang av og frister for leveranse. Utvalget kommer tilbake til behandling av avtalen i senere møte.
4. Kontrollutvalget viser til engasjementsbrevets formulering om at *De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale*. Brev fra revisor datert 21.11.2023 viser til at kostnadene for den enkelte kommune etter avtale skal baseres på samme nivå som i 2003, men med justering ved bruk av en kommunal deflator. Utvalget ber Salten kommunerevisjon IKS redegjøre skriftlig om hvilket omfang av leveranse av revisjonstjenester (regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon) til Bodø kommune som lå til grunn i 2003, sammenlignet med 2023.

60/23 **Dialog med revisor**

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Bodø kommune tar dialog med revisor til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Bodø kommune tar dialog med revisor til orientering.

Etterlevelseskontroll: Kontrollutvalget er informert om at Tilskudd til private barnehager blir tema for forenklet etterlevelseskontroll.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget i Bodø kommune tar dialog med revisor til orientering.

Etterlevelseskontroll: Kontrollutvalget er informert om at Tilskudd til private barnehager blir tema for forenklet etterlevelseskontroll.

61/23 **Interkommunal klageordning Iris Salten IKS**

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget drøfter sakens innhold og beslutter eventuell innstilling / rapportering til Bystyret.

Omforent forslag til vedtak:

Saken utsettes til neste møte.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken utsettes til neste møte.

62/23 **Orienteringer**

Kontrollutvalget drøftet mottatt henvendelse datert 23.11.2023 fra FAU Østbyen: *Barnehage- og skolebehovsplanen - økonomi og frigjorte midler.*

Kontrollutvalget ser ikke grunnlag for å behandle spørsmålene som er tatt opp i henvendelsen. Utvalget legger til grunn at bystyret som besluttsende organ tar stilling til om barnehage- og skolebehovsplan er tilstrekkelig utredet.

63/23

Eventuelt

Ingen ytterligere saker til behandling.

Bodø, den 28. november 2023

Lars Hansen
Sekretariatsleder
Saltens Kontrollutvalgsservice

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Bodø kommune v/ ordfører og kommunedirektør,
Saltens kommunerevisjon IKS

SAK 02/24

Redegjørelse fra administrasjonen om status for kommunens barnevern

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
19.01.2024

Vedlegg:

- Bodø kommune v/ barnevernleder 21.11.2023: Notat til kontrollutvalget 28.11.2023 kl 09.05.
- Statsforvalteren i Nordland, 14.12.2023: Rapport fra tilsyn - barnevernets oppfølging av fosterhjem - Barneverntjenesten for Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy 2023

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget fikk i sitt møte 28. november 2023, sak 54/23, en redegjørelse fra administrasjonen om status for kommunens barnevern. I forkant av saken fikk utvalget tilsendt vedlagte notat fra administrasjonen.

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

*Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra administrasjonen foreløpig til orientering.
Saken behandles ved skriftlig behandling i utvalget.*

Sak med skriftlig behandling ble sendt til kontrollutvalget 7. desember 2023. Utvalget kom imidlertid frem til at saken egnet seg best til behandling i møte. Vedlagte notat fra administrasjonen beskriver en alvorlig situasjon og utvikling for kommunens barnevern, i hovedtrekk som følger:

I Notat til kontrollutvalget er status for *Utvikling saksportefølge* beskrevet bl.a med følgende:

- Akuttsituasjoner håndtert av Seksjon Mottak/vakt i perioden 01.01.-20.11.: 138 i 2022 og 135 i 2023 (MEN det mangler flere registreringer her, pga. sykemeldinger, fravær, høyt arbeidspress hos M/V slik at registreringene er nedprioritert, i tillegg har de hatt noen utfordringer med pålogging i Flyt.)
- Betydelig økning i henvendelser til vakttelefonen i perioden 01.01.-20.11.: 1536 i 2022 og 1958 i 2023.

I samme notat er *Fristoversittelser* beskrevet bl.a med følgende:

- Saker står så lenge på vent at undersøkelsesfristen er overskredet før undersøkelsen begynner.
- Pr d.d. har vi 101 barn uten saksbehandler, hvorav 68 venter på undersøkelse. Øvrige på vent er påbegynte undersøkelser og tiltakssaker uten saksbehandler.
- Fristoversittelser:
 - 2022: 48,3 % av undersøkelsene var over frist
 - 2023: 71 % av undersøkelsene er over frist

I samme notat er *Bemanning* beskrevet bl.a med følgende:

- Barnevernet er i en prekær situasjon ift bemanning.
- Hovedårsaken er høyt sykefravær (ca 14% og permisjoner som tar tid å fylle).
- Det tar 4- 6 måneder å få besatt en ubesatt stilling.
- Rekrutteringsutfordringene øker:
 - Færre søkere
 - Ved de 3 siste utlysningene har vi ikke fått fylt alle ledige stillinger
 - Medfører etterslep på å få dekket opp ledige stillinger (påvirker ventelistesituasjonen)
- Aktuell situasjon pr dd:
 - Tjenesten har 40 årsverk barnevernkonsulent / «saksbehandlerstillinger»
 - Av disse er pr. d.d. 31,9 besatt. Øvrige er sykemeldt, i permisjon eller vakant.
 - Av de 31,9 aktive stillingsressursene er 11,9 vikarer = 37% vikarer.

I etterkant av møte i november 2023 har Statsforvalteren i Nordland en publisert rapport fra sitt tilsyn med barnevernets oppfølging av fosterhjem. I rapporten vises det til at det er *avdekket mangler i barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Barneverntjenesten besøker ikke fosterhjemmene så ofte som nødvendig, med den følge at fosterbarn under omsorg ikke sikres nødvendig oppfølging og hjelp, også i kritiske faser.*

Videre fremkommer at *internkontrollen er mangelfull. Barneverntjenesten har ikke sikre tall for hvor mange fosterbarn de har ansvaret for, eller hvor mange fosterbarn som ikke har fått lovpålagt oppfølging. Dette gir et problematisk utgangspunkt for styring og ledelse.*

Vi ser heller ikke at internkontrollen har et omfang og innhold som er tilstrekkelig tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste, herunder tjenestens særegne organisering og risikoer forbundet med denne.

På bakgrunn av saken er satt på dagsorden, og innholdet i sakens vedlegg, er kommunedirektøren bedt om å møte i kontrollutvalget kl 09.05 for å redegjøre om følgende:

- Notatet fra administrasjonen synliggjør at barnevernstjenesten har store utfordringer når det gjelder bemanning, økt antall henvendelser og fristoverskridelser. Videre nevner notatet noen tiltak som er gjort for å styrke tjenesten faglig (bl.a ansatt en professor i barnevern i 30% stilling, forsøkt å legge til rette for videreutdanning, styrket den faglige ledelsen).
 - Er det ut over de generelle virkemidlene for rekruttering iverksatt eller planlagt iverksatt tiltak fra kommunens side for å bedre rekruttering til tjenesten? Hva er i så fall tiltakene og status for gjennomføring?
 - Er det ut over de generelle virkemidlene for sykefraværsoppfølging iverksatt eller planlagt iverksatt tiltak fra kommunens side for å avhjelpe situasjonen innen barnevernet? Hva er i så fall tiltakene og status for gjennomføring?
 - En rekke kommunale tjenester har tatt i bruk, eller planlegger å ta i bruk, ny teknologi med det formål å redusere tidsbruk / effektivisere tjenesten. Er det vurdert innføring og bruk av ny teknologi innen barnevernstjenesten? Hva er eventuelt status for dette?

Forhold ved barnevernet slik de kommer frem i rapport fra Statsforvalteren:

Statsforvalteren i Nordland har nylig (14.12.2023) publisert vedlagte rapport med tittelen *Rapport fra tilsyn - barnevernets oppfølging av fosterhjem - Barneverntjenesten for Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy 2023*. Statsforvalteren opplyser at de har avdekket mangler i barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem, men også at

«(...) internkontrollen er mangelfull. Barneverntjenesten har ikke sikre tall for hvor mange fosterbarn de har ansvaret for, eller hvor mange fosterbarn som ikke har fått lovpålagt oppfølging. Dette gir et problematisk utgangspunkt for styring og ledelse.

Vi ser heller ikke at internkontrollen har et omfang og innhold som er tilstrekkelig tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste, herunder tjenestens særegne organisering og risikoer forbundet med denne.» (rapporten s 27)

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden ber jeg kommunedirektøren redegjøre kort om

- Tiltak som vil bli gjennomført for å sikre at internkontrollen har et omfang og innhold som er tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste

Videre i samme rapport nevner Statsforvalteren følgende:

«Vertskommunesamarbeidet mellom Bodø kommune og de fire samarbeidskommunene med egne avdelingskontorer er i utgangspunktet lagt opp

slik at hver avdeling ivaretar sakene i sin kommune. Dette innebærer for eksempel at når Steigen har plassert et barn i fosterhjem i Bodø kommune, så reiser medarbeidere som jobber i Steigen til Bodø på oppfølgingsbesøk. Saksbehandlerressursene tilhører den enkelte avdeling, og deles i utgangspunktet ikke avdelingene imellom.» (rapporten s 9)

Dersom dette siterte innholdet i rapporten medfører riktighet, så indikerer dette at ansatte i Bodø kommunes barnevernstjeneste med arbeidssted Steigen har opptil seks timer reisetid tur / retur for oppfølging av fosterhjemsplasserte barn i Bodø. I forbindelse med at saken er satt på dagsorden ber jeg kommunedirektøren redegjøre kort

- Om beskrivelsen i Statsforvalterens rapport generelt sett gir et korrekt bilde av hvordan vertskommunesamarbeidet fungerer mellom tjenestens lokasjon i Bodø og avdelingskontorene?
- Dersom eksemplet medfører riktighet: Er det iverksatt, eller vurderes det iverksatt tiltak, for å redusere tidsbruk til forflytning av ansatte slik at det kan frigjøres ressurser til personrettet aktivitet?

Forhold ved barnevernet hvor bystyret har bestilt sak fra administrasjonen:

Bystyret har sin sak PS 23/100 *Barneverntjenesten 2022 – tilstandsrapport* vedtatt følgende 15. juni 2023:

1. Bystyret tar tilstandsrapport for barnevernet for 2022 til orientering.

2. Alle barn har rett til en trygg og forsvarlig omsorgssituasjon. Det er alltid bedre å forebygge enn å reparere. Bystyret ber derfor kommunedirektøren om en sak som redegjør nærmere for barnevernets økonomi, hvordan man skal lykkes med å vri innsatsen fra tiltak til forebygging og tiltak for å redusere antallet fristbrudd

Bystyret har så langt ikke fått en slik sak. I bystyrets sak PS 119/23 (7. september 2023) *Rapportering på oppfølging av politiske vedtak pr. 30.06.2023* er status for sak PS 23/100 satt til «ferdig», og statusbeskrivelsen har følgende innhold «*Standard rapportering etter krav i barnevernsloven.. Rapporten lagt frem for bystyret og er ferdig behandlet. Tilsvarende rapport fremlegges for bystyret hvert år.*» I forbindelse med at saken er satt på dagsorden ber jeg kommunedirektøren redegjøre kortfattet

- Om status for oppfølging av bystyrets vedtak i sak 23/100.

Sekretariatet har bedt om at en skriftlig versjon av redegjørelsen oversendes sekretariatet **innen 15. januar 2024**. Dette slik at den kan sendes utvalgets medlemmer i forkant av møtet.

Folkevalgt oppfølging av barnevern som tjenesteområde:

Bystyret har opprettet et velferdsutvalg som skal behandle og innstille til bystyret i saker som gjelder bl.a barnevern, undervisning, helse- og omsorgstjenester. I tillegg kan velferdsutvalget gi høringsuttalelser på kommunens vegne i saker som faller innenfor utvalgets fagområde. I valgperioden 2019-2023 har utvalget ved tre anledninger behandlet saker relatert til barnevern:

1. Sak PS 05/21 Forebyggende barnevern i familiesentrene. Saken var satt på dagsorden etter en verbal vedtatt ved bystyrets behandling av Budsjett 2020: «*Forebyggende*

barnevern: Bystyret ber administrasjonen utrede en sak hvor de belyser hvordan kommunen kan styrke familiesentrenes rolle i forbindelse med forebyggende barnevern, samt utrede hvordan familiesentrene eventuelt kan bistå i oppfølging av familier som står i barnevernssaker. Det bes om at det gis en særskilt vurdering av arbeidet med familier med flerkulturell bakgrunn som kan ha utfordringer knyttet til for eksempel kultur og/eller språk»

Bystyret behandlet saken 25.03.2021 (sak 21/36) og fattet følgende vedtak

- 1. Tas til orientering*
 - 2. Bystyret ber om en ny sak i forbindelse med ny barnevernreform som svarer på hvordan kommunen kan styrke familiesentrenes rolle i forebyggende barnevern i god tid før budsjettbehandlingen.*
2. Sak PS 16/22 Årsrapport Barneverntjenesten 2021
 3. Sak PS 25/23 Barneverntjenesten 2022 - tilstandsrapport

Økonomi barnevern:

For de siste 3 avlagte årsregnskapene nevnes merforbruk for kommunens barnevern som følger:

2020, kr 7,5 mill,

2021, kr 6,1 mill,

2022, kr 23,7 mill.

I tertialrapport 2/ 2023 er det meldt om et merforbruk på kr 23 mill for barnevernet.

Vurdering

Administrasjonens notat datert 21.11.2023 beskriver store utfordringer i barnevernet når det gjelder bemanning, økte henvendelser og fristoversittelser. Utviklingen har vært negativ over tid. Utfordringene synes såpass omfattende og alvorlige at det vil være naturlig å rapportere om forholdene til bystyret.

Forslag til vedtak:

Rapportering til bystyret:

Kontrollutvalget har i sine møter 28. november 2023 og 19. januar 2024 hatt til behandling sak om status for kommunens barnevern. Grunnlaget for behandlingen har vært informasjon i administrasjonens «Notat til kontrollutvalget 28. november 2023», samt skriftlig og muntlig informasjon fra administrasjonen ved behandlingen i utvalgets møte 19. januar 2024.

Kontrollutvalgets vurdering er at kommunens barnevern har store utfordringer når det gjelder bemanning, økte henvendelser og fristoversittelser. Utviklingen har vært negativ over tid.

Kontrollutvalget registrerer følgende i tilknytning til saken:

- a) Administrasjonen har redegjort om følgende tiltak som skal gjennomføres for å håndtere utfordringer med bemanning, økt antall henvendelser og fristoverskridelser:.....
- b) I tilknytning til Statsforvalterens rapport om barnevernets oppfølging av fosterhjem har administrasjonen redegjort om følgende tiltak som vil bli gjennomført for å sikre at internkontrollen har et omfang og innhold som er tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste.....
- c) Bystyret har i sin sak PS 23/100 *Barneverntjenesten 2022 – tilstandsrapport* vedtatt følgende 15. juni 2023:

1. Bystyret tar tilstandsrapport for barnevernet for 2022 til orientering.

2. Alle barn har rett til en trygg og forsvarlig omsorgssituasjon. Det er alltid bedre å forebygge enn å reparere. Bystyret ber derfor kommunedirektøren om en sak som redegjør nærmere for barnevernets økonomi, hvordan man skal lykkes med å vri innsatsen fra tiltak til forebygging og tiltak for å redusere antallet fristbrudd

Kontrollutvalget har fått følgende tilbakemelding fra administrasjonen om status for oppfølging av bystyrets vedtak.....

Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret vedlagt notat fra administrasjonen.

Inndyr, 11. januar 2024

Lars Hansen
Sekretariatsleder

NOTAT TIL KONTROLLUTVALGET 28. november 2023. kl. 09.05.

Konstituert barnevernleder Mary Brattøy, dato 21.11.23

Kontrollutvalget ønsker informasjon om *Utviklingen i mengde saker i barnevernet i perioden 2022-2023, herunder*

- omfanget av saker hvor barnevernet ikke overholder frist for behandling av meldinger, eller frist for gjennomføring av undersøkelser
- utvikling i hjelpetiltak for barn og barnefamilier,

SVAR

UTVIKLING SAKSPORTEFØLJE

- **Økning i meldinger** i perioden 01.01.-20.11.: 852 i 2022 og 957 i 2023.
- **Liten nedgang nye undersøkelser** – etterslep av undersøkelser fra år tilbake.
- **Nedgang barn med tiltak** til og med 2. tertial (må telles manuelt).
- 873 barn i 2022, så langt 772 barn i 2023. Dette indikerer noe nedgang.
- **Aktive saker pr d.d.** = 511, hvorav 38 over 18 år.
- **Akuttsituasjoner** håndtert av Seksjon Mottak/vakt i perioden 01.01.-20.11.: 138 i 2022 og 135 i 2023 (MEN det mangler flere registreringer her, pga. sykemeldinger, fravær, høyt arbeidspress hos M/V slik at registreringene er nedprioritert, i tillegg har de hatt noen utfordringer med pålogging i Flyt.)
- Betydelig **økning i henvendelser til vakttelefonen** i perioden 01.01.-20.11.: 1536 i 2022 og 1958 i 2023.

FRISTOVERSITTELSE

- Liten nedgang i antallet nye undersøkelser
- **Stort etterslep undersøkelser oppsto under corona-året 2020 grunnet økning voldssaker.** Denne ventelista har underveis blitt supplert med tiltakssaker uten saksbehandler grunnet sykefravær.
- Saker står så lenge på vent at **undersøkelsesfristen er overskredet før undersøkelsen begynner.**
- Pr d.d. har vi **101 barn uten saksbehandler, hvorav 68 venter på undersøkelse.** Øvrige på vent er påbegynte undersøkelser og tiltakssaker uten saksbehandler.
- **Fristoversittelser:**
 - 2022: 48,3 % av undersøkelsene var over frist
 - 2023: 71 % av undersøkelsene er over frist

HJELPETILTAK

Sammenliknet 2022 og 2023 for perioden 01.01.-31.08. har **tiltakssaker gått noe ned.** 2022 var ett topp-år for tiltak (perioden). **Antallet tiltak er i 2023 tilbake på samme nivå som 2020 og 2021.**

Tiltak utenfor hjemmet

- 14 på institusjon
- 80 i fosterhjem (under 18 år)

Viktigste hjelpetiltak i hjemmet er «Råd og veiledning», dvs. veiledning til foreldre. Vi har hatt en liten nedgang barn i fosterhjem. Årsak = foreldreveiledning.

Kontrollutvalget ønsker en kortfattet status og utviklingstrekk når det gjelder bemannings- og kompetansesituasjonen i kommunens barnevern.

SVAR

BEMANNING – kan ikke besvares kort dessverre

- Barnevernet er i en **prekær situasjon ift bemanning**.
- Hovedårsaken er **høyt sykefravær (ca 14% og permisjoner)** som tar tid å fylle.
- Det tar 4- 6 måneder å få besatt en ubesatt stilling.
- **Rekrutteringsutfordringene øker:**
 - **Færre søkere**
 - Ved de 3 siste utlysningene har vi ikke fått fylt alle ledige stillinger
 - Medfører **etterlep på å få dekket opp ledige stillinger** (påvirker ventelistesituasjonen)

Aktuell situasjon pr dd:

- Tjenesten har **40 årsverk barnevernkonsulent / «saksbehandlerstillinger»**
- Av disse er pr. d.d. **31,9 besatt**. Øvrige er sykemeldt, i permisjon eller vakant.
- Av de 31,9 aktive stillingsressursene er **11,9 vikarer = 37% vikarer**.
- **Barneseksjonen (ufødt -13 år)**
 - 14,2 årsverk bv-konsulent, hvorav 5,1 udekket.
 - 240 saker fordelt på 9,1 konsulenter gir ett snitt på 26,4 saker pr. medarbeider.
 - Anbefalt saksmengde er 9-15. Snittet er 17,2 saker pr aktiv stillingsressurs.
 - Seksjonen har 83 barn på vent uten saksbehandler.
- **Ungdomssekksjonen 13-15 år**
 - 7 årsv. bv-konsulent, hvorav 2 vikarer startet opp 1/11-23, samt 1 udekket stilling.
 - 121 saker hvorav flere er *svært* krevende. 121 saker fordelt på 6 stillinger = 20 saker pr barnevernkonsulent.
 - Snitt på 17 saker pr. tilstedeværende bv-konsulent. De nye starter med få saker, ergo har noen av «de gamle» over 17 saker.
 - Seksjonen har 18 saker på vent

Denne situasjonen – en vond sirkel – frembringer nye sykemeldinger og ubesatte stillinger.

KOMPETANSESITUASJON

Minstekrav er bachelor i barnevern eller sosialt arbeid. Alle barnevernkonsulenter, fagledere og barnevernleder fyller minstekravet. Innen 2031 skal alle enten ha master i barnevern, eller ha videreutdanning + 4 års praksis.

Barneverntjenesten i Bodø står i **ett generasjonsskifte ift kompetanse og erfaring**. For noen år tilbake hadde hovedtyngden av ansatte mer enn 5 års erfaring fra kommunalt barnevern, i tillegg til relevante videreutdanninger. Dette har endret seg.

Nå er barnevernet i en krevende situasjon også mht. kompetanse:

- **9 av våre 11,9 vikarer har under 1 års arbeidserfaring fra kommunalt barnevern**, og er under opplæring. Dette utgjør **28,2%** av 31,9 dagens besatte/aktive stillinger.
- 40% har mindre enn 3 års erfaring.
- Kun 33 % av barnevernkonsulentene har mer enn 5 års arbeidserfaring fra kommunalt barnevern.
- Nesten halvparten mangler videreutdanning. Kun ett par har master i barnevern eller sosialt arbeid.

For å styrke tjenesten faglig har vi

- ansatt Øyvind Kvello, professor i barnevern, i 30% stilling.
- forsøkt å legge til rette for videreutdanning
- styrket den faglige ledelsen
- hatt flere fagdager og kurs i relevante og aktuelle tema
- ansatte (fortrinnsvis benyttet av nytilsatte) har fått delta på undervisning på Nord universitet i aktuelle tema

**Kontrollutvalget følger opp forvaltningsrevisjonsrapport barnevern behandlet i bystyret sak 46/22.
Rapporten ga følgende anbefalinger:**

at Bodø kommune:

1. Skal utarbeide realistiske budsjettfor Barnevernet i Bodø
2. Bør utarbeide oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene.
3. Bør oppdatere vertskommunesamarbeidsavtalene. det bør også henvises til eksterne avtaler om fordeling av kostnader hvis dette foreligger.
- 4 Bør jobbe videre med å avklare hva som ligger til grunnfor KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.

SVAR i blå skrift

- 1) Skal utarbeide realistisk budsjett
- 2) Utarbeide oppdatere økonomihåndbok og ta med vertskommunearbeidet i oppdateringen:
Barnevernet avventer fortsatt nytt fagprogram
- 3) Oppdatere vertskommunesamarbeidet
Kommunen er i helt i slutfasen av å utarbeide (forslag til) ny avtale.
- 4) Avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA-rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig
 - Nytt fagprogram vil bidra til riktigere tall
 - En gjennomgang av tallene er under arbeid v/ KS-Agenda. Vi ser allerede at mulige feilføringer i regnskaps-sammenheng ift samarbeidskommunene har medført noe feil i Bodø sine tall. Dette vil bli nærmere undersøkt.

Fagprogram

- Barnevernet har nylig fått startsignal på å sette i gang prosessen med anskaffelse av nytt fagprogram. Dette skjer i samarbeid med Digi Nordland da anbudprosessen sannsynligvis skal skje i samarbeid med andre nordlandskommuner.
- D-IKT skaffer prosjektleder (avanserte prosesser ift anbud og anskaffelse)
- I påvente av prosjektleder har barnevernet allerede påbegynt jobben med å utarbeide kravspesifikasjon.

Helsetilsynet / Tilsyn / Tilsynsrapporter / Nordland / 2023

TILSYNSRAPPORT

Rapport fra tilsyn – barnevernets oppfølging av fosterhjem – Barneverntjenesten for Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy 2023

Tidsrom for tilsynsbesøket:

12.-13.09.23 og 15.09.23

Statsforvalteren i Nordland

14.12.2023

Innholdsfortegnelse

1. Tilsynets tema og omfang
2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet
3. Beskrivelse av faktagrunnlaget
4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag
5. Statsforvalterens konklusjon
6. Oppfølging av påpekte lovbrudd

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

Alle tilsynsrapportar frå dette landsomfattanede tilsynet

Statsforvalteren har gjennomført tilsyn med Bodø kommune som vertskommune for den interkommunale barneverntjenesten for Bodø Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy kommune. I den forbindelse besøkte vi barnevernstjenesten den 12.-13.09.23 og den 15.09.23. Vi undersøkte om kommunen sørger for at oppfølging av barn i fosterhjem blir utført i samsvar med aktuelle lovkrav slik at barna får trygge og gode tjenester.

Tilsynet ble gjennomført som del av et landsomfattende tilsyn initiert av Statens helsetilsyn.

Statsforvalterens konklusjon:

Statsforvalteren har avdekket mangler i barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Barneverntjenesten besøker ikke fosterhjemmene så ofte som nødvendig, med den følge at fosterbarn under omsorg ikke sikres nødvendig oppfølging og hjelp, også i kritiske faser. Det foreligger også mangler knyttet til barneverntjenestens dokumentasjon. Dette medfører at vesentlig informasjon og vurderinger ikke er tilgjengelig på barnets mappe.

Videre finner vi at internkontrollen er mangelfull. Barneverntjenesten har ikke sikre tall for hvor mange fosterbarn de har ansvaret for, eller hvor mange fosterbarn som ikke har fått lovpålagt oppfølging. Dette gir et problematisk utgangspunkt for styring og ledelse.

Vi ser heller ikke at internkontrollen har et omfang og innhold som er tilstrekkelig tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste, herunder tjenestens særegne organisering og risikoen forbundet med denne.

Dette er brudd på barnevernsloven § 8-3 og § 1-7 og kommuneloven § 25-1 om internkontroll.

Utkast til rapport ble sendt ut den 24.11.2023 der kommunen fikk frist til 08.12.23 for å gi tilbakemeldinger om faktagrunnlaget. Vi mottok slike tilbakemeldinger innen fristen, og disse er innarbeidet i endelig rapport. For oppfølging av lovbrudd viser vi til kapittel 6 i rapporten.

Vi har satt frist for utarbeidelse av plan for retting til utgangen av januar 2024. Rapporten sendes til helsetilsynet og vil bli publisert på deres nettsider.

1. Tilsynets tema og omfang

I dette kapittelet beskriver vi hva som ble undersøkt i tilsynet.

Statsforvalteren har undersøkt og vurdert om kommunen sikrer at barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem er forsvarlig. Tilsynet med forsvarlig oppfølging av barn i fosterhjem innebærer en undersøkelse og vurdering av om:

- Barneverntjenesten tilrettelegger for og gir barnet mulighet til å medvirke i oppfølgingen, og medvirkningen er dokumentert
- Barneverntjenesten planlegger oppfølgingen av barnet
- Barneverntjenesten tilegner seg tilstrekkelig informasjon om barnets utvikling, omsorgssituasjon og behov for endringer eller ytterligere tiltak
- Barneverntjenestens oppfølging av fosterhjemmet er helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilie
- Barneverntjenesten besøker fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å gi barnet forsvarlig oppfølging
- Barneverntjenesten gjør en forsvarlig vurdering av barnets utvikling og omsorgssituasjon og konkluderer på om det er behov for endringer eller ytterligere tiltak

- Barneverntjenesten iverksetter nødvendige beslutninger om behov for endringer eller ytterligere tiltak
- Kommunen sikrer systematisk og tilpasset internkontroll i oppfølgingsarbeidet

Statsforvalterens tilsyn er gjennomført som systemrevisjon. Det innebærer at statsforvalteren har ført tilsyn med om kommunen utfører, styrer og leder arbeidet slik at de oppfyller aktuelle lov- og forskriftskrav. Statsforvalteren skal ikke overprøve enkeltsaker, men se på om tjenesten systematisk følger opp barn i fosterhjem i tråd med regelverket.

Kravene i tilsynet er utformet som overordnede krav knyttet til arbeidsprosesser i barneverntjenesten og gjenspeiler det viktigste som må skje hos tjenesten for at oppfølgingen av barnet skal bli av god og forsvarlig kvalitet.

Det er omsorgskommunens (jf. barnevernsloven § 9-6 første ledd og forskrift om fosterhjem § 1 annet ledd) ansvar for oppfølging og kontroll av hvert enkelt barns situasjon i fosterhjem som har vært gjenstand for dette tilsynet. Tilsynet har omfattet barneverntjenestens oppfølging av barn som bor i kommunale fosterhjem der det er snakk om omsorgsovertakelse og plasseringen har skjedd ved tvang jf. barnevernsloven § 5-1. Med dette forstås hjem i barnets familie eller nære nettverk eller et fosterhjem som er rekruttert på generelt grunnlag. Barneverntjenestens ansvar for å følge opp biologiske foreldre har ikke vært en del av dette tilsynet.

Barn og fosterforeldres meninger om og erfaringer med barneverntjenestens arbeid med oppfølging, er viktig informasjon for å vurdere både kvaliteten på tjenestene og kommunens praksis når det gjelder brukermedvirkning. Et utvalg fosterforeldre og barn som bor eller nylig har bodd i fosterhjem har derfor blitt intervjuet i dette tilsynet.

Våre undersøkelser i dette tilsynet

Tilsynet er i utgangspunktet rettet mot hele den interkommunale barneverntjenesten for Bodø m/flere, med vertskommunen som ansvarlig virksomhet. Vi har imidlertid ikke hatt kapasitet til å lese saksmapper og intervju ansatte fra alle samarbeidskommunene, og har derfor avgrenset oss til Steigen og Hamarøy som de to største av disse. Videre har vi hensyntatt at vertskommunen Bodø er betydelig større enn samarbeidskommunene, blant annet mht. antall barn under omsorg.

Vi har gjennomgått ti av tjenestens saker med barn under omsorg som bor eller har bodd i kommunale fosterhjem etter januar 2021. Av de ti sakene er seks fra Bodø kommune, to fra Hamarøy og to fra Steigen. Utover kommunetilhørighet og sakstype, er utvalget tilfeldig.

Videre har vi intervjuet fire fosterbarn og seks fosterforeldre fra de samme kommunene.

Under tilsynsbesøket intervjuet vi i alt fire saksbehandlere på omsorgsseksjonen avdeling Bodø, fagleder for omsorgsseksjonen, faglederne for avdeling Hamarøy og avdeling Steigen, samt barnevernleder. Vi har også intervjuet tjenestens overordnede ledere; avdelingsdirektøren for oppvekst og kultur og kommunedirektøren i Bodø kommune.

I tillegg til dette har vi gjennomgått Bodø kommunens svar i egenrapporterings skjemaet og tilsendte styringsdokumenter og maler.

2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet

Statsforvalteren er gitt myndighet til å føre tilsyn med kommunal barneverntjeneste, etter barnevernsloven § 17-3 første ledd. Et tilsyn er en kontroll av om virksomheten er i samsvar med lov- og forskriftsbestemmelser. Nedenfor gis det en beskrivelse av lovkrav som ble lagt til grunn i tilsynet.

Overordnede rettslige prinsipper

Det sentrale lovgrunnlaget for tilsynet med kommunenes barneverntjenester i 2023 er Lov om barnevern (barnevernsloven) av 18. juni 2021 med tilhørende forskrifter.

Sammen med Norges menneskerettslige forpliktelser oppstiller barnevernsloven noen helt grunnleggende prinsipper som er førende for barnevernsområdet generelt og derfor også for barnevernstjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Også forvaltningsloven (fvl.) inneholder regler som blir førende for dette tilsynet på et grunnleggende og overordnet nivå.

- *Barns rett til omsorg og beskyttelse* kan utledes av både Grunnloven (Grl.) 104 og FNs barnekonvensjon (Barnekonvensjonen) artikkel 3 og 19. Barns behov for omsorg og beskyttelse er også understreket av Den europeiske menneskerettsdomstol i mange saker, og er anerkjent som et legitimt inngrepsformål ved inngrep i retten til familieliv etter den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8. Hvis myndighetene overtar omsorgen for et barn, pålegger det dem likevel en positiv plikt til å sette inn tiltak for å tilrettelegge for gjenforening mellom barn og foreldre så snart det med rimelighet lar seg gjøre jf. Grl. § 102 og EMK art. 8 nr. 2. I barnevernsloven har barns rett til omsorg og rett til familieliv fått en felles bestemmelse i § 1-5.
- *Prinsippet om barnets beste* er barnevernområdets mest sentrale hensyn. Prinsippet fremgår av Barnekonvensjonen artikkel 3, Grunnloven 104 og barnevernsloven § 1-3, og sier at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører barn. Barnevernsloven § 1-3 presiserer også at barnevernets tiltak skal være til barnets beste og at hva som er til barnets beste må avgjøres etter en konkret vurdering. Det går også tydelig frem av bestemmelsen at barnets mening er et sentralt moment i vurderingen av barnets beste. Prinsippet om barnets beste utgjør en selvstendig rettighet for hvert barn, men det skal også vektlegges når andre lovbestemmelser skal fortolkes og virke som en retningslinje for saksbehandling i saker som berører barn.
- *Barnets rett til medvirkning* er et særlig viktig krav som har vært undersøkt i dette Barnets rett til å bli hørt følger av både Grunnloven § 104 og FNs Barnekonvensjon art. 12. I barnevernsloven er prinsippet nedfelt i § 1-4 om retten til medvirkning. Bestemmelsen gir barnet en ubetinget og selvstendig rett til å medvirke, men ingen plikt. Retten gjelder i hele beslutningsprosessen og i alle forhold som berører barnet, ikke bare når det skal tas rettslige eller administrative avgjørelser. Barnets synspunkter skal i samsvar med barnets alder og modenhet, alltid tas med i vurderinger og bidra til at avgjørelser som fattes er til barnets beste. Forskrift om barns medvirkning i barnevernet gjelder for alle deler av barnevernets arbeid og utdypet hvordan barnevernstjenesten skal sikre barnets medvirkning.

- *Forsvarlighetskravet* i barnevernsloven § 1-7 innebærer at tjenestene må holde tilfredsstillende kvalitet, ytes i tide og i et tilstrekkelig omfang. Barnevernslovens regel om forsvarlighet har et helhetlig innholdet i kravet må tolkes i sammenheng med de øvrige bestemmelsene i barnevernsloven, der særlig barnevernslovens formålsbestemmelse, prinsippet om barnets beste og barnets rett til å medvirke er viktige tolkningsfaktorer.
- *Dokumentasjon*. Barnevernstjenesten har plikt til å føre journal for det enkelte barn barnevernsloven § 12-4. Journalen skal inneholde alle vesentlige faktiske opplysninger og barnevernsfaglige vurderinger som barnevernet bygger sin saksbehandling på og som kan ha betydning for de beslutninger og vedtak som treffes. Barnevernstjenesten har en generell plikt til å dokumentere barnets medvirkning i saksbehandlingen jf. forskrift om barns medvirkning i barnevernet. Forvaltningsloven gjelder for barnevernets saksbehandling med de særregler som er fastsatt i barnevernsloven, jf. barnevernsloven § 12-1. Dette innebærer at sentrale forvaltningsrettslige krav som for eksempel begrunnelse av vedtak (jf. fvl. § 25) gjelder for saksbehandlingen. I barnevernsloven § 12-5 er det også inntatt et særskilt krav til begrunnelse av barnevernets vedtak.

Barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn i fosterhjem

Barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn og foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse er regulert i barnevernsloven § 8-3. Barnevernstjenesten skal etter § 8-3 følge opp barnet etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten må derfor sørge for å ha tilstrekkelig kunnskap om hvordan barnet har det under plasseringen, gjennom blant annet samtaler med barnet og fosterhjemmet hvor barnet bor. Barnevernstjenesten må ha tett kontakt med fosterhjemmet for å kunne følge opp barnet. For å ivareta barnets behov under plasseringen, må også barnevernstjenesten samarbeide med andre instanser og aktører som for eksempel skole og helsemyndigheter.

En del av ansvaret innebærer også arbeidet med gjenforening, samt å legge til rette for samvær med søsken og andre nærstående der hensyn til barnet ikke taler mot det.

Barnevernstjenesten skal i oppfølgingen på en systematisk og regelmessig måte vurdere tiltaket og barnets behov. Det handler om å *planlegge* oppfølgingen, *innhente informasjon* og *følge opp fosterhjemmet*, *vurdere*, *konkludere* og *iverksette beslutninger* slik at barnet får den omsorgen og hjelpen det har behov for. Gjennomgående skal barnet medvirke og arbeidsprosessene understøttes av en systematisk internkontroll.

Forskrift om fosterhjem § 7 gir en nærmere utdyping av hva som ligger i barnevernstjenestens plikt til kontroll og oppfølging av det enkelte barns situasjon i fosterhjemmet.

Barnevernstjenestens oppfølging av fosterhjemmet skal være helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilie jf. Forskrift om fosterhjem § 7 annet ledd. Oppfølgingsansvaret inkluderer nødvendig råd, veiledning og støtte til fosterforeldrene og gjelder så lenge barnet er i fosterhjemmet.

Fosterforeldrenes egne biologiske barn er også en del av fosterfamilien og må inkluderes i barnevernstjenestens oppfølging av hvilke behov fosterhjemmet har.

Barnevernstjenesten skal besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig, men minst fire ganger i året jf. fosterhjemsforskriften § 7 tredje ledd. For barn som har vært plassert i fosterhjemmet i mer enn to år, kan barnevernstjenesten vedta at antall besøk skal reduseres til minimum to ganger i året.

Den delen av fosterhjemsarbeidet som handler om veiledning, oppfølging og kontroll av det enkelte barns situasjon i fosterhjemmet, er kanskje den delen av fosterhjemsarbeidet som er aller viktigst for å få fosterhjems plasseringen til å fungere etter sitt formål. Ansvaret for kontroll av barnets situasjon i fosterhjemmet innebærer et ansvar for å foreta en jevnlig kontroll med at barnet får den omsorg det trenger og at fosterhjems plasseringen for øvrig fungerer etter sitt formål. Det vil hele tiden være barnevernstjenesten som har ansvaret for å vurdere hva som er nødvendig og forsvarlig oppfølging av det enkelte barn, om vilkårene for omsorgsovertakelse fortsatt er til stede og om det konkrete fosterhjemmet er et egnet tiltak for barnet. Barnevernstjenesten vil også ha et ansvar for å foreta endringer i barnets omsorgssituasjon som viser seg å være nødvendige.

Barn som er under barnevernets omsorg, vil ofte ha særlige behov som må imøtekommes gjennom systematisk innsats. Å utarbeide planer er en skriftliggjøring av en systematisk arbeidsform.

Barnevernstjenesten har ansvar for å utarbeide ulike planer som for eksempel plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene (barnevernsloven 8-3 fjerde ledd) fosterhjemsavtale (Forskrift om fosterhjem § 6), samværsavtaler/samværsplaner (barnevernsloven §§ 7-2 og 7-3) og individuell plan for barn som har behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester (barnevernsloven § 15-9).

Ved all oppfølging og utarbeidelse av planverk er det viktig at barnevernstjenesten involverer og samarbeider både med barn og foreldre, jf. barnevernsloven § 1-4 og § 1-9 på en systematisk måte.

Internkontroll

Det er nær sammenheng mellom styring av tjenesten og at tjenestene er forsvarlige.

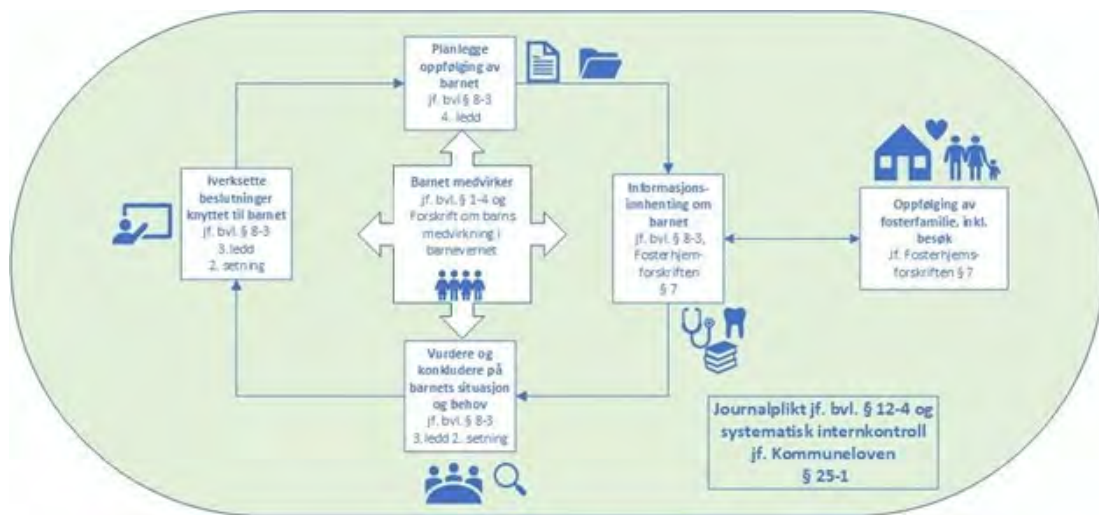
Kommuneloven § 25-1 jf. barnevernsloven § 15-2 fjerde ledd regulerer de krav som stilles til kommunene når det gjelder internkontroll. Internkontrollen skal være systematisk, og den må ha et omfang og innhold som er tilpasset barnevernstjenestens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Det er kommunedirektøren i kommunen som er ansvarlig for internkontrollen.

Bestemmelsens tredje ledd bokstav a til e stiller videre krav til innholdet i internkontrollen. Kommunen skal skaffe seg oversikt over, og følge med på, områder hvor det er fare for svikt i tjenestene eller at tjenestene ikke følger lov- og forskriftskravene. Hvilke styringsaktiviteter som er nødvendige for å få oversikt vil variere avhengig av blant annet organisering og størrelse på tjenestene.

God internkontroll kan bidra til at oppfølgingen av barn og fosterhjem foregår på en forsvarlig og kvalitativt god måte. Noen sentrale forutsetninger er imidlertid at den er *risikobasert*, tilstrekkelig *formalisert* og innbefatter ulike *kontroll- og forbedringstiltak*.

På barnevernsområdet må kravene til internkontroll ses i sammenheng med såkalte pliktbestemmelser i barnevernsloven som har betydning for hvordan tjenesten skal sikre forsvarlige tjenester. I henhold til barnevernsloven § 15-2 annet ledd skal kommunen sørge for at de ansatte i barnevernstjenesten får nødvendig opplæring og veiledning. Ansvarer innebærer blant annet at ansatte må følges opp og få nødvendig støtte i arbeidet.

Figuren under gir en forenklet fremstilling av det som i realiteten er komplekse og individuelt tilpassede arbeidsprosesser i barnevernstjenestens oppfølgingsarbeid. Den illustrerer arbeidet med planlegging, innhenting av informasjon, vurdering, konkludering og iverksettning av beslutninger for å sikre at barnet får den omsorgen og hjelpen det har behov for. Oppfølgingsbesøkene i fosterhjemmet er en sentral del av dette arbeidet. Barnets medvirkning skal være gjennomgående, og arbeidsprosessene skal understøttes av en systematisk internkontroll.

På flytskjemaet ovenfor:

- Planlegge oppfølging av barnet jf. bvl. § 8-3 4. ledd
- Iverksette beslutninger knyttet til barnet jf. bvl. § 8-3 3. ledd 2. setning
- Barnet medvirker jf. bvl. § 1-4 og Forskrift om barns medvirkning i barnevernet
- Informasjonsinnhenting om barnet jf. bvl. § 8-3, Fosterhjemforskriften § 7
- Oppfølging av fosterfamilie, inkl. besøk jf. Fosterhjemforskriften § 7
- Vurdere og konkludere på barnets situasjon og behov jf. bvl. § 8-3, 3. ledd 2. setning
- Journalplikt jf. bvl. § 12-4 og systematisk internkontroll jf. Kommuneloven § 25-1

3. Beskrivelse av faktagrunnlaget

Her gjøres det rede for hvordan virksomhetens aktuelle tjenester fungerer, inkludert virksomhetens tiltak for å sørge for at kravene til kvalitet og sikkerhet for tjenestemottakerne blir overholdt.

3.1 Organisering, styring og ledelse

3.1.1 Organisering

Barneverntjenesten for Bodø, Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy kommune er en interkommunal tjeneste med Bodø som vertskommune. Bodø kommune er Nordlands største med et folketall på ca 55 000. De seks samarbeidskommunene er alle små distriktskommuner.

Barneverntjenesten for Bodø m.fl. er organisert under Bodø kommunes avdeling for oppvekst og kultur. Alle ansatte i barneverntjenesten er ansatt i Bodø kommune. Flertallet av de ansatte har også sitt arbeidssted i Teamgården i Bodø, mens et mindretall har sitt arbeidssted i en av samarbeidskommunene. Barneverntjenestens ledelse, rådgivende jurister, merkantile tjenester, seksjon mottak/vakt og ressursteamet er stasjonert i Bodø, men er tilgjengelige for alle samarbeidskommunene i tjenesten.

Avdeling Bodø har tre seksjoner som i utgangspunktet bare betjener Bodø kommunes barnevernssaker; barneseksjonen, ungdomsseksjonen og omsorgsseksjonen. Seksjonene ledes av hver sin fagleder. Omsorgsseksjonen ivaretar oppfølgingen av barna som Bodø kommune har omsorgen for, og dermed flertallet av tjenestens fosterbarn under omsorg.

Samarbeidskommunene Gildeskål, Hamarøy, Rødøy og Steigen kommuner har på sin side lokale avdelingskontorer med egen fagleder. Saksbehandlere og fagledere ved disse avdelingskontorene jobber som generalister ved at de både gjennomfører barnevernundersøkelser, følger opp hjelpetiltak i hjemmet og barn i fosterhjem eller institusjon.

Barnevernundersøkelse og oppfølging av barnevernstiltak for barn bosatt på Røst og Værøy, blir ivare tatt ved at to medarbeidere som er lokalisert i Bodø, jevnlig reiser ut. Også disse medarbeiderne jobber som generalister, samtidig som de sorterer under barneseksjonen, avdeling Bodø. Ansvar for oppfølging av barn under omsorg er dermed fordelt på i alt seks seksjoner eller avdelinger med hver sin fagleder.

Barnevernleder har det overordnede faglige ansvaret for tiltak og tjenester etter barnevernloven. Faglederne har delegert myndighet til å godkjenne vedtak og andre dokumenter innenfor nærmere definerte rammer, og på vegne av barnevernleder. Dette går frem av tjenestens delegasjon- og ansvarsbeskrivelse.

Hele ledergruppen, dvs. barnevernleder, nestleder, fagledere for samtlige seksjoner/avdelinger og veiledende konsulenter, har faste møter hver 14 dag. Faglederne ved avdelingskontorene veksler mellom å delta fysisk og på teams. I tillegg har barnevernleder individuelle møter med faglederne hver fjerde uke.

Barnevernleders nærmeste overordnede er avdelingsdirektøren for oppvekst og kultur (OK). Avdelingsdirektøren sorterer direkte under kommunedirektøren. Barnevernleder deltar på ukentlige ledermøter med avdelingsdirektøren og de andre tjenestelederne på OK. I tillegg har barnevernleder ukentlige individuelle møter med avdelingsdirektøren.

Kommunens øverste ledelse etterspør tertialrapporter, samt årlig rapport om tilstanden i barneverntjenesten. Barnevernleder blir også jevnlig bedt om å informere kommunestyret.

Vertskommunesamarbeidet mellom Bodø kommune og de fire samarbeidskommunene med egne avdelingskontorer er i utgangspunktet lagt opp slik at hver avdeling ivaretar sakene i sin kommune. Dette innebærer for eksempel at når Steigen har plassert et barn i fosterhjem i Bodø

kommune, så reiser medarbeidere som jobber i Steigen til Bodø på oppfølgingsbesøk. Saksbehandlerressursene tilhører den enkelte avdeling, og deles i utgangspunktet ikke avdelingene imellom.

Samtidig er det enkeltstående eksempler på at saksbehandler- og faglederressurser kan brukes på tvers av avdelingene. Bakgrunnen for slike avtaler er enten knapphet på saksbehandler- eller faglederressurser ved en avdeling, eller spesielle forhold ved en konkret sak. Når slike avtaler blir inngått, faktureres kommunen som trenger bistand eller forsterkninger for påløpte driftsutgifter.

Ifølge avtalene mellom Bodø kommune og den enkelte samarbeidskommunen skal avtalene om interkommunalt samarbeid på barnevernområdet evalueres årlig. Ingen av samarbeidsavtalene er så langt revidert etter at de ble inngått. Bodø kommune forbereder nå en gjennomgang og revidering av samtlige avtaler, i dialog med samarbeidskommunene.

Det er ikke etablert et felles møtefora for kommunene i den interkommunale barneverntjenesten.

3.1.2 Bemanningssituasjonen

Leder for barnverntjenesten har vært sykemeldt siden desember 2022. Siden da har barnevernleders stedfortreder, som også er tjenestens nestleder, vært konstituert som barnevernleder. Vi forstår det slik at hennes oppgaver som nestleder bare i begrenset grad har vært ivaretatt av andre i denne perioden. Konstituert barnevernleder er i det følgende omtalt som barnevernleder.

Omsorgsseksjonen, avdeling Bodø, har tidligere hatt stabil bemanning over tid, men det siste halvannet året har dette endret seg. Perioden har vært preget av betydelig turnover, parallelt med vakanser og sykemeldinger. Kapasiteten har av den grunn vært sprengt det siste året. I løpet av sommeren 2023 er i alt syv nye medarbeidere kommet på plass på seksjonen. På tidspunktet for tilsynet var det dermed stort fokus på opplæring av nye medarbeidere. Omsorgsseksjonen har i alt 11,8 stillingshjemler.

Avdeling Steigen og Hamarøy har over tid slitt med rekruttering av medarbeidere, med den følge at avdelingene er kontinuerlig underbemannet i forhold til antall stillingshjemler. Avdeling Hamarøy har (pt.) fire stillingshjemler for barnevernfaglig personell. Tre av disse er besatt. Ifølge fagleder ved avdeling Hamarøy er de likevel overveiende ajour med sine oppgaver fordi de har hatt en uvanlig rolig periode. Avdeling Steigen har også fire stillingshjemler nå, men bare to av stillingene er besatt. Avdelingen har derfor en innleid konsulent. Ifølge fagleder for avdeling Steigen står flere av barnevernssakene deres uten tildelt saksbehandler.

Fordi barneverntjenesten for Bodø m.fl. er organisert i avdelinger der hver avdeling i utgangspunktet ivaretar sine saker, er det mer komplisert å fordele saksbehandlerressursene etter behov.

Hvis tjenesten ikke greier å rekruttere nok medarbeidere til et avdelingskontor, blir situasjonen oftest løst med å leie inn konsulentbistand. På tidspunktet for tilsynet hadde avdeling Steigen en innleid konsulent. Avdeling Hamarøy og avdeling Gildeskål har også hatt innleide konsulenter i perioder. Utgiftene til konsulentbistand faktureres den enkelte samarbeidskommunen.

Det er også eksempler på at avdelingene bistår hverandre mot fakturering. Avdelingenes kapasitet til å bistå hverandre er samtidig begrenset.

Vi spurte de ansatte vi intervjuet om hva de tenker utgjør den største risikoen i arbeidet med oppfølging av fosterbarn. Samtlige pekte på bemanningssituasjonen; at de har for få saksbehandlere sett i forhold til antall saker pga. ubesatte stillinger, sykemeldinger og høy turnover.

3.1.3 En tjeneste – eller flere tjenester i en?

Vi spurte flere av de fagansatte om de opplever at barneverntjenesten for Bodø m.fl. fungerer som én tjeneste. De fleste svarte «både ja og nei» - med litt ulik vekt på ja eller nei.

Fagleder for avdeling Hamarøy forklarte at hun opplevde det som en klar styrke at avdelingen er en del av en større barneverntjeneste der avdelingen drar veksler på en erfaren ledelse, jurister, ressursteam mv. Fagleder for avdeling Steigen var på sin side klar på at hun ikke alltid opplever den interkommunale tjenesten som én tjeneste, men at avdeling Steigen på mange måter er en tjeneste for seg selv. Hun opplever at intensjonen med en interkommunal tjeneste er god, men det faglige utbyttet i form av stordriftsfordeler er begrenset. Fagleder opplever at avdelingen, som over tid har vært underbemannet, står alene med ansvaret for en u håndterlig stor saksmengde.

Noen av de ansatte poengterte også at utover de felles ledermøtene og at avdelingene kan be om veiledning og saksdrøftinger, så legges det ikke opp til noe faglig samarbeid mellom avdelingene

Også barnevernleder beskriver at den interkommunale barneverntjenesten i flere henseende nok ikke oppleves som én tjeneste. I ledermøte og sammenhenger der samarbeidskommunen er til stede kan avdeling Bodø ha en tendens til å ha mye fokus på egne utfordringer og behov. Dette prøver de å være bevisst på. Samtidig bidrar verken organiseringen med lokale avdelingskontorer, eller de geografiske avstandene til å styrke opplevelsen av at de er én tjeneste.

Både barnevernleder og faglederne ved avdelingskontorene nevnte at Bodø kommune har forsøkt å styrke bemanningen ved henholdsvis avdeling Hamarøy og avdeling Steigen ved å tilsette søkere bosatt i Bodø kommune, med tilbud om arbeidssted i tjenestens lokaler i Bodø kombinert med hjemmekontor. Disse forsøkene ble ikke opplevd som vellykket. Dette handlet bl.a. om at medarbeiderne skulle følges opp av fagleder ved distriktsavdelingene, samtidig som de ikke ble organisasjonsmessig eller på annen måte integrert i fagmiljøet i avdeling Bodø.

3.1.4 Tilstandsrapporter for hver kommune

Fra 2021 er barneverntjenesten pålagt å legge frem en tilstandsrapport for kommunestyret i hver kommune minst en gang pr år, se barnevernslovens § 15-3, femte ledd. Formålet med tilstandsrapporten er å gi kommunestyrene bedre innsikt i tilstand, utvikling og viktige problemstillinger i barnevernet. Målet er bedre prioriteringer og kontroll i kommunene.

Vi har fått framlagt årsrapport/tilstandsrapport for alle kommunene i samarbeidet. Nedenfor refferer vi kort fra rapportene for Bodø, Hamarøy og Steigen kommuner.

Bodø kommune

I tilstandsrapporten for Bodø kommune/avdeling Bodø, er det beskrevet at turnover, udekket sykefravær og vakanser har satt sitt preg på arbeidssituasjonen i 2022 i form av et misforhold mellom antall saker/arbeidsmengde og antall medarbeidere. Videre beskriver rapporten at kapasitetsutfordringene har gitt seg utslag i at undersøkelsessaker blir stående på venteliste og at en høy andel undersøkelser avsluttes etter frist.

Ifølge rapporten var i alt 125 barn plassert i fosterhjem for en kortere eller lengre periode i løpet av 2022. 87 av disse barna var under omsorg. Det går ikke frem av rapporten i hvilken grad fosterbarna fikk lovpålagt oppfølging.

Steigen kommune

Tilstandsrapporten for Steigen kommune/avdeling Steigen, beskriver langvarige utfordringer med å rekruttere medarbeidere. Bare tre av fire stillinger har vært besatt i 2022. En av stillingene dekkes nå opp av et privat konsulentfirma. I rapporten begrunnes bruk av konsulenthjelp med at dette er nødvendig for at avdeling Steigen skal kunne ivareta lovpålagte oppgaver og ikke bli hengende for langt etter med arbeidet. Også avdeling Steigen har en høy andel fristbrudd, nærmere bestemt i 9 av 26 undersøkelsessaker i 2022.

Det går frem av tilstandsrapporten at 20 barn fra Steigen kommune var plassert i fosterhjem i 2022. 10 av disse barna var under omsorg. Ifølge rapporten fikk alle fosterbarna, med unntak av ett, lovpålagt antall oppfølgingsbesøk.

Hamarøy kommune

I tilstandsrapporten for Hamarøy kommune/avdeling Hamarøy, går det frem at avdelingen har vært underbemannet de senere år. Avdelingen har i utgangspunktet 6 stillingshjemler, men avdelingskontoret var bemannet med 2-3 medarbeidere i 2022. Ifølge rapporten hadde Hamarøy kommune 12 barn i tiltak utenfor hjemmet i 2022 (fosterhjem eller institusjon). Rapporten beskriver ikke i hvilken grad avdelingen oppfyller ulike lovkrav.

3.1.5 Rutiner og prosedyrer

Ifølge kommunelovens bestemmelser om internkontroll skal kommunen ha nødvendige rutiner og prosedyrer for barneverntjenesten.

Barneverntjenesten for Bodø m.fl. har en egen internkontroll- og kompetansegruppe som bl.a. jobber med å utarbeide nye maler og rutinebeskrivelser, og revidere gamle. Internkontrollgruppen består av barnevernleder, nestleder, to fagledere, jurist m.fl. De har sine møter hver tredje uke.

Vi har fått fremlagt flere rutinebeskrivelser og maler som er i bruk på fosterhjemsområdet. De ulike avdelingene og seksjonene bruker stort sett de samme prosedyrene og malene. Interne rutinebeskrivelser er samlet i Kvalitetslosen, og malene er tilgjengelige i fagsystemet. I tillegg er Visma veilederen, et tilrettelagt digitalt oppslagsverk for barneverntjenester, tilgjengelig for alle ansatte.

Tjenesten har to rutinebeskrivelser for oppfølging av fosterbarn og fosterhjem med nesten samme tittel og til dels samme innhold. Det er ikke tydelig for oss hvorfor tjenesten har to rutinebeskrivelser for samme oppgave. Merk: Videre i rapporten viser vi til rutinebeskrivelsene som ett dokument.

Det går fram av rutinebeskrivelsen at det skal skrives referat fra oppfølgingsbesøkene og at øvrige aktiviteter i saken skal dokumenteres i journalnotater. Tjenesten har også en rapportmal som brukes som mal for referater fra oppfølgingsbesøkene. Malen bidrar til at relevante tema blir tatt opp i oppfølgingsbesøkene.

Både omsorgsseksjonen og distriktsavdelingene har ukentlige fagmøter med saksveiledning. På omsorgsseksjonen har de delt de ansatte i to grupper, slik at hver av gruppene har saksdrøftinger hver annen uke.

I tillegg har faglederne jevnlig individuell saksgjennomgang med den enkelte saksbehandler. Ifølge tjenestens rutinebeskrivelse skal slik saksgjennomgang gjennomføres minimum to ganger pr år.

Omsorgsseksjonen har saksgjennomgang med hver saksbehandler *fire* ganger pr år. Her er også veiledende konsulent i regelen med på møtene sammen med fagleder. Omsorgsseksjonen har grundige saksgjennomganger. De bruker en egen mal for saksgjennomgang, og dokumenterer det som blir avklart og avtalt som et internt arbeidsdokument. Dersom det blir tatt viktige beslutninger i saksgjennomgangen skal dette også dokumenteres i barnets saksmappe.

På avdeling Hamarøy har faglederne saksgjennomgang med hver av saksbehandlerne så ofte som hver andre eller tredje uke. Også Steigen praktiserer saksgjennomgang, I utgangspunktet en gang i måneden.

Fagledere kan også ta initiativ til saksdrøft med barnevernleder og ressurspersoner i tjenesten, f.eks. jurist. Slike saksdrøftinger skal dokumenteres, og da primært i en egen drøftingsmal. Malen kan bidra til at det dokumenteres tydeligere hvem som har deltatt i saksdrøftingen, hvilke problemstillinger som er drøftet og hva som evt. ble besluttet.

3.1.6 Oppfølging av avvik og risiko for avvik

En viktig del av internkontrollen er at kommunens ledelse avdekker og følger opp avvik og risiko for avvik.

Bodø kommune har en prosedyre for melding, behandling og lukking av avvik som gjelder for hele kommunen. Ifølge prosedyren plikter alle virksomhetene i kommunen å etterleve prosedyren. Avvik skal meldes i kvalitetssystemet Kvalitetslosen. Dette gjelder både HMS-relaterte avvik og brudd på prosedyrer, retningslinjer, lover og forskrifter. Ifølge prosedyren skal det settes inn nødvendige tiltak for å håndtere og lukke avviket, og for å forebygge og hindre gjentakende avvik.

Ifølge opplæringsplan for nyansatte i barneverntjenesten får alle en innføring i Kvalitetslosen, herunder hvordan melde avvik. I prosedyren for oppfølging av fosterbarn og fosterhjem står det at fagleder skal rapportere «eventuelle avvik fra retningslinjer» til barnevernleder. Det er ikke beskrevet nærmere hvilke hendelser som typisk skal meldes som avvik, eller hvilke avvik som skal rapporteres til barnevernleder til forskjell fra de som skal meldes i Kvalitetslosen.

Ifølge egenrapporteringen avdekkes svikt eller fare for svikt fortløpende gjennom ulike rapporteringsverktøy, i kontakt med brukere, samarbeidspartnere, oppdragstakere, samt i intern samhandling i tjenesten. Opplysninger om svikt, eller risiko for svikt, behandles i tjenestens ledergruppe og i internkontrollgruppa - og brukes i forbedringsprosesser.

Vi har ikke fått framlagt prosedyrer som beskriver hvordan barneverntjenesten arbeider med avviksbehandling, forbedring og evaluering. Vi har imidlertid fått beskrevet eksempler på at det blir satt inn tiltak for å redusere fare for svikt i oppfølgingen av fosterbarn pga. underbemanning. I en lengre periode siste år hadde omsorgsseksjonen altfor få saksbehandlere i forhold til antall fosterbarn. I denne situasjonen sørget tjenesten for at alle fosterbarna/fosterhjemmene hadde navn og nummer til en saksbehandler, slik at alle hadde noen de kunne kontakte ved behov. Videre ble oppfølgingsbesøkene prioritert ut fra en risikovurdering av fosterbarnets eller fosterhjemmets behov for oppfølging. Tilsvarende tiltak er også iverksatt ved avdelingskontorene.

Vi har ikke fått framlagt noen oversikt over avviksmeldinger eller klager knyttet til tema for tilsynet. Ifølge barnevernleder foreligger det ingen slik oversikt. Tjenesten har heller ikke lagt fram noen skriftlige risiko- og sårbarhetsanalyser, verken for barneverntjenesten generelt eller for oppgaver knyttet til oppfølging av barn i fosterhjem. Det er heller ikke gjennomført noen brukerundersøkelser.

I intervjuene med de ansatte kom det frem at de ikke bruker avvikssystemet, og at dette ikke forventes av ledelsen. Noen av de vi snakket med kjente ikke til at Kvalitetslosen har et system for avviksbehandling. Andre forklarte at de melder ifra om avvik til leder eller på ledermøte, men at de ikke alltid opplever at dette blir fulgt opp.

3.1.7 Opplæring og kompetanseutvikling

Kommunen skal sørge for nødvendig opplæring og veiledning av barnevernstjenestens personell, jf. barnevernsloven § 15-2.

Vi har fått framlagt en utførlig opplæringsplan for nyansatte. Planen tilpasses den enkeltes arbeidsoppgaver i tjenesten. Videre er e-læringskurs i Visma veilederen tilgjengelig for de ansatte, i tillegg til veiledning og saksgjennomganger.

Vi har ikke fått framlagt oversikt over kompetansebehovet for de ansatte som jobber med oppfølging med barn i fosterhjem.

Ifølge egenrapporteringsskjema deltar noen ansatte på den årlige fosterhjemskonferansen i regi av fosterhjemsforeningen. Ifølge tilstandsrapportene har ingen av de ansatte ved distriktsavdelingene hatt kompetanseheving på fosterhjemsområdet i 2022.

3.2 Oppsummering av funn relatert til kvalitetskravene

Nedenfor presenterer vi våre funn relatert til de aktuelle kvalitetskravene. Vi har slått sammen noen av kvalitetskravene slik at funnene er fordelt under seks punkter.

3.2.1 Barneverntjenesten tilrettelegger for og gir barnet mulighet til å medvirke i oppfølgingen, og medvirkningen er dokumentert

Bodø barneverntjeneste har en rapportmal som brukes for å dokumentere fosterhjemsbesøkene. Malen har en egen rubrikk for samtale med barnet med noen stikkord for tema som kan være aktuelle å ta opp, herunder ordningen med tillitsperson.

Ifølge tjenestens rutinebeskrivelse for oppfølging skal oppfølgingsbesøkene fortrinnsvis legges til ordinær arbeidstid, selv om dette kan innebære at fosterbarn må tas ut av skolen for noen timer. Ifølge rutinebeskrivelsen skal det gjøres unntak for elever i videregående skole, idet de vil få registrert fravær fra skolen. Av intervjuene går det frem at de ansatte i liten grad er kjent med disse interne retningslinjene. Saksbehandlerne legger i regelen fosterhjemsbesøkene til et tidspunkt som gjør at de kan treffe fosterbarnet uten at han eller hun trenger å ta fri fra skolen. Saksmappene vi har lest bekrefter denne praksisen.

I saksmappene ser vi at barneverntjenesten gjennomgående sørger for å treffe barnet, og tar initiativ til kontakt og samtaler. Med mindre barnet ønsker at fosterforeldrene skal være til stede, snakker saksbehandler med barnet alene. Vi har sett flere gode eksempler på tett kontakt og oppfølging av fosterbarnet fra barneverntjenestens side.

I noen av sakene ser vi at besøkene blir for sjeldne, eller at det er hyppige skifter av kontaktperson. Dette er forhold som i seg selv kan gå på bekostning av kontakt med barnet og barnets mulighet for medvirkning i egen sak. Vi ser også eksempler på saker der lite er dokumentert i faser med store omskiftninger for barnet. Det blir dermed uklart i hvilken grad barneverntjenesten har lagt til rette for barnets medvirkning.

Vi finner ikke dokumentert at noen av fosterbarna har fått informasjon om retten til å ha med seg en tillitsperson i samtalene med barnevernet.

Malen som tjenesten bruker for beslutning/avtale om redusert besøkshyppighet bidrar ikke til å sikre at barnet har fått anledning til å uttale seg om dette spørsmålet før beslutningen treffes. Fordi det er få eksempler på slike avtaler i saksmappene vi har lest, og fordi disse avtalene er inngått tilbake i tid, har vi ikke fått undersøkt i hvilken grad dette blir ivaretatt i praksis i dag.

Av fosterbarna vi har snakket med mener tre av fire at barneverntjenesten legger til rette for at de kan medvirke i egen sak, men en av fire svarte at dette bare delvis blir ivaretatt.

Av fosterforeldrene mener fem av seks at barneverntjenesten legger til rette for at barnet kan medvirke. En av seks mente at dette bare delvis ble ivaretatt fordi barnet generelt fikk for lite oppfølging.

3.2.2 Barneverntjenesten planlegger oppfølgingen av barnet

Plan for når oppfølgingen skal gjennomføres

På omsorgsseksjonen, avdeling Bodø skal hver av saksbehandlerne utarbeide en oversikt, årsplan for fosterhjemsoppfølging, som skal inneholde en samlet oversikt over fosterhjemmene og tidspunkt for samtlige planlagte fosterhjemsbesøk inneværende år. Oversikten skal deles med fagleder innen 14. januar hvert år. Fagleder skal også oppdateres løpende om evt. endringer.

Hensikten med planen er primært å sikre at saksbehandlerne setter av tid til alle besøkene, at tidspunktene blir avklart med de respektive fosterhjemmene, og at seksjonen har oversikt.

I tillegg til årsplanen har tjenesten en egen mal med tittel *Oppfølgingsplan fosterbarn*. Denne planen er individuell og skal brukes for å registrere alle planlagte og gjennomførte besøk, møter, samvær og mottatte tilsynsrapporter for inneværende år. Formålet med denne planen er å ha en lett tilgjengelig oversikt over planlagte og gjennomførte oppgaver, bl.a. i tilfelle saken må overla-

tes til annen saksbehandler. I intervjuene kom det frem at planen brukes av enkelte saksbehandlere, men ikke alle. Flere mente at planen var som krevende å holde oppdatert, og vi fikk inntrykk av at det var litt opp til den enkelte om de vil bruke den. I saksmappene har vi i liten grad funnet oversikt over når oppfølgingsbesøkene er planlagt gjennomført.

Også avdelingskontorene er opptatt av at tidspunktene for fosterhjemsoppfølgingen planlegges og avtales i god tid. Her er ikke saksomfanget like stort, og rutinene er tilpasset at det er lettere å holde oversikten.

Plan for innholdet i oppfølgingen

I rutinebeskrivelsen for oppfølging av fosterbarn og fosterhjem er det beskrevet at saksbehandlere må forberede seg før fosterhjemsbesøkene ved å gjennomgå rapporten fra forrige besøk, mottatte tilsynsrapporter og annen innkommet informasjon. Utover dette finner vi ingen retningslinjer for hvordan *innholdet* i oppfølgingsbesøkene bør planlegges. I intervjuene kommer det imidlertid frem at innholdet i fosterhjemsbesøkene er et sentralt tema i saksgjennomgangene på omsorgsseksjonen, og at fagleder, veiledende konsulent og flere av saksbehandlerne har høy grad av bevissthet om ulike relevante tema. Vi har også fått framlagt en egen mal/disposisjon som omsorgsseksjonen bruker i sine saksgjennomganger. Et av punktene her er: *Oppgaver som må gjøres i saken*. Dette punktet kan forstås som et insitament til å planlegge fosterhjemsoppfølgingen. Vi har imidlertid ikke sett slike arbeidsplaner i de saksmappene vi har lest.

I vår gjennomgang av saksmappene har vi ikke sett eksempler på skriftlige planer for *innholdet* i fosterhjemsbesøkene, f.eks. i form av en oversikt over hvilke temaer som er relevant å ta opp med det enkelte fosterbarnet eller fosterhjemmet det kommende året. Vi har heller ikke fått framlagt en sjekklister el. med oversikt over aktuelle årlige tema, eller tema som er relevante i ulike faser, f.eks. ut fra barnets alder. Rapportmalen for fosterhjemsbesøk inneholder rubrikker og noen stikkord som saksbehandlerne kan støtte seg til i oppfølgingsarbeidet, også når de forbereder besøkene.

Inntrykket fra saksmappene er at kontaktpersonene i all hovedsak er godt forberedt til oppfølgingsbesøkene og at relevante temaer blir tatt opp. Samtidig har vi ikke sett eksempler på at det går frem av rapportene om fosterhjemsavtalen er gjennomgått, eller at fosterbarn har fått informasjon om partsrettigheter når de blir 15 år.

I saksmappene finner vi at de fleste barna har en omsorgsplan. Planene er imidlertid gamle og ikke oppdaterte på barnets aktuelle situasjon og behov. De er dermed lite relevante som grunnlagsdokumenter for planlegging av oppfølgingen. Planene er gjennomgående ikke datert. Vi har ikke sett eksempler på planer for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet i henhold til ny barnevernslov § 8-3 fjerde ledd.

Under tilsynsbesøket fikk vi framlagt tjenestens nye mal for omsorgsplaner. Malen er utarbeidet etter at ny barnevernslov trådte i kraft, er tilgjengelig i fagsystemet og tatt i bruk i enkelte saker. Malen har tittelen «Endelig omsorgsplan», et begrep som ikke er videreført i ny lov. Videre er teksten i malen i begrenset grad avstemt med barnevernslovens § 8-3 fjerde ledd.

Flertallet av fosterforeldrene opplevde fosterhjemsoppfølgingen som planlagt. En av seks opplevde oppfølgingen som tilfeldig pga. hyppige saksbehandlerbytter, besøk på kort varsel og oppfølging pr telefon. En av fosterforeldrene viste til at oppfølgingen var lite forutsigbar ved at be-

søkshyppigheten var veldig variabel. Av fosterbarna svarte tre av fire at de opplevde fosterhjemsoppfølgingen som planlagt.

3.2.3 Barneverntjenesten tilegner seg tilstrekkelig informasjon om barnets utvikling, omsorgssituasjon og behov for endringer eller ytterligere tiltak

Barneverntjenesten baserer seg i stor grad på informasjon fra fosterforeldrene og fosterbarna når de følger med på barnets situasjon og utvikling. Rapportmalen for oppfølgingsbesøk legger opp til at barneverntjenesten skal etterspørre barnets fungering og utvikling på ulike områder. Videre skal barnet spørres om egen situasjon og trivsel. I flere saker gir dette tilstrekkelig informasjon om barnets situasjon i fosterhjemmet.

Saksbehandlerne beskriver også at de innhenter opplysninger fra andre instanser, eller innleder samarbeid med andre instanser, ved behov. De innhenter også sakkyndige rapporter og epikriser for barn under omsorg, med mindre avsender sørger for å sende disse direkte.

Inntrykket fra saksmappene er at barneverntjenesten gjennomgående har en lav terskel for å kontakte skolen eller andre samarbeidspartnere, og evt. ta initiativ til samarbeidsmøter.

Fem av seks fosterforeldre, og tre av fire fosterbarn, svarte at de opplevde at barneverntjenesten tilegnet seg tilstrekkelig informasjon om fosterbarnet.

3.2.4 Barneverntjenesten besøker fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å gi barnet forsvarlig oppfølging, og oppfølgingen er helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilie

Ifølge forskrift om fosterhjem § 7 skal barneverntjenesten besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å kunne følge opp og føre kontroll med barnets situasjon i hjemmet, og minimum 4 ganger i året. Dersom forholdene i fosterhjemmet er gode, og plasseringen har vart i mer enn 2 år, kan barneverntjenesten vedta at antall besøk skal reduseres til minimum 2 ganger i året.

Tjenesten har en mal for avtale om fosterhjemsoppfølgingen som brukes i saker der det er grunnlag for å redusere besøkshyppigheten fra minimum fire besøk pr år til minimum to besøk pr år. I sakene vi har lest var det avtalt/besluttet redusert besøkshyppighet i to av de ti sakene. Barneverntjenestens

konkrete vurderinger og avveininger av ulike hensyn går ikke frem av denne avtalen. Ifølge de ansatte blir spørsmål om redusert besøkshyppighet gjenstand for drøfting, men dette blir i regelen ikke dokumentert, verken i avtalen eller i barnets journal. En av saksbehandlerne vi snakket med sa at hun savnet å kunne finne disse vurderingene i barnets mappe.

I tjenestens interne rutinebeskrivelse for oppfølging er det presisert at det bør være hyppig kontakt mellom barnevernet og fosterbarnet/fosterhjemmet det første året, bl.a. for å forebygge belastninger som på sikt kan føre til utilsiktede flyttinger. Ifølge rutinebeskrivelsen kan dette gjøres ved å gjennomføre flere enn de fire pålagte oppfølgingsbesøkene, og/eller ved å supplere oppfølgingsbesøkene med veiledning fra ressursteamet eller kommunepsykolog.

Halvårsrapportene til Bufdir for Bodø kommune viser imidlertid at denne målsetningen ikke følges opp. Tvert imot har Bodø kommune over tid hatt særlig høye avvik på oppfølging av fosterbarn det første året etter plassering. Samtidig rapporteres det også om betydelige avvik på oppfølging av fosterbarn som har vært plassert i fosterhjem i mer enn ett år.

Tallene i tabellene nedenfor er hentet fra halvårsrapporteringene til Bufdir, og for sammenhengens skyld har vi valgt å gå helt tilbake til 2020. Tabellene viser hvor mange fosterbarn Bodø kommune har oppfølgings- og kontrollansvar for, og i hvilken grad barna har fått minimum antall oppfølgingsbesøk. Den første tabellen viser tall for barn som har vært plassert i mer enn ett år, den andre for barn som har vært plassert *mindre enn ett år*.

Merk! Tallene under omfatter *alle barn i fosterhjem*, uavhengig av plasseringshjemmel. Dette skyldes at det ikke er mulig for statsforvalteren å hente ut egne tall for oppfølging av barn under omsorg.

Avdeling Bodø har heller ikke en egen oversikt avgrenset til barn under omsorg, eller barn som følges opp av omsorgsseksjonen. Flertallet av barna som bor i fosterhjem er imidlertid under omsorg.

Oppfølgingsbesøk – fosterbarn plassert mer enn 1 år – Bodø kommune:

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Antall fosterbarn pr 30/6 og 31/12	85	85	82	86	89	88	77*
Har fått minimum 4 (2) besøk siste år	66	73	71	71	73	69	47*

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Har ikke fått min. 4 (2) besøk siste år	19	12	11	15	16	19	30*
Avvik i prosent	22 %	14 %	13 %	17 %	18 %	22 %	39 %*

Oppfølgingsbesøk – fosterbarn plassert mindre enn 1 år – Bodø kommu

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 20
Antall fosterbarn pr 30/6 og 31/12	27	22	23	20	16	17	
Ligger an til å få minimum 4 besøk	9	13	16	13	9	14	
Ligger ikke an til å få minimum 4 besøk	18	9	7	7	7	3	

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 20
Avvik i prosent	67 %	41 %	30 %	35 %	44 %	18 %	56

**Bodø kommunes halvårsrapport for første halvår 2023 ble sendt inn til Bufdir med feil, idet tjenesten ikke hadde kapasitet til å gå inn i tallene og rette opp feilene. Feilene kommer til uttrykk ved at antall barn i ulike tiltak, og antall fosterbarn som kommunen har oppfølgings- og kontrollansvar for, ikke stemmer med hverandre. Statsforvalteren har ikke mulighet til å vurdere hvilke tall som er feil, eller hvor store feilene er.*

Til sammenligning med tallene over har Narvik kommune rapportert at lovkravet på fosterhjemsoppfølging er innfridd uten avvik første halvår 2023, mens Rana har rapportert avvik på under 2 %.

Barnevernleder og flere av de ansatte ved omsorgsseksjonen antar at en del av avvikene skyldes feilregistreringer i fagsystemet, og da først og fremst fordi oppfølgingsbesøk hos fosterbarn som følges opp av barneseksjonen ikke alltid blir riktig registrert i fagsystemet. Dette forklares med at ansatte ved barneseksjonen ikke får samme mengdetrening med disse oppgavene som ansatte ved omsorgsseksjonen.

Nedenfor følger tilsvarende tall for Steigen og Hamarøy kommuner. Her har vi ikke med tall for fosterbarn som har vært plassert mindre enn ett år, fordi disse tallene er så små at de ikke kan offentliggjøres av hensyn til personvernet. Vi kan likevel kort slå fast at verken Steigen eller Hamarøy har rapportert om avvik på oppfølging av nyplasserte barn.

Tabellene viser at avvikene for fosterbarn som har vært plassert i mer enn ett år har variert de siste 3 ½ årene. Avvikene her er tidvis svært høye, også i 2022 og 2023.

Oppfølgingsbesøk – fosterbarn plassert mer enn 1 år – Steigen kommun

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Antall fosterbarn pr 30/6 og 31/12	16	17	16	18	18	18	18

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Har fått minimum 4 (2) besøk siste år	14	16	13	17	11	9	11
Har ikke fått min. 4 (2) besøk siste år	2	1	3	1	7	9	10
Avvik i prosent	12 %	6 %	19 %	6 %	39 %	50 %	41 %

Oppfølgingsbesøk – fosterbarn plassert mer enn 1 år – Hamarøy kommune:

Oppfølgingsbesøk og avvik	Vår 2020	Høst 2020	Vår 2021	Høst 2021	Vår 2022	Høst 2022	Vår 2023
Antall fosterbarn pr 30/6 og 31/12	11	11	9	8	10	8	10
Har fått minimum 4 (2) besøk siste år	4	3	6	7	9	6	9
Har ikke fått min. 4 (2) besøk siste år	7	8	3	1	1	2	1
Avvik i prosent	64 %	72 %	33 %	12 %	10 %	25 %	50 %

De ansatte bekrefter at de ikke alltid har kapasitet til å besøke alle fosterbarna så ofte som nødvendig, og forklarer at dette skyldes underbemanning og kapasitetsproblemer. I perioder må de gjøre strenge prioriteringer basert på risikovurderinger. Flere av de ansatte påpeker at når de pålagte oppfølgingsbesøkene ikke blir gjennomført, så øker risikoen for at barneverntjenesten ikke fanger opp utfordringer i fosterhjemmet.

Dette bildet gjenspeiles i de 10 sakene vi har lest. Fire av sakene oppfylder lovkravet mht. antall besøk i perioden fra og med 2021 til sommeren 2023. Tre av sakene har for få besøk i deler av perioden, mens tre saker har for få besøk hvert år.

De fire sakene som har fått tilstrekkelig antall besøk gjennom hele perioden, kjennetegnes av at oppfølgingen fremstår som helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilien. I de andre sakene ser vi også flere eksempler på faglig godt tilpasset oppfølgingsarbeid, samtidig som vi ser at oppfølgingen glipper i perioder. I fire av sakene sammenfaller periodene med *for få besøk* med perioder som nødvendigvis må ha vært utfordrende for fosterbarnet og/eller fosterforeldrene pga. samlivsbrudd, atferdsvansker eller andre utfordringer. I to av de fire sakene med for få oppfølgingsbesøk ble barnet flyttet til nye plasseringssteder.

Vi må her ta forbehold om at oppfølgingen i noen av sakene vi har lest kan ha omfattet mer kontakt enn det som går frem av mappene, fordi det kan hende at ikke alle oppfølgingsaktivitetene er dokumentert. Flere ansatte har forklart at det kan være utfordrende å rekke å dokumentere alle fosterhjemsbesøkene og annen viktig kontakt med fosterhjemmet. Fagleder for avdeling Steigen er klar på at de ofte kommer til kort med dokumenteringen pga. kapasitetsproblemer. De bruker ikke alltid rapportmalen etter fosterhjemsbesøk, og bare deler av den øvrige kontakten de har med fosterhjemmene blir dokumentert.

Flere av de ansatte forteller at de ringer fosterhjemmene når de ikke rekker å reise på besøk. Vi har i liten grad sett journalnotater som dokumenterer slike telefonsamtaler i saksmappene vi har lest.

Barnevernleder forklarer at i perioden med lav bemanning måtte prioritere hvilke barn som skulle få nødvendig oppfølging, og hvilke som måtte få færre besøk enn lovkravet tilsier. Hun sier at de strenge prioriteringene ikke har ført til utilsiktede flyttinger, men at prioriteringene nok har medført at samarbeidsforholdene mellom fosterforeldre og barnevern har blitt vanskeligere i noen saker, og det kan ha hatt følger for barnevernets omdømme.

Når det gjelder kvaliteten på oppfølgingen, dvs. om oppfølgingen er tilpasset fosterbarnets eller fosterhjemmets behov, så ser vi også her variasjoner. Vi ser videre at det ikke alltid er slik at når en saksbehandlere eller avdelinger strever med å finne gode innfallsvinkler i oppfølgingen, at de tar initiativ til saksdrøftinger med ledelsen eller andre ressurspersoner i tjenesten.

To av seks fosterforeldre opplever at oppfølgingsbesøkene blir for sjeldne. To av seks fosterforeldre opplever også at oppfølgingen ikke er tilstrekkelig helhetlig og tilpasset, bl.a. pga. dårlig erfaring med å be barnevernet om hjelp. Fosterbarna vi har snakket med sier at de opplever at barnevernstjenesten kommer på besøk ofte nok, og at oppfølgingen er tilpasset deres behov.

3.2.5 Barnevernstjenesten gjør en forsvarlig vurdering av barnets utvikling og omsorgssituasjon, konkluderer på om det er behov for endringer eller ytterligere tiltak og iverksetter disse

Ifølge rutinebeskrivelsen for oppfølging av fosterhjem har saksbehandler ansvaret for å dokumentere «hva som er gjort» ved å skrive journalnotater og referat fra oppfølgingsbesøkene.

Rapportmalen bidrar til at saksbehandler dokumenterer sine vurderinger av barnets situasjon i fosterhjemmet i etterkant av hvert fosterhjemsbesøk. Ved behov, f.eks. hvis en sak tar en vending, kan saken tas opp i felles saksdrøfting med fagleder og kollegaer ved seksjon eller avdeling. Særlig alvorlige eller vanskelige saker kan også tas opp med barnevernleder og evt. jurist eller andre ressurspersoner i tjenesten.

Barneverntjenesten har en egen mal som kan brukes for å dokumentere særlig viktige saksdrøftinger. Når denne malen brukes blir problemstillingene og drøftingene grundig beskrevet, i tillegg til at det som oftest vil gå klart frem hvem som har deltatt, hva som er besluttet mv.

Drøftingsmalen brukes imidlertid ikke veldig ofte. Malen er tilgjengelig for hele tjenesten, men inntrykket fra saksmappene er at den brukes mest av avdeling Bodø. Noen drøftinger dokumenteres som et vanlig notat i barnets journal, og noen blir nok ikke dokumentert i det hele tatt.

Vi har sett flere eksempler på at barnevernets vurderinger er jevnlig og grundig dokumentert i saker vi har lest, slik at det er mulig å få et inntrykk av det faglige arbeidet med saken. Noen av sakene vi har lest inneholder imidlertid få eller ingen vurderinger utover de kortfattede vurderingene saksbehandler gjør seg etter hvert oppfølgingsbesøk. I saker der fosterbarnet eller fosterhjemmet har utfordringer, kan dette fremstå som mangelfullt. I noen av sakene er oppfølgingen, og dermed også dokumentasjon av barnevernets vurderinger, mangelfull i kritiske faser av saken.

Når saker blir tatt opp til felles drøfting og det blir tatt beslutninger om videre oppfølging og/eller nye tiltak, så er inntrykket at beslutningene gjennomgående blir fulgt opp og nye tiltak iverksatt.

Flertallet av fosterforeldrene opplevde at barneverntjenesten gjør en forsvarlig vurdering av barnets utvikling og situasjon i fosterhjemmet, og behovet for videre tiltak.

3.2.6 Kommunen sikrer systematisk og tilpasset internkontroll i oppfølgingsarbeidet

Ifølge barnevernleder sikrer ledelsen forsvarlige tjenester og lik kvalitet i hele tjenesten gjennom felles ledermøter, felles fagdager, felles rutinemateriell, individuelle ledermøter, saksdrøfting med ledelsen, og ved at faglederne kan kontakte barnevernsledelsen, hverandre og andre ressurspersoner i tjenesten ved behov.

Utover dette har ikke barnevernledelsen noen systematisk oppfølging eller kontroll med det faglige arbeidet på avdelingene. Ifølge barnevernleder har faglederne ansvaret for å følge opp de ansattes arbeid, og sikre at oppfølgingsarbeidet holder et faglig forsvarlig nivå. Ledelsen tar ikke initiativ til stikkprøvekontroll eller gjennomganger for å se nærmere på om praksis i de ulike avdelingene holder et forsvarlig nivå.

Internkontrollgruppa har i oppgave å lage og revidere rutinebeskrivelser og maler. Flere ansatte sier at de opplever malene som gode og hjelpsomme, og at de fungerer som en støtte i oppfølgingsarbeidet. Andre forklarer at de opplever rutinebeskrivelsene og malene som uklare og lite nyttige, og at de ikke bidrar til å holde saksbehandlingen på et jevnt godt nivå. Noen opplever også at tjenesten har en høy terskel for å justere eller endre rutiner og maler.

Egenrapporteringen og intervjuene viser at barneverntjenesten ikke har noen samlet oversikt over avviksmeldinger og klager på fosterhjemsområdet, eller hvordan avvikene er fulgt opp. Det kom også fram at de ansatte i begrenset grad er kjent med når og hvordan de skal melde avvik. Vi har ikke sett eksempler på at avvikssystemet i Kvalitetslosen er brukt av de ansatte i barneverntjenesten.

Vi har fått beskrevet et eksempel på at barneverntjenesten satte inn tiltak for å redusere faren for svikt i oppfølgingen av fosterbarn i perioden da omsorgsseksjonen hadde altfor få saksbehandlere i forhold til antall fosterbarn. Tjenesten sørget for at alle fosterbarna og fosterhjemmene hadde navn og nummer til en saksbehandler, slik at de som et minimum hadde noen de kunne kontakte ved behov. Videre ble oppfølgingsbesøkene prioritert ut fra en risikovurdering av fosterbarnets og fosterhjemmets behov for oppfølging.

Den vanskelige bemanningssituasjonen på omsorgsseksjonen høsten 2022 hadde sin bakgrunn i flere forhold. Slik vi forstår det ble situasjonen forsterket av at det tok lang tid før barneverntjenesten fikk klarsignal for å lyse ut stillingene, og at det tok ytterligere tid før stillingene ble utlyst på grunn av arbeid med lønnsbudsjetten og vurdering av nedtrekk av stillinger.

Avdelingsdirektøren har løpende kontakt med barneverntjenesten. Vi legger derfor til grunn at administrativ ledelse ble holdt underrettet om situasjonen på omsorgsseksjonen, og at de dermed hadde anledning til å sette fortgang i tilsettingsprosessene. Samtidig vet vi at administrativ og politisk ledelse *ikke* ble informert skriftlig om status for fosterhjemsoppfølgingen mht. avvik og risiko, og hvilke konsekvenser mangelfull bemanning på Omsorgsseksjonen vil få for barn i fosterhjem.

Dette er heller ikke nevnt i den siste tilstandsrapporten til kommunestyret.

I forbindelse med barneverntjenestens halvårsrapporteringer til Barne- og familiedirektoratet, og under tilsynet, har det kommet fram at tjenesten over tid har strevd med å levere korrekte tall på fosterhjemsområdet. Ved rapportering for første halvår 2023 gav tjenesten beskjed om at de ikke greide å levere sikre tall for hvor mange fosterbarn Bodø kommune har oppfølgings- og kontrollansvar for, eller hvor mange av disse som har fått lovpålagt oppfølging.

Barneverntjenesten har ikke tradisjon på regelmessig å legge frem nøkkeltall, eller tall fra halvårsrapportene, for administrativ og politisk ledelse. Barneverntjenesten legger fra enkelte helårstall, bl.a. i de årlige tilstandsrapportene til kommunene.

4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag

Som beskrevet i kapittel 3 finner vi flere eksempler på at oppfølgingen av barn i fosterhjem er godt ivaretatt. Samtidig finner vi at barneverntjenesten ikke besøker alle fosterhjemmene så ofte som nødvendig, med den følge at fosterbarn under omsorg ikke sikres nødvendig oppfølging og hjelp, heller ikke i kritiske faser. Dette er brudd på barnevernsloven § 8-3 og § 1-7.

Når fosterbarnet ikke får tilstrekkelig oppfølgingsbesøk øker risikoen for at det ikke blir lagt til rette for medvirkning, at viktig informasjon ikke blir fanget opp, og at oppfølgingen ikke blir helhetlig og tilpasset barnets og fosterhjemmets behov og at fosterbarnet ikke får rett hjelp til rett tid. Vi finner også mangler knyttet til dokumentasjon av oppfølgingsaktiviteter og faglige vurderinger.

Som vertskommune for den interkommunale barnverntjenesten må Bodø kommune ha oversikt over og kontroll med at *hele tjenesten* driftes forsvarlig. Etter Statsforvalterens vurdering er ikke kommunens ledelse og styring på fosterhjemsområdet tilstrekkelig. Kommunens internkontroll er ikke tilstrekkelig systematisk og har ikke et omfang og innhold som er tilpasset tjenestens størrelse, organisering og risikoforhold. Dette er brudd på kommuneloven § 25-1 om internkontroll.

4.1 Utilstrekkelig bemanning

Under tilsynet kom det frem at omsorgsseksjonen ved avdeling Bodø har hatt en periode med underbemanning på grunn av høy turnover, sykemeldinger og vakanser. Avdelingene Steigen og Hamarøy har slitt med underbemanning over lengre tid fordi det er vanskelig å rekruttere nye medarbeidere i distriktene. Vi legger til grunn at det er en viss sammenheng mellom underbemanning og mangelfull oppfølging av fosterhjemmene.

Etter vår vurdering har ikke Bodø kommune iverksatt nødvendige tiltak for å sikre tilstrekkelig bemanning i tjenesten. Dette begrunnes med at Bodø kommune valgte å utsette utlysning av flere stillinger ved omsorgsteamet høsten 2022. Videre har ikke Bodø kommune sørget for å sikre tilstrekkelig bemanning ved avdelingskontorene, alternativt sørget for å avpasse saksmengden til avdelingenes reelle kapasitet.

4.2 Manglende oversikt over status i tjenesten

En forutsetning for forsvarlig styring er at kommunen har god oversikt over status i tjenesten. Denne oversikten er mangelfull. Bodø kommune rapporterte inn tall for avdeling Bodø første halvår 2023 med åpenbare feil på fosterhjemsområdet. Kommunen har heller ikke oversikt over hvordan avvikene fordeler seg mellom de tre seksjonene ved avdeling Bodø, som alle følger opp barn i fosterhjem. Dette er et dårlig utgangspunkt for styring.

I tilstandsrapportene for henholdsvis Bodø, Hamarøy og Steigen (2022) er det ikke nevnt at kommunene har avvik på fosterhjemsområdet, til tross for at avvikene til dels er betydelige. Intensjonen med tilstandsrapportering er nettopp at kommunene skal få presis informasjon om barneverntjenestens status.

Vi har ikke fått framlagt noen skriftlige risikoanalyser. Et eksempel på et aktuelt tema for risikoanalyse kan være at omsorgsseksjonen fikk syv nye medarbeidere sommeren 2023, uten erfaring fra oppfølging av barn i fosterhjem. Et annet eksempel er situasjonen som oppstår når en distriktsavdeling er underbemannet over tid.

Barnevernledelsen har heller ikke oversikt over avvik som går frem av evt. klager fra brukere, oppdragstakere eller samarbeidspartnere, eller svikt som avdekkes av medarbeidere i tjenesten. De ansatte vet ikke hva som utgjør et avvik, hvordan avvik skal meldes eller hva de kan forvente av oppfølging og forbedringsarbeid fra ledelsens side.

Når barnevernledelsen ikke har presis oversikt over status i egen tjeneste, kan de vanskelig iverksette virksomme styringstiltak. Videre kan de ikke kommunisere ut tydelig informasjon som beslutningsgrunnlag for administrativ og politisk ledelse.

4.3 Utfordrende organisering av den interkommunale tjenesten

Barneverntjenesten for Bodø m.fl. har en utypisk organisering som interkommunal tjeneste etter vertskommunemodellen ved at tjenesten har fire distriktsavdelinger med egen fagleder. Disse avdelingskontorene betjener innbyggerne i sine respektive kommuner, mens avdeling Bodø betjener innbyggerne i Bodø, samt Værøy og Røst. Utgangspunktet er at hver avdeling ivaretar sine saker.

Etter vår vurdering er det grunn til å stille spørsmål ved om denne organiseringen kan virke begrensende på vertskommunens og barnevernledelsens muligheter for, og ambisjoner om, å styre barneverntjenesten som et hele. Vi tenker her både på styring av tjenestens bemanningsressurser, og kvalitetssikring og kontroll med tjenesteutøvelsen på alle nivåer.

Den vanlige måten å organisere en interkommunal barneverntjeneste på er at den organiseres som én tjeneste, som i fellesskap betjener innbyggerne i alle kommunene i samarbeidet. Seksjoner eller team som er spesialisert på ulike deler av barnevernets oppgaver, favner da hele tjenesten, slik at et omsorgsteam vil ha ansvaret for alle barn under omsorg fra de ulike kommunene i samarbeidet.

Lokale kontorsteder representerer vanligvis ikke egne avdelinger med egen fagleder, men et arbeidssted som brukes av medarbeidere ved behov, f.eks. for å ivareta god tilgjengelighet for brukerne. Med en slik organisering vil barnevernledelsen fordele saker og styre ressurser og kompetanse dit det til enhver tid trengs mest, uavhengig av kommunegrensene. En slik modell reduserer også behovet for at ansatte må jobbe med krevende og konfliktfylte barnevernssaker i eget nærmiljø.

Vi ser at det kan være mange grunner til at Bodø og samarbeidskommunene har valgt å organisere seg slik de har gjort. Vi tenker her på store geografiske avstander, ønske om nærhet til brukerne og ønske om å opprettholde arbeidsplasser i distriktskommunene. Etter vår vurdering er det imidlertid viktig at kommunene i samarbeidet er seg bevisst at det kan være både fordeler og ulemper med denne organiseringen. Bedre kunnskap om mulige ulemper kan gi et bedre utgangspunkt for dialog kommunene imellom, og gjøre det lettere å finne løsninger som kan demme opp for mulige uheldige effekter av organiseringen.

Etter vår vurdering er det risiko for at det er ulik kvalitet på oppfølgingsarbeidet fra avdeling til avdeling på grunn av utfordringene knyttet til geografiske avstander og tjenestens organisering. Vårt inntrykk er at kommunens internkontroll ikke i tilstrekkelig grad er tilpasset disse utfordringene.

Kommunen fører ikke systematisk kontroll med oppfølgingsarbeidet, og har ikke gode systemer for å fange opp svikt. Dermed er ikke internkontrollen egnet til å sikre forsvarlige tjenester i hele organisasjonen.

4.4 Rom for forbedringer av rutiner og maler tilpasset hele tjenesten

Under et tilsyn er det *tjenestens praksis* som skal vurderes, ikke tjenestens rutinebeskrivelser og maler. Rutinebeskrivelser og maler gir heller ingen garanti for god praksis.

Når det er sagt *kan* gode rutinebeskrivelser, sjekklister og maler fungere avklarende og utgjøre en viktig støtte for saksbehandlerne. Samlet kan dette bidra til å kvalitetssikre oppfølgingsarbeidet. Barneverntjenesten har på plass en del rutinebeskrivelser og maler på fosterhjemsområdet, men vi finner også en del mangler som vi har valgt å påpeke. Etter vår vurdering kan gode rutinebeskrivelser og maler spille en viktig rolle i en organisasjon preget av høy turnover og der medarbeiderne har ulike forutsetninger og ulik arbeidssituasjon mht. kompetanse, erfaring, mengdetrening og fagstøtte.

Tjenesten har to ulike rutinebeskrivelser for oppfølging av fosterbarn og fosterhjem med nesten samme tittel og delvis sammenfallende innhold. Rutinebeskrivelsene viser ikke til hverandre. Dette kan i seg selv virke forvirrende for saksbehandlerne. Videre er vårt inntrykk at flere vesentlige tema knyttet til fosterhjemsoppfølgingen ikke er omtalt og avklart i tjenestens rutinebeskrivelser.

Intervjuene avdekket at det ikke nødvendigvis er samsvar mellom rutinebeskrivelsene og praksis. Innholdet i rutinebeskrivelsene er heller ikke like godt kjent for alle. Eksemplet her er føringen om at fosterhjemsbesøkene i regelen skal legges til arbeidstiden, og at fosterbarnet da må ta fri fra skolen. I praksis blir de fleste fosterhjemsbesøkene gjennomført slik at fosterbarna kan møte saksbehandler *etter* skoletid. Etter vår vurdering er det bedre samsvar mellom tjenestens praksis og hensynet til medvirkning og tilpasset oppfølging, enn tilfellet er for rutinebeskrivelsen. Funnene tyder på at det både kan være grunn til å revidere teksten i rutinebeskrivelsen, og videre påse at rutinebeskrivelser er kjent og brukes som støtte i saksbehandlingen.

Rapportmalen for fosterhjemsbesøk blir brukt og fungerer for de fleste saksbehandlerne som en støtte i oppfølgingsarbeidet. Vi er likevel i tvil om rutinebeskrivelsen og rapportmalen gir alle saksbehandlerne den nødvendige støtte til å planlegge fosterhjemsbesøkene slik at ulike tema som er viktige i ulike situasjoner eller faser ikke glipper. Tjenesten har heller ikke entydige rutiner som tilsier at saksbehandlerne skal skriftliggjøre planer for oppfølgingen, noe som bl.a. vil bidra til å sikre bedre kontinuitet ved saksbehandlerbytte. Etter vår vurdering bør tjenesten vurdere hvordan rutinebeskrivelser og rapportmal kan utvikles eller suppleres for å bidra til systematisk planlegging av oppfølgingsarbeidet.

Videre viser vi til tjenestens nye mal for barnets omsorgsplan, jf. bestemmelsen i barnevernsløven § 8-3 fjerde ledd. Malen har klare innholdsmessige svakheter idet den er preget av den gamle barnevernlovens bestemmelse om omsorgsplaner. Malen fanger i liten grad opp intensjonene i den nye bestemmelsen om barnets plan. Malen må derfor revideres.

Barneverntjenestens mal og rutiner for beslutning/avtale om redusert besøkshyppighet sikrer ikke at barnets synspunkter blir innhentet og vektet, eller at barneverntjenestens begrunnelse og avveining av ulike hensyn blir dokumentert. Etter vår vurdering bør male og/eller rutiner bidra til å sikre barnets medvirkning, og at det er mulig å finne tilbake til begrunnelsen for å fravike lovens utgangspunkt om minimum fire besøk pr år.

5. Statsforvalterens konklusjon

Her presenterer vi konklusjonen av vår undersøkelse, basert på vurderingene i kapittel 4.

Statsforvalteren har avdekket mangler i barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. Barneverntjenesten besøker ikke fosterhjemmene så ofte som nødvendig, med den følge at fosterbarn under omsorg ikke sikres nødvendig oppfølging og hjelp, også i kritiske faser. Det foreligger også mangler knyttet til barneverntjenestens dokumentasjon. Dette medfører at vesentlig informasjon og vurderinger ikke er tilgjengelig på barnets mappe.

Videre finner vi at internkontrollen er mangelfull. Barneverntjenesten har ikke sikre tall for hvor mange fosterbarn de har ansvaret for, eller hvor mange fosterbarn som ikke har fått lovpålagt oppfølging. Dette gir et problematisk utgangspunkt for styring og ledelse.

Vi ser heller ikke at internkontrollen har et omfang og innhold som er tilstrekkelig tilpasset en stor interkommunal barnevernstjeneste, herunder tjenestens særegne organisering og risikoer forbundet med denne.

Dette er brudd på barnevernsloven § 8-3 og § 1-7 og kommuneloven § 25-1 om internkontroll.

6. Oppfølging av påpekte lovbrudd

I dette kapittelet redegjør vi for hva Statsforvalteren forventer at kommunen skal gjøre for å rette påpekte lovbrudd.

Vi ber kommunen utarbeide en plan med nødvendige tiltak for å rette lovbruddet, og sende den til Statsforvalteren innen utgangen av januar 2024. Planen bør inneholde følgende:

- Konkrete målformuleringer for hva som skal forbedres
- Tiltak som skal gjennomføres for å skape forbedring
- Frister for iverksetting og evaluering av om tiltakene har virket som planlagt
- Beskrivelse av hvordan ledelsen vil følge med på og kontrollere at tiltakene blir iverksatt og gjennomført
- Beskrivelse av hvordan ledelsen vil følge med på og kontrollere at tiltakene har virket som planlagt ved at *praksis* er forbedret

Kort tid etter at planen er mottatt, vil Statsforvalteren ta kontakt med kommunen for å avtale tidspunkt for dialogmøte. Det er kommunens plan som vil være tema på møtet, i tillegg til at vi vil legge en plan for videre dialog. Antall dialogmøter vil avhenge av omfang og alvorlighet av lovbrudd.

For å undersøke om tiltakene har ført til forsvarlig praksis, vil kommunen bli bedt om å utføre en egenkontroll. I egenkontrollen skal kommunen gjennomgå saker ved å fylle ut et skjema med spørsmål. Tidspunkt for gjennomføring av egenkontroll avtales i dialogmøte.

Statsforvalteren kan i tillegg utføre en stikkprøvekontroll dersom det er nødvendig.

Med hilsen

Gisle Berg (e.f.)
avdelingsdirektør

Gunhild Westergaard
seniorrådgiver

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

I dette vedlegget omtaler vi hvordan tilsynet ble gjennomført, og hvem som deltok. Varsel om tilsynet ble sendt 24.05.2023.

Forberedende møte med virksomheten ble gjennomført 15.06.2023.

Tilsynsbesøket ble gjennomført ved Barneverntjenesten for Bodø m.fl. sine lokaler i Teamgården, og innledet med et kort informasjonsmøte 12.09.2023. Oppsummerende møte med gjennomgang av funn ble avholdt digitalt den 20.09.2023.

De fleste dokumentene var tilsendt og gjennomgått på forhånd, mens noen dokumenter ble mottatt og gjennomgått i løpet av tilsynsbesøket. Følgende dokumenter ble gjennomgått og vurdert som relevante for tilsynet:

- Egenrapporterings skjema
- Organisasjonskart – Barneverntjenesten for Bodø fl.
- Møteoversikt (faste aktiviteter) 2023
- Tilstandsrapporter/årsrapporter 2022 – om barnevernet i hver kommune i samarbeidet
- Avtaler om virksomhetsoverdragelse/vertskommunesamarbeid
- Rutinebeskrivelse: Oppfølging fosterhjem og fosterbarn
- Rutinebeskrivelse: Oppfølging av fosterbarn og fosterhjem, plassering etter 5-1
- Mal: Rapport fra fosterhjemsbesøk
- Mal: Avtale om redusert besøkshyppighet
- Mal: Oppfølgingsplan fosterbarn
- Mal: Årsplan fosterhjemsoppfølging
- Mal: Endelig omsorgsplan
- Mal/sjekkliste for saksgjennomgang
- Prosedyre for melding, behandling og lukking av avvik – Bodø kommune
- Rutinebeskrivelse: Samtykke til helsehjelp for barn under omsorg
- Rutinebeskrivelse: Tilmelding til ny skole

Vi valgte ut 10 saksmapper etter følgende kriterier:

- Barn som bor eller har bodd i fosterhjem etter vedtak om omsorgsovertakelse, og som har hatt oppfølging av barneverntjenesten for Bodø fl. etter 01.01.21.
- hvorav seks saksmapper fra avdeling Bodø, to fra avdeling Hamarøy og to fra avdeling

Fire fosterbarn og seks fosterforeldre ble intervjuet i forbindelse med tilsynet.

I tabellen under gir vi en oversikt over hvem som ble intervjuet, og hvem som deltok på oppsummerende møte:

Ikke publisert her

Disse deltok fra tilsynsmyndigheten:

Seniorrådgiver, Lise Tymi, Statsforvalteren i Nordland, revisor Seniorrådgiver, Gry Berg, Statsforvalteren i Nordland, revisor

Seniorrådgiver, Gunhild Westergaard, Statsforvalteren i Nordland, revisjonsleder

Alle tilsynsrapportar frå dette landsomfattanede tilsynet

2022–23 Barneverntjenestens ansvar for oppfølging av barn plassert i fosterhjem

Søk etter tilsynsrapporter

Søk

SAK 03/24**Oppfølging av bystyrets vedtak - Forvaltningsrevisjon barnevern (3. gangs behandling)**

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	01.06.2023
Kontrollutvalget	28.11.2023
Kontrollutvalget	19.01.2024

Vedlegg:

- a) Salten kommunerevisjon IKS, februar 2022: Rapport forvaltningsrevisjon Økonomisk styring og internkontroll barnevern (utdrag: sammendrag, konklusjon og anbefalinger)
- b) Saksfremlegg 11/22 Rapport forvaltningsrevisjon Økonomisk styring og internkontroll barnevern
- c) Bodø kommune v/ avdelingsdirektør, 19.01.2023. Oppfølging bystyrets vedtak forvaltningsrevisjon barnevern
- d) Bodø kommune, 29. mai 2023: Notat – Kontrollutvalgets møte 1.juni 2023 – ad oppfølging av Forvaltningsrevisjon barnevern

Bakgrunn for saken:

I henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 skal kontrollutvalget påse at bystyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp.

Rapporten ble behandlet av bystyret i sak 046/22, med følgende vedtak:

1. *Forvaltningsrevisjonsrapporten Økonomisk styring og internkontroll barnevern er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning*
2. *Bystyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger.*

Vedlagt saken er utdrag fra rapporten, samt saksfremlegget som lå til grunn for kontrollutvalgets og bystyrets behandling. Rapporten ga følgende anbefalinger:

at Bodø kommune:

- 1. Skal utarbeide realistiske budsjett for Barnevernet i Bodø*
- 2. Bør utarbeide oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene.*
- 3. Bør oppdatere vertskommunesamarbeidsavtalene, det bør også henvises til eksterne avtaler om fordeling av kostnader hvis dette foreligger.*
- 4 Bør jobbe videre med å avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.*

Kontrollutvalget gjorde første gangs oppfølging av vedtaket i sitt møte 19.01.2023, der administrasjonen ved kommunedirektør og kommunaldirektør var til stede for å gi utvalget en orientering. Vedlagt er skriftlig redegjørelse som den gang ble gitt med kommentar knyttet til hver av rapportens 4 anbefalinger. Noen av punktene syntes å være under utarbeidelse, men den skriftlige tilbakemeldingen var noe knapp til at kontrollutvalget den gang kunne gi en adekvat vurdering av oppfølgingen. Kontrollutvalget gjorde så følgende vedtak:

Kontrollutvalget kommer tilbake til saken i junimøtet. Til behandlingen bes det om informasjon om oppdaterte vertskommuneavtaler.

Ut fra at saken er satt på ny dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 11.00 for å redegjøre om den videre oppfølging bystyrets vedtak har fått fra administrasjonens side, herunder også informasjon om oppdaterte vertskommuneavtaler. Det er i tillegg bedt om at en skriftlig versjon av redegjørelsen, oversendes sekretariatet innen 31.mai, slik at det kan sendes utvalgets medlemmer i forkant av møtet. Denne vil ettersendes så snart den kommer sekretariatet i hende.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 046/21 Rapport forvaltningsrevisjon Økonomisk styring og internkontroll barnevern.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering, vedlagt notat fra administrasjonen om oppfølging av bystyrets vedtak.

Vedtak 1. juni 2023:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 046/21 Rapport forvaltningsrevisjon Økonomisk styring og internkontroll barnevern.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at vertskommuneavtalene er under revidering og at disse ventes ferdig i løpet av sommeren. Utvalget bes om en orientering når disse er ferdigstilt. Kontrollutvalget registrerer videre at det fremmes egen sak for bystyret høsten 2023 som

blant annet vil omhandle forvaltningsrevisjonsrapportens anbefalinger og oppfølging av disse.

3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering, vedlagt notat fra administrasjonen om oppfølging av bystyrets vedtak.

Til behandling 28. november 2023:

Ut fra at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 09.25 for å redegjøre om den videre oppfølging bystyrets vedtak har fått fra administrasjonens side. Det er satt av inntil 20 minutter til utvalgets behandling. Videre er det bedt om at sekretariatet får tilsendt kopi av de oppdaterte vertskommuneavtalene som var nevnt i notatet fra 29. mai 2023, og ber i tillegg om at en skriftlig versjon av redegjørelsen oversendes sekretariatet **innen 23. november**. Dette slik at den kan sendes utvalgets medlemmer i forkant av møtet. I tillegg kan kontrollutvalget ha ønske om å stille spørsmål i tilknytning til saken.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 046/21 Rapport forvaltningsrevisjon Økonomisk styring og internkontroll barnevern.
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering, vedlagt notat fra administrasjonen om oppfølging av bystyrets vedtak.

Behandling 28. november 2023:

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra administrasjonen foreløpig til orientering. Saken behandles ved skriftlig behandling i utvalget.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra administrasjonen foreløpig til orientering. Saken behandles ved skriftlig behandling i utvalget.

Til behandling 19. januar 2024:

Sak med skriftlig behandling ble sendt til kontrollutvalget 7. desember 2023. Utvalget kom imidlertid frem til at saken egnet seg best til behandling i møte. Følgende forslag til vedtak er et utgangspunkt for utvalgets drøfting, og er basert på den skriftlige og muntlige informasjonen utvalget har mottatt fra administrasjonen.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget legger til grunn for saken informasjon i administrasjonens *Notat til kontrollutvalget 28. november 2023*», samt muntlig informasjon fra administrasjonen ved behandlingen i utvalgets møte 28. november 2023.
2. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 046/21 Rapport forvaltningsrevisjon Økonomisk styring og internkontroll barnevern.
3. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer følgende om oppfølging av de enkelte anbefalingene i rapporten:
 - a. *Realistiske budsjett for barnevernet* Kontrollutvalget har fått følgende skriftlige tilbakemelding fra administrasjonen: Notat 29.05.2023: *Revisjonsrapportens funn og anbefalinger fra kontrollutvalgets behandling av rapporten vurderes innarbeidet i prosessene i tilknytning til utarbeidelsen av budsjettet for 2024. En mindre justering er innarbeidet i T1-saken i 2023.*
 - b. *Oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene:* Kontrollutvalget får opplyst at dette er satt på vent som en følge av innføring av nytt fagprogram. Kontrollutvalget legger til grunn at innføring av nytt fagprogram må komme før oppdatering av rutinebeskrivelsene.
 - c. *Oppdatere vertskommuneavtalene:* Kontrollutvalget har fått følgende tre skriftlige tilbakemeldinger fra administrasjonen om oppfølging av dette punktet: 1. Notat 19.01.2023: *Ekstern advokat (vertskommuner) har utarbeidet utkast til nye avtaler. De nye forslagene er gjennomgått av kommuneadvokaten. Dette vil samordnes med kommunedirektørens intensjon om gjennomgang av alle vertskommuneavtaler hos Bodø kommune.* 2. Notat 29.05.2023: *Oppdaterte vertskommuneavtaler er utarbeidet, og er til intern avtalemessige kvalitetssikring og slutføring i Bodø kommune.* Basert på muntlig informasjon i kontrollutvalgets møte 1.6.2023 har utvalget vedtatt bl.a følgende i sin rapportering til bystyret: *Kontrollutvalget registrerer at vertskommuneavtalene er under revidering og at disse ventes ferdig i løpet av sommeren* 3. Notat 28.11.2023: *Kommunen er helt i slutfasen av å utarbeide (forslag til) ny avtale.*
 - d. *Avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA-rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig:* Kontrollutvalget registrerer at det nye fagprogrammet som skal innføres vil bidra til riktigere tall. Utvalget registrerer videre at det er satt i gang undersøkelser av mulige feilføringer i regnskapssammenheng i forhold til samarbeidskommunene, og at dette kan ha medført feil i Bodø sine tall. Kontrollutvalget ber om at revisor og utvalget blir orientert om resultatet av denne undersøkelsen.
4. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret, vedlagt notat fra administrasjonen om oppfølging av bystyrets vedtak. Utvalget er innforstått med at enkelte anbefalinger kan ta noe lengre tid å følge opp, men mener administrasjonens oppfølging av denne rapporten har tatt uforholdsmessig lang tid.

Inndyr, 11. januar 2024

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Forvaltningsrevisjon: Bodø kommune

Økonomisk styring og interkontroll i

Barnevern

SAMMENDRAG

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en forvaltningsrevisjon om økonomistyring i Barnevernet i Bodø og vertskommunesamarbeidsavtalen mellom kommunene. Formålet med prosjektet er å finne ut om økonomistyringen i vertskommunesamarbeidet er tilfredsstillende med henblikk på budsjettering, interkontroll, ansvarsområder, rapportering og oppfølging av avtaler.

Problemstillingen for undersøkelsen har vært:

I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?

For å besvare problemstillingen har vi utledet revisjonskriterier i 3 forskjellige temaer som vurderes. Disse temaene er:

- Budsjett, økonomiplan og rapportering
- Internkontroll og rutiner
- Oppfølging av samarbeidsavtalene

Vi har i tillegg tatt med litt statistisk tallmateriale for å vise hvordan Bodø kommune gjør det opp imot sammenlignbare kommuner, og hvor det er de største kostnadene påløper. Disse tallene er hentet fra KOSTRA. Revisjonen har fått bemerkninger fra Barnevernet i Bodø om at tallmaterialet i KOSTRA inneholder feil slik at bruttotall vises istedenfor nettotall.

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier samt intervju med relevante informanter. Vi har analysert dokumenter og statistikk, gjennomgått rutiner og planer.

Våre funn som er beskrevet nærmere i rapporten er:

Revisors vurdering er at Bodø kommune ikke oppfyller kriteriet om at det årlig skal legges frem for kommunestyret forslag til realistisk årsbudsjett som fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.

Bodø kommune har oppfylt kriteriet om at det årlig skal legges frem for kommunestyret forslag til realistisk økonomiplan for de neste fire årene.

Gjennom budsjettåret legges det frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter sammenlignet med vedtatt årsbudsjett. Tertialrapportene skal fremmes for kommunestyret i juni, og i oktober hvert år, men ønsker at det tas med endringer i budsjett og regulert budsjett i tertialrapportene.

Administrasjonen har oppfylt kriteriet om å gi melding til kommunestyret dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for årsbudsjettets grunnlag.

Revisor legger til grunn at Bodø kommune har nødvendige rutiner for å ha tilstrekkelig internkontroll i Barnevernstjenesten i Bodø, men rutinene må oppdateres.

Samarbeidsavtalen mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet er etter sitt innhold ikke i henhold til kommuneloven § 20-4.

Som svar på problemstillingen:

Bodø kommune ivaretar i god grad økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern».

Med bakgrunn i våre funn er revisors anbefalinger at Bodø kommune:

1. Skal utarbeide realistiske budsjett for Barnevernet i Bodø
2. Bør utarbeide oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene.
3. Bør oppdatere vertskommunesamarbeidsavtalene, det bør også henvises til eksterne avtaler om fordeling av kostnader hvis dette foreligger.
4. Bør jobbe videre med å avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.

3 Konklusjon og anbefaling

3.1. Konklusjon

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en forvaltningsrevisjon om økonomistyring i Barnevernet i Bodø og om vertskommunesamarbeidsavtalen mellom kommunene. Formålet med prosjektet er å finne ut om økonomistyringen i vertskommunesamarbeidet er tilfredsstillende med henblikk på budsjettering, interkontroll, ansvarsområder, rapportering og oppfølging av avtaler.

Problemstillingen for undersøkelsen har vært:

I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?

For å besvare problemstillingen har vi utledet revisjonskriterier i 3 forskjellige temaer som vurderes. Disse temaene er:

- Budsjett, økonomiplan og rapportering
- Internkontroll og rutiner
- Oppfølging av samarbeidsavtalene

Vi har i tillegg tatt med litt statistisk tallmateriale for å vise hvordan Bodø kommune ligger an på dette området sammenliknet med andre kommuner, og hvor det er de største kostnadene påløper. Disse tallene er hentet fra KOSTRA. Revisjonen har fått bemerkninger fra Barnevernet i Bodø om at tallmaterialet i KOSTRA inneholder feil slik at bruttotall vises istedenfor nettotall.

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier samt intervju med relevante informanter. Vi har analysert dokumenter og statistikk, gjennomgått rutiner og planer.

Våre funn som er beskrevet nærmere i rapporten er:

Revisors vurdering er at Bodø kommune ikke oppfyller kriteriet om at det årlig skal legges frem for kommunestyret forslag til realistisk årsbudsjett som fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.

Bodø kommune har oppfylt kriteriet om at det årlig skal legges frem for kommunestyret forslag til realistisk økonomiplan for de neste fire årene.

Gjennom budsjettåret legges det frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter sammenlignet med vedtatt årsbudsjett. Tertialrapportene skal fremmes for kommunestyret i juni, og i oktober hvert år, men ønsker at det tas med endringer i budsjett og regulert budsjett i tertialrapportene.

Administrasjonen har oppfylt kriteriet om å gi melding til kommunestyret dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for årsbudsjettets grunnlag.

Revisor legger til grunn at Bodø kommune har nødvendige rutiner for å ha tilstrekkelig internkontroll i Barnevernstjenesten i Bodø, men rutinene må oppdateres.

Samarbeidsavtalen mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet er etter sitt innhold ikke i henhold til kommuneloven § 20-4.

Som svar på problemstillingen:

Bodø kommune ivaretar i god grad økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern».

3.2 Anbefalinger

Med bakgrunn i våre funn er revisors anbefalinger at Bodø kommune:

1. Skal utarbeide realistiske budsjett for Barnevernet i Bodø
2. Bør utarbeide oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene.

3. Bør oppdatere verskommunesamarbeidsavtalene, det bør også henvises til eksterne avtaler om fordeling av kostnader hvis dette foreligger.
- 4 Bør jobbe videre med å avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.

SAK 11/22

Rapport forvaltningsrevisjon: Økonomisk styring og internkontroll Barnevern

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
15.03.2022

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS: Rapport forvaltningsrevisjon: Økonomisk styring og internkontroll Barnevern (datert 17.2.2022, mottatt 7.3.2022)

Bakgrunn for saken:

Rapporten er bestilt med bakgrunn i Plan for forvaltningsrevisjon for 2020-2023 som ble vedtatt i bystyrets sak 20/72. Vedtatte prioriterte tema i rekkefølge:

1. Renovasjon (gjennomført)
2. Helse og omsorg – institusjonsdrift (gjennomført)
3. Grunnskole, spesialundervisning (bestilt av kontrollutvalget)
4. Personvern / Informasjonssikkerhet
5. Sykefraværsoppfølging, heltidsprosjektet
6. **Barnevern – vertskommunesamarbeid (til behandling)**
7. Forvaltning av boliger
8. Offentlige anskaffelser

Etter opprinnelig tidsplan skulle rapporten vært ferdig november 2021 og med et timebruk på 250 - 300 timer. Ved overlevering av rapport 7. mars 2022 ble det opplyst at det har gått med

310 timer til denne revisjonen. I utvalgets møte i november 2021 orienterte revisor om at rapporten blir ferdig i januar 2022, mens det i januar ble orientert om ytterligere forsinkelse.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å finne ut om økonomistyringen i det interkommunale samarbeidet om Barnevernet er tilfredsstillende med henblikk på budsjettering, internkontroll, ansvarsområder, rapportering, oppfølging av avtaler etc.

Følgende problemstilling har vært undersøkt i denne revisjonen:

I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?

Bodø er vertskommune, og samarbeidskommunene er Gildeskål, Hamarøy, Steigen, Rødøy, Røst og Værøy.

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen), er utledet fra bl.a:

- Kommunens egne rutiner
- Kommuneloven
- COSO-rapport I: Internkontroll – et integrert rammeverk, 2013-utgaven
- Kommunal- og regionaldepartementet: “85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll i kommunane”

Utledning av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 2 til rapporten (side 46-54).
Revisjonskriteriene er inndelt i følgende tre tema;

- Budsjett, økonomiplan og rapportering
- Internkontroll og rutiner
- Oppfølging av samarbeidsavtalene

Undersøkelsene er gjennomført ved gjennomgang av dokumenter, samt intervjuer.

Revisors funn og vurderinger: Problemstilling: I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?

1. Budsjett, økonomiplan og rapportering

Revisjonskriterier:

- Administrasjonen skal årlig legge frem for kommunestyret forslag til realistisk økonomiplan for de neste fire årene.
- Administrasjonen skal årlig legge frem for kommunestyret forslag til realistisk årsbudsjett som fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.
- Kommunedirektøren skal gjennom budsjettåret legge frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter sammenlignet med vedtatt årsbudsjett. Tertialrapportene skal fremmes for kommunestyret i juni, og i oktober hvert år.

- Administrasjonen skal gi melding til kommunestyret dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for årsbudsjettets grunnlag. Dersom det er rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik, skal det foreslås nødvendige tiltak.

Vurdering budsjett: Administrasjonen har for hvert år lagt frem forslag til årsbudsjett, og for samtlige undersøkte år har driftsutgiftene vært høyere enn opprinnelig budsjett. For årene 2018 og 2019 er avviket mer enn 10 %. *Når Bodø kommune for de undersøkte årene har fastsatt et driftsbudsjett som er lavere enn faktiske regnskapsførte driftsutgifter det foregående året, så er dette et moment som etter revisors syn kan tale for at årsbudsjettene har vært urealistiske.* Etter revisors vurdering oppfyller Bodø kommune ikke kriteriet om at det årlig skal legges frem realistisk budsjett for kommunestyret.

Vurdering økonomiplan: Det er lagt frem økonomiplan for alle de undersøkte årene, og kommunen har derfor etter revisors vurdering oppfylt kriteriet om at det årlig skal legges frem forslag til realistisk økonomiplan.

Vurdering Økonomiske rapporteringer og budsjettreguleringer: I samsvar med kriteriet legges det frem for kommunestyret rapporter som viser utvikling inntekter og utgifter sammenholdt med vedtatt budsjett. *Når det gjelder tertialrapporteringer så viser ikke disse endringer i budsjettreguleringer eller opprinnelig regulert budsjett. Dette gjør det vanskelig å kontrollere om det har blitt foretatt endringer mellom tertialrapportene.* Administrasjonen har etter revisors vurdering oppfylt kriteriet om å gi melding til kommunestyret dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for årsbudsjettets grunnlag.

2. Internkontroll og rutiner.

Revisjonskriterium: Bodø kommune skal ha nødvendige rutiner for å ha tilstrekkelig økonomisk internkontroll for Barneverntjenesten Bodø.

Vurdering Internkontroll og rutiner: Kommunen har gode rutiner og internkontroll, men noen rutiner er klare for oppdateringer. Rutinene viser fordeling av roller og ansvar år det gjelder økonomisk internkontroll i barnevernet, herunder at økonomisystemet hindrer at samme person kan attestere og anvise. Alle direkte kostnader belastes den kommunen som pådrar seg kostnaden. Men det er i tillegg felleskostnader for 3 stillinger (merkantil, juridisk og veiledningsressurs) som deles på kommunene. Sist nevnt fordeling skjer ut fra en brøk, og revisor ser ikke noe problem med en slik fordeling og det virker både hensiktsmessig og fornuftig. Når det gjelder rapportering opplyser revisor at det jobbes godt med dette, men peker på at månedsrapporteringen må arkiveres på en bedre måte enn på en epoststreng.

3. Oppfølging av samarbeidsavtalene.

Revisjonskriterium: Bodø kommune skal ha en god skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet i henhold til Kommuneloven § 20-4.

Vurdering Oppfølging av samarbeidsavtalene: Det er vedtatt avtale med alle de samarbeidende kommunene, men med små forskjeller i innholdet. Avtalepunkter er bl.a

Plikter for partene, Kostnader og Søksmål/krav. Revisor opplyser at avtalene er *enkelt satt opp og inneholder i liten grad av spesifikasjoner og hvilke kostnader Bodo kommune skal dekke, utover at Bodo kommune skal ha ansvaret for og oppfølgingen av barneverntjenester i samarbeidskommunen etter lov om barneverntjenester (barnevernloven). Det er heller ikke nevnt i avtalen der de henviser til andre vedtak eller rutiner som kan redegjøre for konkrete kostnadsfordelinger. I avtalene er det dermed stor forskjell på hva som er oppført under kostnader. Det er heller ikke tatt høyde for administrasjonskostnader som leder, merkantil og systemansvarlig.*

Revisors vurderer det slik at avtalene inneholder et minimum av det de skal inneholde: *Når det gjelder krav om oppdatering eller endring av avtalene som bør gjøres, så er ikke dette blitt gjort. Når det gjelder kostnadsfordelingen så mener revisjonen den er mangelfull og gitt liten oppmerksomhet i avtalen. Det står heller ingenting i avtalen om henvisning til rutiner eller andre avtaler som viser en mer konkret kostnadsfordeling mellom kommunene.*

Sett i forhold til revisjonskriteriet mener revisor kommunen ikke har god nok skriftlig samarbeidsavtale med deltakerne i vertskommunesamarbeidet.

Revisors konklusjon og anbefaling:

Revisor konklusjon på problemstillingen er følgende:

Bodo kommune ivaretar i god grad økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern».

Basert på undersøkelsene, funnene og konklusjonen, gir revisor følgende anbefalinger om at det:

1. Skal utarbeides realistiske budsjett for Barnevernet i Bodø
2. Bør utarbeides oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene.
3. Bør oppdateres verskommunesamarbeidsavtalene, det bør også henvises til eksterne avtaler om fordeling av kostnader hvis dette foreligger.
4. Bør jobbes videre med å avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.

Kommunedirektørens kommentar:

Kommunedirektørens kommentar er i sin helhet lagt ved rapporten (vedlegg 1)

Vurdering:

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport angående Økonomisk styring og internkontroll Barnevern i samsvar med bestillingens tematiske innhold. Det er imidlertid rapportert et høyere timetall enn forutsatt og leveransen er tre måneder på overtid i forhold til opprinnelig plan.

Rapporten får frem at kommunen har på plass en del elementer når det gjelder økonomistyring og interkontroll. Det er imidlertid forbedringspunkter ved at årsbudsjett innen barnevern ikke har vært realistisk slik kommuneloven krever, og at det er en del rutiner med behov for oppdatering.

Når det gjelder innholdet i samarbeidsavtalene får rapporten frem at oppdatering / endring av avtaler ikke har blitt gjort, og at kostnadsfordelingen er mangelfull. Revisor mener det som kommer frem i avtalene om kostnader ikke er godt nok. I den kommunale verden er det ikke uvanlig at avtaler mellom kommuner kan være vage, lite spesifikke og at de heller ikke inneholder avtalemekanismer for løsning av uenighet. På områder med stor økonomisk eller omdømmemessig betydning kan dette øke risikoen for tvister mellom partene.

Revisor har gitt konkrete anbefalinger til forbedringer.

Forslag til vedtak (innstilling til bystyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Økonomisk styring og internkontroll Barnevern er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger.

Inndyr, 8. mars 2022

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kontrollutvalget
her

Dato
19.01.2023

Oppfølging bystyrets vedtak forvaltningsrevisjon barnevern

Det vises til bystyrets vedtak i sak forvaltningsrevisjon barnevern.

Bystyret gjorde slikt vedtak i sak 46/22 med følgende vedtak:

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Økonomisk styring og internkontroll barnevern er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger .

Rapporten ga følgende anbefalinger:

At Bodø kommune:

1. Skal utarbeide realistiske budsjett for Barnevernet i Bodø
2. Bør utarbeide oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene.
3. Bør oppdatere vertskommunesamarbeidsavtalene, det bør også henvises til eksterne avtaler om fordeling av kostnader hvis dette foreligger.
4. Bør jobbe videre med å avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.

Redegjørelse

1. Budsjett
Det vises til egen kostnadsutvikling regnskap i vedlagt tabell. Denne viser historiske tall.
Kommunedirektøren har både i forbindelse med framlegg av budsjettforslag før jul samt i flere møter med BV-ledelsen igangsatt en gjennomgang med sikte på å sikre kvaliteten på barnevernets budsjett.
2. Barnevernets (BV) ledelse viser til rapporten og vil innarbeide rutiner for rapportering til det administrative nivået i vertskommunene. BV ønsker å invitere vertskommunene til gjennomgang av reviderte avtaler og rutinene slik at alle for lik forståelse av disse. Det er også en ambisjon hos BV å ved litt tid få til en felles målsetting for alle barnevernstjenester.

Avdeling

Postadresse: [Postboks]
Besøksadresse: [Adresse]

Tel: [Telefonnummer]
E-post:[E-postadresse]

Orgnr:[Orgnr]

Det anses ikke som nødvendig å ha en egen økonomihåndbok for BV, men at man bruker BKs gjeldende økonomirutiner/ - reglementer.

3. Ekstern advokat (vertskommuner) har utarbeidet utkast til nye avtaler. De nye forslagene er gjennomgått av kommuneadvokaten. Dette vil samordnes med kommunedirektørens intensjon om gjennomgang av alle vertskommuneavtaler hos Bodø kommune.
4. Hvordan det rapporteres på KOSTRA i detalj tilligger tjenesten selv. Kvalitetssikring av rapporteringen følges fortløpende.

Med vennlig hilsen

Elin Eidsvik
Avd. dir. OK

Avdeling

Postadresse: [Postboks]
Besøksadresse: [Adresse]

Tel: [Telefonnummer]
E-post:[E-postadresse]

Orgnr:[Orgnr]

Til Kontrollutvalget

Her

Notat – Kontrollutvalgets møte 1.juni 2023 – ad oppfølging av Forvaltningsrevisjon barnevern

Bakgrunn

Det vises til rapporten Forvaltningsrevisjon barnevern i Bodø kommune datert 17.2.2022, som ble behandlet i Kontrollutvalget.

Problemstillingen for undersøkelsen har vært:

I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?

Og utledet følgende revisjonskriterier i 3 forskjellige tema som vurderes. Disse tema er:

- Budsjett, økonomiplan og rapportering
- Internkontroll og rutiner
- Oppfølging av samarbeidsavtalene

I rapporten anbefales følgende oppfølging i pkt.3.2. Anbefalinger:

Med bakgrunn i våre funn er revisors anbefalinger at Bodø kommune:

- 1. Skal utarbeide realistiske budsjett for Barnevernet i Bodø*
- 2. Bør utarbeide oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene.*
- 3. Bør oppdatere vertskommunesamarbeidsavtalene, det bør også henvises til eksterne avtaler om fordeling av kostnader hvis dette foreligger.*
- 4. Bør jobbe videre med å avklare hva som ligger i KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.*

Status pr mai 2023:

1. Realistiske budsjett for barnevernet

Revisjonsrapportens funn og anbefalinger fra kontrollutvalgets behandling av rapporten vurderes innarbeidet i prosessene i tilknytning til utarbeidelsen av budsjettet for 2024.

En mindre justering er innarbeidet i T1-saken i 2023.

2. Oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene

Endringer og revisjon av økonomihåndbok og andre rutiner ble satt på vent for å kunne ajourføres med nytt fagprogram. Det gamle blir utfaset av leverandørene. Det er nylig avklart at nytt fagprogram ikke kan være innført før i 2025.

3. Oppdatere vertskommuneavtalene.

Oppdaterte vertskommuneavtaler er utarbeidet, og er til intern avtalemessige kvalitetssikring og slutføring i Bodø kommune.

4. Bør jobbe videre med å avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.

Forholdet er i stor grad avklart. Avklares i løpende samhandling mellom økonomikontoret og barnevernet.

I tillegg til ovenstående status-punkter, nevnes dessuten følgende:

5. Kommunedirektøren har varslet en sak som omhandler barnevernets økonomi til behandling i bystyret i løpet av høsten.

Bodø 29.mai 2023

Kjell Hugvik
kommunedirektør

Elin Eidsvik
avd.dir oppvekst og kultur

SAK 04/24

Risiko- og vesentlighetsvurdering – grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon / plan for eierskapskontroll

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
19.01.2024

Vedlegg:

- Salten kontrollutvalgsservice, Risiko- og vesentlighetsvurdering Bodø kontrollutvalg 2024 - Grunnlagsdokument til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller perioden 2024-2027

Bakgrunn for saken:

I møte 1. juni 2023, sak 33/23, behandlet kontrollutvalget sak om *Oppstart risiko- og vesentlighetsvurderinger, planarbeid forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll*, med følgende vedtak:

1. *Kontrollutvalget vedtar fremdriftsplan for utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller for perioden 2024-2027. Som grunn for planen skal det utarbeides en felles overordnet analyse av kommunens forvaltning og kommunens eierskap basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Arbeidet utføres av kontrollutvalgssekretariatet.*
2. *Sak med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller fremmes kontrollutvalget første kvartal 2024.*

Krav til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er beskrevet hhv i kommunelovens § 23-3 og §23-4. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke områder det skal utføres forvaltningsrevisjoner og hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planene

skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV). Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for kontroll.

Vedlagt saken er ROV utarbeidet av sekretariatet. Vurderingens kapitel 4 inneholder en risikovurdering av forvaltningen ut fra

- Samfunnsperspektivet:
 - Samfunnsplanlegging og næringsutvikling
 - Miljø, klima og energi
 - Beredskapsplaner og ROS-analyser
- Bruker- og tjenesteperspektivet:
 - Vurderinger for 17 ulike tjenesteområder
- Organisasjonsperspektivet:
 - Organisering, styring og ledelse
 - Internkontroll og kvalitetssikring
 - Økonomistyring
 - Offentlige anskaffelser
 - Personalforvaltning. Kompetanse/rekruttering.
 - IKT, digitalisering, personvern, arkiv og saksbehandling

Vurderingens kapitel 5 inneholder en risikovurdering av kommunens eierskap.

Vurdering:

I den vedlagte vurderingen kapitel 4.4 (oppsummering for forvaltningen) og kapitel 5.5 oppsummering for eierskap) er det angitt en vurdering av risiko, gradert etter følgende fargeskala:

Grønn – lav risiko Gul – middels risiko Rød – høy risiko

I møtet legges det opp til en bred gjennomgang av ROV, og at innspill fra kontrollutvalget deretter danner grunnlag for Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for eierskapskontroll for perioden 2024-2024. Ved behov utredes risikoområder nærmere.

Forslag til vedtak:

Risiko- og vesentlighetsvurdering tas til orientering. Innspill fra kontrollutvalget tas med til kontrollutvalgets behandling av plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll i utvalgets møte 7. mars 2024.

Inndyr, 11. januar 2024

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Bodø kontrollutvalg

2024

Grunnlagsdokument til plan for forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroller perioden 2024-2027

Innhold

1. INNLEDNING	4
1.1 FORMÅL OG SENTRALE LOVBESTEMMELSER	4
1.2 RISIKO	4
1.3 VESENTLIGHET	5
2. METODE.....	6
2.1 INFORMASJONSGRUNNLAG	6
2.2 METODE FOR RISIKOVURDERING	8
3. GENERELT OM KOMMUNEN	9
3.1 DEMOGRAFI	9
3.2 ORGANISERING	10
3.3 MÅL. KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL	10
3.4 ØKONOMI	13
4. RISIKOVURDERING AV FORVALTNINGEN	14
4.1 SAMFUNNSPERSPEKTIVET	14
4.1.1 <i>Samfunnsplanlegging og næringsutvikling.</i>	14
4.1.2 <i>Miljø, klima og energi.</i>	14
4.1.3 <i>Beredskapsplaner og ROS-analyser.</i>	15
4.2 BRUKER- OG TJENESTEPERSPEKTIVET.....	15
4.2.1 <i>Barnehagesektoren</i>	16
4.2.2 <i>Skole, SFO og voksenopplæring.</i>	16
4.2.3 <i>Kultur, idrett, tros- og livssynssamfunn</i>	18
4.2.4 <i>Flyktningtjenesten</i>	18
4.2.5 <i>Barnevern</i>	19
4.2.6 <i>Helsetjenester</i>	20
4.2.7 <i>Rus og psykisk helsearbeid</i>	20
4.2.8 <i>Hjemmetjenester</i>	21
4.2.9 <i>Institusjonsomsorg</i>	21
4.2.10 <i>Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester</i>	22
4.2.11 <i>Bygg- og eiendomsforvaltning</i>	23
4.2.12 <i>Vann og avløp</i>	23
4.2.13 <i>Renovasjon</i>	24
4.2.14 <i>Brann og feiing</i>	24
4.2.15 <i>Byggesak, kart og oppmåling</i>	25
4.2.16 <i>Veier, parker og idrettsanlegg</i>	26
4.2.17 <i>Landbruk og natur-/viltforvaltning</i>	26
4.3 ORGANISASJONSPERSPEKTIVET.	27
4.3.1 <i>Organisering, styring og ledelse</i>	27
4.3.2 <i>Internkontroll og kvalitetssikring</i>	27
4.3.3 <i>Økonomistyring</i>	28
4.3.4 <i>Offentlige anskaffelser</i>	29
4.3.5 <i>Personalforvaltning. Kompetanse/rekruttering.</i>	29
4.3.6 <i>IKT, digitalisering, personvern, arkiv og saksbehandling</i>	30
4.3.7 <i>Arbeidsmiljø</i>	31
4.4 OPPSUMMERING	33
5. RISIKOVURDERING AV KOMMUNENS EIERSKAP	35
5.1 OM EIERSTYRING	35
5.2 PROBLEMSTILLINGER I EN EIERSKAPSKONTROLL	35
5.3 BODØ KOMMUNES EIERSKAPSMELDING	36
5.4 BODØ KOMMUNES EIERSKAP. SELSKAPER HVOR KOMMUNEN HAR EIERINTERESSER.....	37
5.5 OPPSUMMERING	43

6. KONKLUSJON. SAMLET VURDERING 44

1. Innledning

Bodø kontrollutvalg har i sak 33/23 satt i gang innledende arbeid med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroller for perioden 2024-2027. Som grunn for planen skal det utarbeides en felles overordnet analyse av kommunens forvaltning og kommunens eierskap basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Analysen er gjort av Salten Kontrollutvalgsservice.

1.1 Formål og sentrale lovbestemmelser

Det fremgår av kommuneloven at kontrollutvalget skal sørge for at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunes virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Formålet med denne risiko- og vesentlighetsanalysen er å gi kontrollutvalget og bystyret et overordnet verktøy for å velge områder innen kommunens virksomhet som det kan være hensiktsmessig å sette spesielt fokus på, ved å gjennomføre forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner.

Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden, dersom eventuell årlige gjennomgang avdekker behov for justeringer.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Som for forvaltningsrevisjon skal kommunestyret utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap, med sikte på å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. Også denne planen skal vedtas av bystyret.

1.2 Risiko

En kommune vil i stor grad utsettes for risiko på bakgrunn av to faktorer;

- at kommunen skal levere en type tjeneste, eller et sett av tjenester.
- kommunens valg av måte å organisere, produsere og levere tjenestene på.

Utgangspunktet for risikovurderingen er en erkjennelse av at uønskede hendelser – risikofaktorer – kan inntreffe og true måloppnåelsen. Risikovurdering er sammensatt av to elementer:

- Konsekvens dersom risikofaktoren inntreffer
- Sannsynlighet for at risikofaktoren inntreffer

Vurderingen av hvorvidt risikoen er høy/middels/lav avhenger derfor av hvordan en vurderer konsekvensene av, og sannsynligheten for at en gitt situasjon inntreffer eller utvikler seg. Dersom konsekvensene antas å bli store, samtidig som det er en stor sannsynlighet for at en situasjon blir en realitet, vurderes risikoen til å være høy. Motsatt vil risikoen vurderes som lav i tilfeller der en situasjon bare vil få mindre konsekvenser, samtidig som det er lite trolig at den aktuelle situasjonen skal oppstå.

Videre er det nyttig å ta hensyn til eventuelle tiltak som kommunens ledelse har satt i verk for å redusere muligheten for at risikofaktorene som kan true måloppnåelsen skal inntreffe, og redusere virkningene dersom risikofaktoren likevel slår til. Det derfor nødvendig å ha kjennskap til de styrings- og kontrolltiltakene som er etablert i kommunen, og vurdere i hvor stor grad disse fungerer risikoreducerende i forhold til konsekvensen av og sannsynligheten for at uønskede hendelser inntreffer. Tiltakene kan være av ulik karakter. Det kan være etablert interne rutiner som vil føre til at feilsituasjoner oppdages og rettes på et tidlig tidspunkt før skade oppstår. Det kan være satt i verk tiltak som bidrar til at konsekvensen blir mindre dersom risikofaktoren slår til – for eksempel ved at risikoen er delt med flere, som ved forsikring.

De styrings- og kontrolltiltakene som etableres for å sikre at virksomheten når sine mål, kan kategoriseres på følgende måte:

- Informasjon og kommunikasjon – eks forankring av vedtatte mål blant medarbeiderne og informasjon til medarbeidere om utvikling i organisasjonen
- Overvåking/oppfølging – eks medarbeiderundersøkelser, innbyggerundersøkelser, rapportering gjennom styringssystem
- Kontrollaktiviteter – eks attestasjon og anvisning, rutiner, vedtaksoppfølging

Ut fra kjennskap til styrings- og kontrolltiltakene i organisasjonen vil vi få en oppfatning av hva som gjøres for å redusere risiko. Slik informasjon vil innvirke på om et forhold vurderes som viktige å se nærmere på eller ikke. Dersom ledelsen ser ut til å ha kontroll på risikoforholdene innen et gitt område, og har iverksatt tiltak for å redusere risiko, kan det tilsa at dette området behøver mindre oppmerksomhet fra kontrollutvalgets side. Omvendt kan kunnskap om risikoforhold som ledelsen ikke har fokus på, tilsa større oppmerksomhet fra kontrollutvalget i deres planlegging av forvaltningsrevisjon.

1.3 Vesentlighet

Med vesentlighet mener vi i denne sammenheng en samlet vurdering av alvorsgraden i den trusselen som den enkelte risikofaktor representerer i forhold til kommunens måloppnåelse. Hvilken betydning vil det få dersom risikoen innen et gitt område blir en realitet i form av et faktisk avvik – hvor ille er det?

Dersom en har vurdert risikoen innen et gitt område til å være høy, samtidig som en vet at ledelsen ikke har iverksatt tiltak for å redusere risiko, og at det vil få stor negativ betydning dersom situasjonen blir en realitet, er det grunn til å vurdere området som vesentlig. Vesentlighet, det vil si hva som har størst (negativ) betydning kan vurderes ut fra ulike perspektiver, og vesentlighetsgraden avhenger av hvilket perspektiv en ser situasjonen ut fra. Virksomheten som drives i kommunene er omfattende og involverer mange ulike aktører med til dels ulike interesser i kommunens virksomhet. Ulike aktører med ulike ståsteder kan ha svært ulike oppfatninger av hva som er vesentlig – for hvem er det ille?

Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering peker på at det er svært vanskelig, om ikke umulig, å måle ulike sektors og virksomhetsområders vesentlighet opp mot hverandre. Det er anbefalt å ikke prøve å måle hva som er viktigst av for eksempel skole, eldreomsorg, vann og avløp og kultur, eller å rangere de ulike områdenes vesentlighet. Analysen bør imidlertid bidra til at områder som anbefales for forvaltningsrevisjon er vesentlige, men ikke nødvendigvis de mest vesentlige. I tillegg bør den bidra til at en tilstrekkelig bred del av kommunens virksomhet over tid blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.

I vår analyse rangerer vi ikke områder etter vesentlighet. I risikovurderingen legger vi vekt sannsynlighet for manglende måloppnåelse og regeletterlevelse, eller lav produktivitet, og i denne vil elementer av vesentlighetsbegrepet inngå.

2. Metode

Lovteksten gir ingen konkrete føringer på hva en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) skal være, eller hvordan den skal gjennomføres, bortsett fra at hensikten er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon gir heller ikke nærmere føringer. I lovforarbeidene framgår det at risiko- og vesentlighetsvurderinger innebærer å vurdere hvilke områder av kommunens virksomhet eller i hvilke selskaper det er risiko for vesentlige avvik, og hvor alvorlige konsekvenser disse avvikene vil kunne få. Det framgår videre at risiko- og vesentlighetsvurderingen er grunnlaget for å vurdere temaer, antall forvaltningsrevisjoner og når de skal utføres.

Dette kapitlet beskriver innhentet dokumentasjon og metode for gjennomføring av risiko og vesentlighetsvurdering av Bodø kommune. I hovedsak har sekretariatet støttet seg på «Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering» utarbeidet av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) av 03.12.2019, og som gir anbefalinger for hva en ROV kan inneholde.

2.1 Informasjonsgrunnlag

ROV må være tilstrekkelig til å identifisere risiko for mangler eller avvik og til å legge grunnlag for beslutningen om, og eventuelt på hvilke områder, det skal iverksettes revisjon. Hvor bredt en skal søke informasjon, bør gjøres på bakgrunn av en avveining mellom tidsbruk, om det er forhold som det er viktig å belyse ekstra grundig, og hvilke ressurser en har tilgjengelig. Kommunens planverk, politiske vedtak, reglementer, retningslinjer og prosedyrer er sentrale dokumenter. Kontakt med administrasjon og politikere vil også kunne gi vesentlig informasjon, samt erfaringer fra tidligere kontroller og tilsyn.

Dokumentasjon fra kommunen

I denne risiko- og vesentlighetsanalysen har vi benyttet styringsdokumenter fra Bodø kommune. Den overordnede analysen vil i hovedsak basere seg på kommuneplan og handlingsprogram, årsberetning, men også andre kilder er benyttet for innhenting av informasjon, slik som regnskap, kommunens nettsider og egenrapportering på internkontroll til bystyret.

Spørreundersøkelse

Sommeren 2023 ble det sendt ut en spørreundersøkelse til kommunedirektør, ordfører og representant fra opposisjonen (representant i Salten regionråd). I undersøkelsen ble kommuneledelsen invitert til å ta stilling til områdene som er beskrevet under de 4 perspektivene / delkapitlene i rapportens kapittel 4-5. Spørsmålstillingen var rettet mot risiko og vurdering av hvor stor grad det var fare for manglende måloppnåelse for de ulike sektorene med gradering lav- middels og høy risiko. Hensikten med undersøkelsen var å invitere sentrale personer fra kommuneledelsen til å gi innspill til eventuelle risikoer og sårbarheter og slik gi muligheten for aktuelle tema til ny plan.

Ettersom undersøkelsen var rettet mot få personer velger vi av personvern hensyn å ikke gjengi svarene i dette dokumentet, men heller kommentere særskilt i delkapitlene der det i besvarelsene er pekt på spesielle områder. Undersøkelsen som ble gjennomført fikk en svarprosent samlet på 0 %.

Kontrollutvalget og revisjonens kunnskap og erfaring fra tidligere arbeid med kommunen

I denne analysen bygger vi på erfaringer og funn fra tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner, undersøkelser, selskapskontroller, samt erfaringer og funn fra regnskapsrevisjon.

Tilsvarende undersøkelse som ble sendt kommuneledelsen ble også kollektivt gjennomgått av kontrollutvalget i eget møte. Basert på denne diskusjonen ble det utformet et oppsummeringsnotat over avtroppende kontrollutvalgs innspill til ROV og ny plan. På samme måte som

spørreundersøkelsen, trekkes innspillene frem i delkapitlene der det er relevant.

Nasjonale trender for forvaltningsrevisjon

Noen tjenesteområder får større fokus fra kontrollutvalgene. Ved å gjøre en enkel analyse av gjennomførte forvaltningsrevisjoner som er publisert gjennom NKRFs forvaltningsrevisjonsregister kan man få et bilde av nasjonale trender. Her er en stor andel av forvaltningsrevisjonsrapporter i kommunal sektor i Norge samlet, og kategorisert i; tjenesteområde, tema, hovedfokus og fokusområde.

KOSTRA og Kommunebarometeret

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er lovpålagt innrapportering fra kommunene til Statistisk Sentralbyrå og gir styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i landets kommuner. Det finnes tall om f.eks. pleie- og omsorgstjenester, barnehagedekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre, med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet.

Avvik fra sammenlignbare grupper kan ha flere årsaker. Det er viktig å være klar over at KOSTRA-tall alene ikke er egnet for å benyttes som grunnlag til å gjøre konklusjoner, men kan gi implikasjoner for nærmere undersøkelser. Dersom kommunens ressursbruk innen et område er lavere enn sammenlignbare grupper, kan dette bety at kommunens tjenester ikke er i samsvar med lov og forskrifter eller kommunens egne vedtak. Dette kan i sin tur medføre at innbyggernes behov ikke fullt ut ivaretas. På den annen side kan nevnte forhold også innebære at ressursene er bedre utnyttet i kommunen enn i sammenlignbare grupper. En kommunes ressursbruk innenfor et område kan også avhenge av politiske prioriteringer av det enkelte område. Et sikrere svar på hva avvik i ressursbruk reelt sett bunner i, vil kreve en grundigere gjennomgang av angjeldende områder.

Som en forlengelse av KOSTRA-tallene har vi valgt å presentere kommunens rangering fra Kommunal rapport "Kommunebarometer". Dette er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 151 nøkkeltall. Hensikten er å gi beslutningstakere – særlig lokalpolitikere – en lettfattelig og tilgjengelig oversikt over hvordan kommunen driver. Tallene er i hovedsak hentet fra KOSTRA, med tillegg av offentlig statistikk fra SSB, Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Norsk kulturindeks fra Telemarksforskning. Kommunebarometeret presenterer 12 ulike temaer: barnehage, kostnadsnivå, saksbehandling, barnevern, kultur, sosialtjenesten, grunnskole, miljø og ressurser, vann, avløp og renovasjon, helse, pleie og omsorg og økonomi.

Andre kilder

Åpenhetsindeksen er utarbeidet av Pressens offentlighetsutvalg, for å se på hvor åpne Norges kommuner er og hvor tilgjengelig informasjon er. Undersøkelsen har målt både hvor raske og korrekte kommunene er til å håndtere sine innsynskrav, og hvor tilgjengelig viktig informasjon, som journaler, dokumenter, informasjon og kontaktdata er på kommunenes nettsider.

Sabima er en miljøorganisasjon som jobber for å stanse tapet av naturmangfold. Sabima publiserer årlig gjennom Naturkampen.no en rangering av landets 356 kommuner etter 29 indikatorer som sier noe om hvordan kommunen ivaretar naturen. Hver indikator er basert på fakta fra kommunenes egne plankart, deres rapportering i KOSTRA, tall fra Miljødirektoratet, tall fra Fiskeridirektoratet og kommunenes svar på spørreskjema fra Sabima.

Tilsynsmyndigheter

Statsforvalteren har i oppgave å samordne det statlige tilsynet med kommunene og fylkeskommunene. Formålet med samordningen er å sikre at tilsynsbelastningen for enkeltkommuner ikke blir for stor, unngå dobbeltarbeid og lære av arbeid som allerede er gjort.

Fra 1. januar 2020 ble det tatt i bruk en ny nasjonal tilsynskalender hvor det finnes oversikter og rapporter over planlagte og gjennomførte statlige tilsyn og forvaltningsrevisjoner i kommuner og fylkeskommuner. Alle statlige tilsynsorgan plikter å registrere gjennomførte og planlagte tilsyn i dette registeret, så som Statsforvalteren selv, samt DSB, Kystverket, Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Datatilsynet, Statens Kartverk, Helsetilsynet og Arkivverket. Sektorer og tematikk som er gjennomgått i nær fortid av andre tilsynsorgan bør unngås, men kan likevel, der det er funn som har relevans for videre undersøkelser, legges til vekt.

2.2 Metode for risikovurdering.

Som beskrevet rangeres ikke områder etter vesentlighet i tema for forvaltningsrevisjon. I risikovurderingen legges det vekt på sannsynlighet for manglende måloppnåelse og regeletterlevelse, og i denne vil vesentlighetsbegrepet inngå. Det er vurdert risiko knyttet til:

- Overholdelse av lover og bestemmelser (eksempelvis erfaringer fra tidligere tilsyn og revisjon)
- Måloppnåelse (eksempelvis kommunens årsberetninger)
- Økonomi og produktivitet (eksempelvis KOSTRA-data)

Er det for eksempel høy eller lav risiko knyttet til regeletterlevelse, produktivitet eller måloppnåelse innen opplæringsområdet?

Det finnes ikke en egen standard for hvordan man veker risiko i denne sammenhengen. Noen velger å lage en score basert på ulike faktorer, men en slik score vil inneholde en stor grad av subjektiv vurdering. Sekretariatet har derfor valgt å ikke lage en tallscore, fordi det kan tolkes som en objektiv konklusjon på risiko. Så langt mulig har vi i denne ROVen forsøkt å benytte objektive data, eksemplvis KOSTRA-data i Kommunal Rapports kommunebarometer til å gi en indikasjon av risiko, og her gradere risiko etter fargeskala:

Grønn – lav risiko Gul – middels risiko Rød – høy risiko

Også denne graderingen er til sist en subjektiv vurdering selv om det også ligger objektive data til grunn. KOSTRA-dataene kan likevel være en god indikator på en relativ måloppnåelse av anerkjente variabler.

3. Generelt om kommunen

Bodø er Nordlands største by og kommune målt etter antall innbyggere, og er administrasjonssenter i Nordland fylke. Befolkningen i tettbebyggelsen utgjør 91 % av kommunens innbyggertall. Den 1. januar 2005 ble Skjerstad innlemmet i Bodø. Det var ingen endringer i kommunestrukturen i kommunereformen 2017-2020.

3.1 Demografi

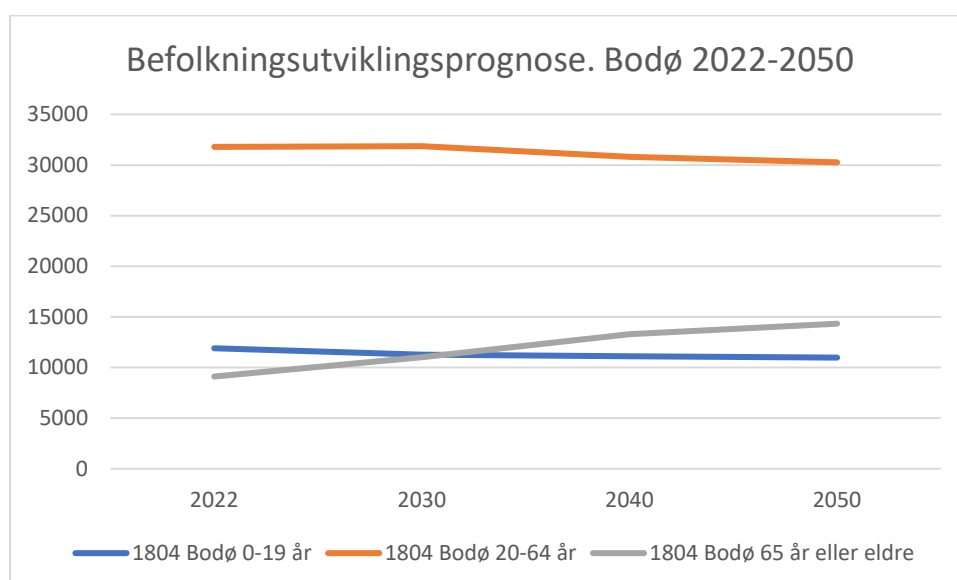
Statistisk Sentralbyrå (SSB) publiserer jevnlig regionale befolkningsframskrivinger med beregninger av hvordan befolkningen i Norges kommuner forventes å utvikle seg framover, gitt ulike forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, flytting, innvandring og utvandring. Det er tre overordnede kilder til usikkerhet i befolkningsframskrivingene: demografiske forutsetninger, modellspesifikasjon og offisiell statistikk. Den største usikkerheten er knyttet til de demografiske forutsetningene om framtidig fruktbarhet, dødelighet, innenlandsk flytting og inn- og utvandring.

SSB publiserer flere alternativer, med ulike kombinasjoner av forutsetninger om de demografiske komponentene på nasjonalt nivå. Alternativene beskrives med fire bokstaver som forteller hvilke forutsetninger som er brukt om: 1) fruktbarhet, 2) levealder, 3) innenlandske flyttinger og 4) innvandring. H = høy, M = medium og L = lav. Hovedalternativet, som presenteres her (MMMM), bruker mellomnivået for alle de fire komponentene.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, oppdatert 05.07.2022.

Framskrevet folkemengde 1. januar, etter region, alder, statistikkvariabel og år. 1804 Bodø.

		2022	2030	2040	2050
0-19 år	Hovedalternativet (MMMM)	11 900	11 276	11 111	10 979
20-64 år	Hovedalternativet (MMMM)	31 795	31 860	30 822	30 261
65 år eller eldre	Hovedalternativet (MMMM)	9 108	11 000	13 291	14 326
SUM		52 803	54 136	55 224	55 566

Bodø kommune hadde pr 01.01.2022 en befolkning på 52.803 personer og ventes med middelalternativet å ha en folketilvekst på 5,2 % mot 2050. Økningen kommer innenfor aldersgruppen 65 + , mens de andre aldersgruppene ventes å ha en gradvis nedgang.

3.2 Organisering

Bodø kommune er organisert med 7 avdelinger direkte underlagt kommunedirektør: administrasjonsavdelingen, økonomi- og finansavdelingen, oppvekst- og kulturavdelingen, helse- og omsorgsavdelingen, teknisk avdeling, samfunns- og næringsavdelingen og utbyggings- og eiendomsavdelingen. Det er i tillegg 3 kommunale foretak (KF) tilknyttet kommunen: Bodø Spektrum, Stormen Konserthus og Bodø Havn. KFene har i henhold til loven eget styre, egen ledelse og egne vedtekter, men anses som en del av kommunen.

Kommunen er deltager i fem interkommunale selskap (IKSer) med ulik grad av delegert myndighet: Salten kommunerevisjon, Iris Salten, Salten Brann, Helse- og miljøtilsyn Salten og Bodø2024. Kommunen er også deltager i vertskommunesamarbeid og kommunale oppgavefelleskap.

3.3 Mål. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommunen skal etter plan – og bygningsloven ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Bystyret vedtok kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2021-2033 i møte 28.10.2021. Kommuneplanen inneholder langsiktige mål og innsatsområder for kommunesamfunnet, og for kommunen som organisasjon og skal være bodøsamfunnets felles, overordnede og helhetlige plan. Planen inneholder 3 hovedmål med 8 satsningsområder og til sammen 169 delmål.

3 hovedmål

1. Bodø - mennesket i sentrum

Folk skaper byen. Trivsel, trygghet og inkludering skal ligge til grunn.

2. Bodø - smart og grønn

Utvikling av en kompakt kommune og lokalsamfunn der nye løsninger skaper attraktive bo- og levekår innenfor rammen av klima og miljøhensyn.

3. Bodø - motor i nord

Bodø skal være i førersetet for relasjonsbygging, og nærings- og samfunnsutvikling i nordområdene.

8 satsningsområder

1. Samskaping. Legge til rette for nye kreative løsninger, økt trivsel, reell involvering og mening for innbyggerne. Delmål:

- Bodø kommune skal i alle sektorer legge til rette for økt grad av involvering og samskaping, og at brukere av tjenester og innbyggere generelt skal føle seg mer inkludert.
- Nye metoder for borgerinvolvering og brukermedvirkning skal utvikles og tas i bruk.
- Vi skal ha et levende og mangfoldig frivilligsamarbeid.

2. Livsfaser. I barne- og ungdomsårene er foresatte, barnehage og skole sentrale, mens i voksenlivet er trygghet for barna, bolig og arbeid viktig. Alderdommen preges av livet som er levd, de sosiale relasjoner som er bygget, livets opp- og nedturer og helsesituasjon.

- Alle skal oppleve sosial tilhørighet, mestring og trivsel ut fra egne forutsetninger og på ulike arenaer/møteplasser. Vi skal bidra til å hindre utenforskap.

- Vi skal arbeide for tidlig innsats, tverrfaglig tilnærming og god samhandling som bærende prinsipp i alle tjenesteområdene.
 - Bodø skal være en alders- og generasjonsvennlig kommune hvor byrom, boliger, samfunnsfunksjoner og tjenester inviterer til fellesskap og deltakelse mellom generasjoner og på tvers av miljøer og interessegrupper.
 - Vi skal ha rett tjeneste til rett tid og varighet, av riktig kompetanse.
 - Bodø kommune skal legge til rette for heltidskultur i tjenestene.
 - Bodø kommune skal legge til rette for et variert boligtilbud tilpasset ulike behov.
3. Folkehelse og mangfold. Befolkningens helse er en av de viktigste ressursene i lokalsamfunnet. God helse oppnår man gjennom å mestre og tilpasse seg livets uunngåelige vanskeligheter og hverdagens krav.
- Det skal tilrettelegges for en sosial og fysisk aktiv hverdag for alle i nærmiljøet.
 - Bodø kommune skal legge til rette for et forutsigbart samarbeid med frivillig sektor.
 - Satsing på helsefremmende arbeid i barnehage og skole bidrar til god helse, trivsel, læring og gode holdninger for barn, elever og ansatte.
 - Videreutvikle og synliggjøre samisk tilstedeværelse og kultur.
 - Tilflyttere og innvandrere inkluderes slik at de blir aktive samfunnsdeltakere og kommer seg raskt i jobb.
 - Gode levekår med like muligheter for alle, uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, religion eller livssyn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet. I dette ligger universell utforming av bygg, parker mv i Bodø-samfunnet.
 - Bodø kommune skal være aktiv i arbeidet med forebygging av gruppefiendtlighet, hatefulle ytringer, rasisme og ekstremisme.
4. Bærekraftig byutvikling. Satsingsområdet bærekraftig byutvikling, gir rammer for en kompakt og grønn arealbruk i hele kommunen.
- Det skal være mulig å leve og bo godt i hele kommunen.
 - Kommunedelplanen for ny bydel skal legge til rette for bærekraftig byutvikling for framtida i Bodø. Det er et mål at 20 % av de nye boligene realiseres som en solidarisk boligbygging med prisregulerte boliger.
 - Næringsarealer skal tilrettelegges og utvikles ut ifra prinsippet om rett næring på rett sted. Grunnlaget for næringer som bruker naturen skal ivaretas og sikres.
 - Det skal bygges nok boliger, og boligene skal være gode og tilrettelagt ulike livsfaser og behov. Alle boliger skal ligge i nærheten av gode byrom og rekreasjonsområder som er attraktive, og holder høy standard.
 - Det skal være fokus på fremtidsrettet infrastruktur og mobilitetsløsninger. Løsninger for fotgjengere, syklist og kollektivtrafikk skal prioriteres foran privatbilisme, og trygg skolevei skal prioriteres aller høyest.
 - Bodø sentrum skal styrkes som senter for handel, tjenester og opplevelser.
 - Samfunnsutviklingen vår skal gjøres innenfor rammene av målene om 70 % klimagassreduksjon, økt gjenbruk og gjenvinning og uten forringelse av naturmangfoldet.
5. Kulturkommunen Bodø. Bodø skal ta kultur- og samfunnsutviklingen i et europeisk perspektiv. Bodø kommune skal sammen med Nordland fylkeskommune være vertskap for Europeisk kulturhovedstad i 2024. Et europeisk kulturhovedstads år skal løfte Bodø og landsdelen, og det skal

satses langsiktig. Årene etter 2024 vil i så måte bli like viktig for Bodø og Nordland som selve kulturhovedstadsåret.

- Bodø styrke båndene til Europa gjennom tettere samarbeid, og sette fokus på mangfoldet i europeiske kulturer.
- Videreutvikle festivalene og kulturinstitusjonene som bidragsytere til internasjonalisering av kulturlivet
- Alle, særlig barn og unge, skal gis anledning til å delta i og oppleve kulturelle aktiviteter, herunder økt tilgang til flere kultur- og idrettsanlegg.
- Etablere fritidskoret for aldersgruppen 6 -18 år.
- Gjøre deltakelse i kulturlivet tilgjengelig for alle. Prioritere tilskuddsmidler til «mangfoldsgruppens» deltakelse i arrangementer.
- Alle skal ha mulighet til nære turmuligheter, oppleve utsiktspunkter, strender og naturmangfold i et rent miljø. Verdifulle naturområder skal sikres.

6. Kompetanse og innovasjon. Hvor trenger bodøsamfunnet å styrke seg på kunnskap og kompetanse for å kunne realisere mulighetene i byens store utviklingsprosjekter? Hvilke konkurransefortrinn kan vi utnytte i enda større grad gjennom satsing på innovasjon?

- Videreutvikle det forpliktende samarbeidet mellom Bodø kommune og Nord universitet, med Nordlandsforskning koblet tett på.
- Skolene og barnehagene i Bodø skal bidra til at det skapes innovasjonskultur og innovasjonsferdigheter.
- Følge opp innovasjonsutvalgets konklusjoner om å satse innen marin -, reiseliv- helse - og luftfartssektorene. Utvikle arenaer for innovasjon, utvikling og nytenkning som «Innovasjonshuset» og «Bærekraftlaben».
- Følge opp verdiskapningsstudiens anbefalinger om å søke å ta en posisjon innen grønn luftfart, kompetanseutvikling på bærekraftig reiseliv i nord og videreutvikle sjømat og biomarine næringer. Bodø samfunnet skal videre søke å posisjonere seg nasjonalt innen grønn vekst og sirkulærøkonomiske konsepter.
- Gjennom «Smart Bodø»-konseptet» søke tilskudd og bidra til å øke andel av forskningsmidler til Bodø og Nordland.
- Utnytte mulighetene innen «Innovative offentlige anskaffelser» ved å bygge opp en prosjektportefølje innen dette området.

7. Vekstkraft og regional utvikling. Bodø skal gjennom samskaping mellom kompetansemiljøene og gjennom store utviklingsprosjekter, være regional vekstmotor, og innovasjons- og kompetansesenter i landsdelen.

- Gjennom «Invest in Bodø» programmet tilrettelegge for vekst i offentlige og private arbeidsplasser gjennom fokus på gründing, innovasjon og etablering.
- Videreutvikle senterfunksjonen og bykommunen som vekstmotor innad i kommunen, overfor nabokommunene og landsdelen.
- Legge til rette for utvikling av prosesser og system for å bygge på internasjonale ressurser i Bodø, og legge til rette for ytterligere tilflytting nasjonalt og internasjonalt i henhold til mål i internasjonal strategi og Bodø 2024.
- Etablere samskappingsarenaer som Bodø – Rana samarbeidet som stimulerer til innovasjon og utvikling av arbeidsplasser.
- Smart by og det grønne skiftet skal være drivkraft for utviklingen av Bodøs vekst.
- Videreutvikle Bodø som logistikknutepunkt mht. luft, havn, vei og jernbane.

8. Sikkerhet og beredskap. Det skal være sikkert, trygt og godt å bo og ferdes i Bodø kommune.

- Bodø skal være en trygg og robust kommune, og et nasjonalt forbilde for helhetlig, systematisk og kunnskapsbasert sikkerhets og beredskapsarbeid.
- Bodø kommune skal være rustet til å håndtere uønskede hendelser og møte konsekvensene av klimaendringene.
- Gjennom samvirke og samarbeid skal kommunen planlegge og forberede beredskapstiltak som gjør oss best i stand til å forebygge og håndtere enhver krise som kan oppstå i Bodø
- Arbeide for å sikre tilstrekkelig beredskap og arbeidsplasser/sysselsetting innen samfunnssikkerhet og beredskap i kommunen.
- Samfunnssikkerhet skal være gjennomgående fokus i alle kommunale planer og prosesser.
- Gjennom Samlok II skal det arbeides for å etablere en samvirkearena for samfunnssikkerhet og beredskap, med evne til utvikling og innovasjon innen fagområdet

3.4 Økonomi

Kommuneloven § 14-2 krever at kommunestyret vedtar finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. For Bodø kommunes vedkommende er det vedtatt 4 handlingsregler.

- Resultatgrad (netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter) er 4,0 %, mens handlingsregelen tilsier 1,75 %. Resultatgrad 2020 var – 1,4%, mens den var 0,9 % i 2021.
- Gjeldsgrad (netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter) er 110,7 %, mens vedtatt måltall er 85 %. (2020: 125,3 %, 2021: 114,6 %)
- Fondsgrad (disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter) 7,5 % - måltall 3,0%
- Belastningsgrad (rente og avdrag i prosent av driftsinntekter) 8,2 % - måltall 7,5 % (vedtatt endret fra 11 % ved behandling av Perspektivanalysen 2023-2032).

Det er rutine for å legge frem økonomirapportering for bystyret to ganger i året (tertialvis).

4. Risikovurdering av forvaltningen

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Aktuelle tema er gruppert ut fra tre dimensjoner: samfunnsperspektivet, bruker- og tjenesteperspektivet og organisasjonsperspektivet.

4.1 Samfunnsperspektivet

Med samfunnsperspektivet menes overordnede og sektorovergrepene tematikk som kan angå hele tjenesteproduksjonen og sektorområder, herunder planverk, næringsutvikling, klima og beredskap.

4.1.1 Samfunnsplanlegging og næringsutvikling.

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Planstrategien ble sist vedtatt og behandlet av bystyret i møte september 2020.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplaner (samfunnsdelen og arealdelen) eller deler av disse skal revideres, eller om planene skal videreføres uten endringer. Kommunen vedtok kommuneplanenes samfunnsdel i 2021 og kommuneplanens arealdel juni 2022. Det er ikke fremkommet informasjon som tilsier vesentlig risiko knyttet til kommunes utøvelse av rollen som samfunnsplanlegger.

Nærings- og utviklingsavdelingen (NU) har ansvar for koordinering og ledelse av flere av kommunens store utviklingsprosjekter og har også en koordinerende rolle innen strategisk samfunnsplanlegging. Avdelingen koordinerer flere av de store utviklingsprosjektene, så som Ny By – Ny Flyplass og i tillegg satsinger som Smart Bodø, Sikkerhets & Beredskaps- hovedstaden, luftfartssatsingen «Flybyen», Bodø i Vinden, DA pilaren Motor i Nord, Kulturveien og CityLoops. Flere av prosjektene er tungt vektet i kommuneplanens samfunnsdel. Bodø - motor i nord, er en av tre hovedmål i samfunnsplanen og det er et uttalt mål at Bodø skal være i førersetet for relasjonsbygging, og nærings- og samfunnsutvikling i nordområdene. Det er høy økonomisk innsats i flere av prosjektene, selv om det også finnes ekstern finansiering. Med bakgrunn i at det er tungt satset ressursmessig og økonomisk på flere prosjekter vurderes det å være en middels risiko for måloppnåelse.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Samfunnsplanlegging	Lav	
Næringsutvikling	Middels	Måloppnåelse av næringsutviklingsprosjekter

4.1.2 Miljø, klima og energi

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen. Dette er også tydelig i Bodø kommunes kommuneplan ved av ett av tre hovedmål heter «Bodø - smart og grønn». Dette fokuserer på utvikling av en kompakt kommune og lokalsamfunn der nye løsninger skaper attraktive bo- og levekår, innenfor rammen av klima og miljøhensyn. Det er videre egne kommunedelplaner for blant annet sykkel, grønnstruktur, handlingsplan mot plast og handlingsplan for naturmangfold. Sabimas kartlegging på Naturkampen.no er delt inn i fire hovedkategorier som viser deres vurdering om kommunen satser på naturen, beskytter naturen, omfang av dispensasjoner og planlagt utbygging med til sammen 29 spørsmål. Bodø er i 2023 rangert som nummer 57 av 356 kommuner.

Kommunebarometeret har også en kategori om Klima og miljø. Her kommer Bodø kommune svært godt ut med en 2. plass.

Kontrollutvalget har i sin vurdering pekt på at det er få miljøtiltak og lite krav som settes ved anskaffelse, for eksempel energibesparelse kommunale bygg. Selv om Bodø har gode resultater i de sammenligningene vi har trukket frem, er det av betydning at bærekraftmålene er tungt vektet i både nasjonalt og lokalt planverk. Med bakgrunn i dette vurderes området å ha middels risiko. Ved en forvaltningsrevisjon kan flere områder være aktuelle, men naturlig å knytte opp til evaluering og måloppnåelse av bærekraftmål og planverk, samt krav i offentlige anskaffelser.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Klima, energi og miljø	Middels	Evaluering og måloppnåelse av bærekraftmål og planverk. Offentlige anskaffelser.

4.1.3 Beredskapsplaner og ROS-analyser

Kommunene skal utvikle trygge og robuste lokalsamfunn og har et grunnleggende ansvar for å beskytte befolkningen og bidra til å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner som forsyninger av vann og avløpshåndtering, nødvendige helse- og omsorgstjenester, strøm og elektronisk kommunikasjon (mobiltelefon og internett). Kommunens plikter innen samfunnssikkerhet og beredskap følger av bestemmelsene i lov og forskrift om kommunal beredskapsplikt.

Kommunen har kartlagt relevant risiko og sårbarhetsanalyse innenfor kommunens geografiske område i ROS Bodø 2018. Analysen bygger på den regionale ROS-analysen "ROS Salten" og viser både hvilke og hvordan uønskede hendelser som kan oppstå og utfordre Bodø kommune. På bakgrunn av ROS Bodø 2018 har kommunen utarbeidet beredskapsplaner som skal benyttes dersom det skjer uønskede hendelser. Kommunens samla beredskapsplanverk omhandler blant annet etablering av kriseledelsen, psykososialt kriseteam, smitteutbrudd, krisekommunikasjon og befolkningsvarsling, samt evakueringsplan. Kontrollutvalget har i sitt innspill vurdert at området er viktig å følge opp fremover og derav vurdert det å ha middels risiko.

Statsforvalteren i Nordland gjennomførte i 2022 et tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap i kommunen. Statsforvalteren ga i rapporten 2 avvik og 1 merknad, men skriver at hovedinntrykket er at Bodø kommune jobber godt med beredskap. Kommunen håndterer hendelser som oppstår på en tilfredsstillende måte og har en beredskapsorganisasjon med mye kompetanse. Særlig under koronapandemien har Bodø kommune lagt ned en betydelig innsats for å håndtere situasjonen, ikke bare i egen kommune, men også ved å støtte, og gi bistand til andre kommuner i Saltenregionen. Kommunens innsats for å videreføre og videreutvikle Beredskapsforum Salten har også vært svært god.

Med bakgrunn i disse erfaringene vurderes risikoen som lav og en forvaltningsrevisjon mindre relevant.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Beredskapsplaner og ROS	Lav	

4.2 Bruker- og tjenesteperspektivet

Under bruker- og tjenesteperspektivet går analysen inn i de ulike sektorene i kommunens direkte tjenesteproduksjon, herunder ansvar som sorterer under helse og sosial, oppvekst og kultur og teknisk avdeling. Noen ansvarsområder er delegert til interkommunale selskap. Dersom tematikken omfatter

regeletterlevelse, og måloppnåelse kan også IKSene være gjenstand for forvaltningsrevisjon.

I det vesentligste brukes data fra Kommunebarometeret og KOSTRA for å vurdere risiko.

4.2.1 Barnehagesektoren

Det er kommunens ansvar å tilby plass i barnehage til barn bosatt i kommunen. Barn med nedsatt funksjonsevne og barn med vedtak etter lov om barnevernstjenester har rett til prioritet. Barnehageloven regulerer kommunal barnehagedrift, så vel som private barnehagedrift.

Som barnehageeier plikter kommunen å drive virksomheten i samsvar med gjeldende lover og regelverk. Kommunen er lokal barnehagemyndighet, og har gjennom denne en dobbeltrolle som godkjennings- og tilsynsmyndighet både med egne og private barnehager. Dette kan innebære en balansegang mellom delvis motstridende oppgaver, som kan være en utfordring, spesielt for private barnehager.

Bodø kommune kommer på 95. plass når det gjelder barnehagesektoren i Kommunebarometer for 2023. Sektoren utgjør 10% av den totale vekten i barometeret. Det er 13 nøkkeltall for sektoren. De viktigste tallene er grunnbemanning per barn i kommunale barnehager, andelen kommunale barnehager som oppfyller pedagognormen, og andelen ansatte i kommunale barnehager som har pedagogisk utdanning.

Bodø har ifølge statistikkene lavere bemanning i de kommunale barnehagene enn de fleste andre. Som regel er bemanningen lavere jo større kommunen blir. I Bodø oppfyller 80 prosent av de kommunale barnehagene pedagognormen (uten dispensasjon), ifølge tall fra Utdanningsdirektoratet. 47,6 prosent av de ansatte i de kommunale barnehagene i Bodø har pedagogisk utdanning. 95,8 prosent av barna har barnehageplass. I kommunens årsmelding beskrives at OK-avdelingen ser store utfordringer innenfor rekruttering spesielt innenfor barnehage og skolesektoren. Her er det satt i gang tiltak for å redusere risikoen.

Det er gjennomført to relevante tilsyn av Statsforvalteren siste periode: I 2021 et tilsyn med barnehageloven. I 2023 ble det gjennomført tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet. I dette tilsynet ble det sett på kommunens ansvar som barnehagemyndighet, jf. barnehageloven om risikovurdering, veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med lov og forskrift. Det ble gitt flere pålegg knyttet til veiledningsplikten ovenfor barnehagene og knyttet til rutiner rundt spesialpedagogikk.

Oppsummert er det ikke fremkommet informasjon som tilsier særlig behov for forvaltningsrevisjon innen barnehagesektoren. Produktiviteten synes tilfredsstillende og selv om det riktignok er indikasjoner på utfordringer om spesialpedagogikk er kontrolloppgaven ivaretatt gjennom Statsforvalterens tilsyn. Det er også gjennomført to forvaltningsrevisjoner på området, og selv om skolen var pekt ut som case, tilhører ansvarsområdet samme avdeling noe som tilsier at tematikken er vurdert og erfaringer bør være trukket ut.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Barnehagesektoren	Lav	

4.2.2 Skole, SFO og voksenopplæring

Opplæringsloven gjelder for grunnskoleopplæringen og videregående opplæring i offentlige skoler og lærebedrifter, dersom ikke annet er særskilt fastsatt. Loven gjelder også for grunnskoleopplæring i private grunnskoler som ikke får statstilskudd etter friskoleloven og privat hjemmeopplæring i grunnskolen.

Barn og unge har både rett og plikt til grunnskoleopplæring. Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev. Dersom en elev ikke får tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring, har vedkommende rett til spesialundervisning. Grunnskoleelevene har også rett til å gå på den nærmeste eller ved den skolen i nærmiljøet som de sokner til. Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Kommunen skal ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1. – 7. årstrinn. Skolefritidsordningen skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesse hos barna. Den som er over opplæringspliktig alder, og som trenger grunnskoleopplæring har rett til voksenopplæring, så langt de ikke har rett til videregående opplæring etter. Retten til opplæring omfatter til vanlig de fagene som enn trenger for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for voksne.

I kommunebarometeret er måltallene knyttet til grunnskoleopplæringen. Bodø kommer på 64. plass og det er 19 nøkkeltall som er vektlagt. Sektoren utgjør 20% av den totale vekten i barometeret. De viktigste nøkkeltallene i sektoren er avgangskarakterer og nasjonale prøver på 10. trinn og utdanningsnivået til lærerne. Det er en relativt høy andel elever som får leksehjelp i laveste trinn samt spesialundervisning, men utover dette er det bra score på nasjonale prøver, læreres kompetanse og på elevers trivsel.

Lærermangelen i barnehage og skole er merkbar. Det er vanskelig å rekruttere til stillinger og det må søkes om dispensasjoner fra utdanningskravet fordi man ikke får kvalifiserte lærere til ledige stillinger. Det er iverksatt ulike tiltak for å styrke rekrutteringsarbeidet slik at kommunen til enhver tid skal ha kvalifisert arbeidskraft. Dette er med på å redusere virkingen og risikoen.

Avtroppende kontrollutvalg har i sin tilbakemelding pekt på at det kan være høy risiko ved at det er uro både omkring grunnskole generelt og spesialundervisning spesielt, men det er gjennomført to forvaltningsrevisjoner innen sektoren to siste perioder, begge innen spesialundervisning. Statsforvalteren har også hatt et tilsyn på Alstad og Hunstad ungdomsskoler, også her med spesialpedagogikk som utgangspunkt. Dersom det skal velges et tema innenfor sektoren for forvaltningsrevisjon, bør det derfor være i et annet område.

Nasjonale trender viser mye oppmerksomhet rundt elevers rett på trygt og godt skolemiljø (opplæringsloven 9 A) etter revideringen av lovverket. Her har imidlertid Statsforvalteren også gjennomført et tilsyn på Aspåsen skole i 2021. Tilsynet ga flere pålegg og kan i så måte være interessant for videre kontroller, men problemstillingen må i så fall vurderes strengt ved at man legger til grunn erfaringer fra tidligere tilsyn og ikke igangsetter et prosjekt som tangerer tidligere kontroll.

Kommunens perspektivanalyse peker på de demografiske endringene i befolkningen. I et tiårsperspektiv viser analysen at det blir færre barn og unge, men de mest betydelige endringene slår ikke inn før i 2025 og utover mot 2030. Elevtallet i grunnskolene i Bodø ventes å bli vesentlig redusert i løpet av de neste 5 til 10 år. Reduksjonen i elevtallet anslås til et sted mellom 800 og 900 i forhold til dagens elevtall. Hvordan man tilpasser seg denne utviklingen kan derfor være særlig aktuell som utgangspunkt for kontroll.

Med henblikk på den totale ressursbruken, endringer i lovverk og demografiske endringer vurderes risikoområdet for grunnskolesektoren som middels.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Grunnskole	Middels	Kapasitet

Skolefritidsordning SFO	Lav	
Voksenopplæring	Lav	

4.2.3 Kultur, idrett, tros- og livssynssamfunn

Kommunene skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemidler og tiltak som fremmer og legger til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet. Kommunene har ansvar for folkebibliotekene og kulturskolene. Mange kommuner har organisatorisk tilknytning til ett eller flere lokale museer. I Salten er det organisert gjennom Stiftelsen Nordlandsmuseet. Kommunene har ansvar for å forvalte kunst kommunen selv eier.

Kommunene er den viktigste offentlige bidragsyteren når det gjelder å skape gode rammebetingelser for lokal idrettsaktivitet. Imidlertid er ikke tilrettelegging for idrett en lovpålagt oppgave og tilskuddsnivået i stor grad kan være påvirket av kommuneøkonomien. Kommunen samarbeider med idretten gjennom et idrettsråd og formålet er at det skal være en arena for samarbeid mellom idrettslag, idrettskrets og kommunen.

Kommunene har hatt det økonomiske ansvaret for kirken siden kommunene ble opprettet i 1837. Dette ansvaret omfatter at kommunen utreder en del utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellesråd. Tilskuddsordningen for tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke skal sikre stor grad av økonomisk likebehandling av tros- og livssynssamfunnene i Norge. Det årlige tilskuddet skal tilsvare statens og kommunens budsjetterte utgifter per medlem i Den norske kirke.

I kommunebarometeret er de tre tyngste nøkkeltallene i kultursektoren netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge, netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger og mange ansatte kulturarbeidere i kommunen. Bodø kom på 76. plass innen denne sektoren. Der kommunen har best score, skyldes det i hovedsak høy ressursbruk og høy andel med ansatte kulturarbeidere. Utgifter til tros- og livssynssamfunn omfattes ikke av scoren, men ifølge KOSTRA-data har kommunen en ressursbruk lik landsgjennomsnittet.

Kulturkommunen Bodø er en av åtte satsningsområder i kommuneplanen. Det heter at Bodø skal ta kultur- og samfunnsutviklingen i et europeisk perspektiv og mye av satsningen bygges rundt Europeisk kulturhovedstad Bodø 2024. Det er understreket at årene etter 2024 i så måte vil bli like viktig som selve kulturhovedstadsåret. Nordland fylkeskommune har som deleier av Bodø 2024 gjennomført en eierskapskontroll av Bodø 2024, men denne er rettet mot eierstyringen, ikke måloppnåelse. Det er ikke gjennomført kontroller eller relevante tilsyn innenfor kultursektoren utover dette. Med bakgrunn i høy ressursinnsats og ambisiøse mål, vurderes risikoen å være høy.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Kultur	Høy	Måloppnåelse Bodø 2024.
Idrett	Lav	
Tros- og livssynssamfunn	Lav	

4.2.4 Flyktningtjenesten

Kommunene har ansvar for at flyktninger og innvandrere får det tilbudet de har krav på etter introduksjonsloven. Kommunene skal veilede flyktninger og innvandrere på introduksjonslovens område. Kommunene skal tilby opplæring i norsk- og samfunnskunnskap til de som har rett til det/ plikt til det. Kommunene skall tilby introduksjonsprogram innen tre måneder etter bosetting i kommunen, eller etter at personen selv har bedt om det.

Flyktningkontoret er organisatorisk underlagt oppvekst- og kulturavdelingen med egen virksomhetsleder og tre seksjoner: drift, bosetting og kvalifisering. Utover flyktningkontoret er

bosettingsarbeidet en oppgave som påvirker kommuneorganisasjonen i flere ledd, spesielt barnehage, grunnskole, voksenopplæring, barnevern, helse, nav og boligkontoret.

Kommunen fatter vedtak om bosetting av flykninger etter anmodning fra Imdi. Flyktningkontoret gjennomførte i perioden 2020 – 2021 nedbemanning etter flere år med nedgang i bosettingstallene. Så kom invasjonen av Ukraina i februar 2022, og igjen ble behovene, forutsetningene og utfordringene på en dramatisk måte endret. Før invasjonen vedtok bystyret bosetting av 70 personer i 2022. Pr høsten 2023 er det bestemt å bosette 360 personer etter tilleggsanmodning. Dette innebærer stor aktivitetsvekst på kort tid, med den risiko det medfører både knyttet til økonomi, produktivitet og kapasitet og måloppnåelse. Risikoen berører flere kommunale tjenester. Risikoen vurderes som høy. Flere vinklinger kan være aktuelle.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Flyktningtjenesten	Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi, kapasitet, regelverksetterlevelse.

4.2.5 Barnevern

Barnevernloven skal sikre barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig helsehjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barnevernloven gjelder for alle barn som har bosted i landet og oppholder seg her. Kommunen plikter å yte forsvarlige tjenester og tiltak. Barnet har rett på nødvendige tiltak når lovens vilkår for tiltaket er oppfylt.

Kommunen er ansvarlig for å utføre de oppgavene som følger av barnevernloven, som ikke er tillagt et statlig organ og de skal ha et internkontrollsystem som sikrer dette. Kommunen har også ansvaret for nødvendig opplæring av barneverntjenestens personell. Barneverntjenesten skal blant annet arbeide forebyggende, samarbeide med andre deler av forvaltningen og frivillige organisasjoner, samt utarbeide individuell plan for å ivareta barns interesser. Det er barneverntjenesten i oppholdskommunen til barnet som er ansvarlig for å yte tjenester og tiltak etter barnevernloven.

Nøkkeltallene for andel barn i barnevernet og andel undersøkelser gjennomført innenfor tre måneder er de tyngste i Kommunebarometeret. I tillegg måles antall barn i institusjon og fagutdannet per 1 000 barn. Bodø kom på 284. plass i sektoren i 2022. Det er flere indikatorer med lav score, særlig fristoversittelser i undersøkelser.

Det er gjennomført én forvaltningsrevisjon i sektoren forrige valgperiode. Her var økonomisk styring og internkontroll tema. Rapportens anbefalinger er fremdeles under oppfølging. Statsforvalteren har gjennomført ett tilsyn i 2023 med hjemmel i barnevernloven.

Stortinget har vedtatt en barnevernsreform som trådte i kraft 1.1.2022. Den flytter mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet. Det heter at reformen skal bidra til å styrke det forebyggende arbeidet og tidlig innsats. Med barnevernsreformen har kommunene fått et større ansvar for barnevernet, både faglig og økonomisk. Dette stiller krav til kommunens styring av barnevernet, til ledelsen i barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet. Som følge av lovendringen, økt ansvar og svake KOSTRA-tall vurderes risikoen å være høy. Dette støttes av tilbakemelding fra kontrollutvalget i spørreundersøkelsen, og det er nevnt blant annet stor turnover blant ansatte og risiko med vertskommuneordningen. En naturlig innfallsvinkel vil være regelverksetterlevelse/måloppnåelse, men konkret problemstilling må vurderes opp mot Statsforvalterens tilsyn og erfaringer fra denne.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Barnevern	Høy	Regelverksetterlevelse/måloppnåelse

4.2.6 Helsetjenester

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helsetjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Kommunen har plikt til å tilby blant annet helsetjeneste i skolene, helsestasjonstjeneste og svangerskaps- og barselomsorgtjenester og hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner. Videre skal kommunen tilby utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning, samt sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering.

Helsetjenestene i Bodø kommune er organisatorisk delt. Barne- og familieenheten under Oppvekst og kulturavdelingen har blant annet ansvar for familientrene, helsestasjoner og fysioterapi. Helsekontoret under Helse- og omsorgsavdelingen har blant annet ansvaret for legetjenesten, legevakt og smittevern. De tyngste nøkkeltallene i Kommunebarometeret innenfor Helse er legedekning, dekning av helsesykepleier, skolehelse, hjemmebesøk og vaksinasjonsgrad.

Det har ikke vært forvaltningsrevisjoner i området siste to valgperioder, men tilsyn fra Statsforvalteren; krisesentertilbudet i 2020 og legevakt 2023.

Bodø kommune scorer godt i Kommunebarometeret og kommer på 31. plass i denne sektoren i 2023, og det er særlig innenfor tilbud til barn og unge at tallene er gode (skolehelse, vaksinasjon, jordmordekning). Parameterne innenfor legetjenesten trekker ned, på grunn av lavere legeårsverk og færre ledige listeplasser. Fastlegeordningen har vært under økende nasjonalt fokus siste årene blant annet på grunn av vaktbelastning og rekrutteringsutfordringer. Det nasjonale Pasient- og brukerombudet trekker dette særlig frem i sin årsmelding for 2022 ved at mangelen på fastleger har nasjonalt omfang og gir alvorlige konsekvenser for pasientene. Et aktuelt område for forvaltningsrevisjon vil derfor kunne være legetjenesten og kapasitet til å fylle lovkrav.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Helsetjeneste	Middels	Kapasitet/regelverksetterlevelse legetjenesten.

4.2.7 Rus og psykisk helsearbeid

Kommunen har ansvar for tjenester til mennesker med psykiske lidelser og har ansvar for oppfølging av personer som er i risiko for å få, eller som har, et rusmiddelproblem. Tilbudene kan både handle om forebygging og direkte tjenesterettede tiltak, herunder råd og veiledning, behandlings- og rehabiliteringstjenester, praktisk bistand og opplæring, plass i institusjon, helsetjenester i hjemmet, økonomisk stønad og arbeidsrettede tiltak, tilbud om midlertidig bolig og bistand til å skaffe bolig.

Kommunebarometeret måler i liten grad sektoren opp mot andre kommuner. Det finnes KOSTRA-tall som blant annet viser årsverk av psykiatriske sykepleiere, årsverk av personer med personer med videreutdanning i rusarbeid og driftsutgifter til personer med rusproblemer, men disse er i liten grad egnet til sammenligning. De tallene som er meldt inn later til å være innenfor normalområdet. Det har ikke vært forvaltningsrevisjoner eller tilsyn av relevans. Det nasjonale Pasient- og brukerombudet skriver i årsmelding for 2022 at psykisk helsehjelp må prioriteres høyere og at det er manglende kapasitet og kvalitet innen psykisk helsehjelp, både i kommunene og spesialisthelsetjenesten. Det er imidlertid ikke fremkommet lokal informasjon som tilsier vesentlig risiko om tilbudene for sektoren.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Rus og psykisk helse	Lav	

4.2.8 Hjemmetjenester

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige omsorgstjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Hjemmetjenesten i Bodø kommune består av hjemmetjenesten Nord, hjemmetjenesten Sentrum, hjemmetjenesten Sørøst, Rehabiliteringstjenesten og Oppfølgingstjenesten psykisk helse og rus. Hjemmetjenesteområdet var i 2022 budsjettetert med 475 årsverk, fordelt på ca 580 medarbeidere.

I kommunens årsmelding for 2022 står det beskrevet at tjenesteområdet over flere år har hatt stor turnover i sykepleier- og helsefagarbeiderstillinger, og har store utfordringer med å drifte på en forsvarlig måte. Rekruttering av kompetanse har vært, og er svært krevende for den ordinære hjemmetjenesten.

Det har ikke vært forvaltningsrevisjoner eller tilsyn fra Statsforvalteren siste to perioder. Arbeidstilsynet har gjennomført tilsyn med tematikk forebygging av psykiske plager blant ansatte.

Bodø kommer totalt sett godt ut for sektoren på Kommunebarometeret med en 88. plass for pleie og omsorg. Dette er imidlertid et stort område som utgjør 20 % av den totale vekten i barometeret, både hjemmetjenester og institusjonsdrift. Det er 28 nøkkeltall for sektoren. I analysen har vi tatt for oss de variablene som angår hjemmetjenesten spesielt: gjennomsnittlig timer hjemmesykepleie i uka, andel vedtak om hjemmetjeneste som iverksettes innen 15 dager, trygghetsalarmer og årsverk. Kommunen er rask å iverksette vedtak, men tendens til nedgang i vedtakstimer. Jevnt over har kommunen middels score på parameterne.

Den demografiske utviklingen tilsier økning i mottakere av hjemmetjenester. Sektoren er allerede tung i ressursbehov for kommunen og behovet vil være økende. Sammenligningstall viser relativt sett god måloppnåelse, men på sikt ventes tjenesten å være under press. Sett opp mot kommunens egen beskrivelse av rekrutteringsutfordringer og store utfordringer med å drifte på en forsvarlig måte, vurderes risikoen å være middels.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Hjemmetjeneste	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.

4.2.9 Institusjonsomsorg

Dersom tilbud på et lavere nivå i omsorgstrappen ikke er tilstrekkelig, plikter kommunen å gi pleie-omsorgstilbud i institusjon, eksempelvis langtidsopphold på sykehjem, korttidsopphold eller avlastning. Slike tjenester vil normalt være ressurskrevende. I Bodø kommune er det 6 virksomheter og 18 avdelinger med 502 årsverk i 2022, fordelt på ca 700 ansatte.

I Kommunebarometeret, der kommunen altså kommer på 88.plass innen pleie og omsorg, er de viktigste nøkkeltallene innen institusjonsdrift andel ansatte med fagutdanning, andelen av beboere med omfattende bistandsbehov og andel plasser i sykehjem i skjermet enhet. Bodø scorer jevnt over middels til godt. Når det gjelder ressursbruk er dette målt med netto utgifter til pleie og omsorg pr innbygger. Også her ligger Bodø på gjennomsnitt.

Det har vært én forvaltningsrevisjon i perioden 2020-2022. Formålet var her å belyse hvorfor institusjonsdrift i Bodø kommune har så store kostnadsdrivere og om rådmannen følger opp budsjettavvikene i henhold til gjeldende retningslinjer. Rapportens anbefalinger ble fulgt opp og lukket i 2022. I tillegg har Statsforvalteren hatt tilsyn på Sølvsuper Helse- og velferdssenter i 2020 med tema «helse- og omsorgstjenester til eldre på sykehjem.». Det er også gjennomført tilsyn i 2021 om

kommunen sørger for at helsetjenester til personer uten samtykkekompetanse blir utført i samsvar med lovkrav. Tilsynet ble gjennomført på Furumoen sykehjem og hjemmetjenesten Skjerstad. Det ble ikke avdekket lovbrudd.

Selv om produktiviteten og måloppnåelsen synes tilfredsstillende, er det på samme måte som for hjemmetjenestene, kritisk med kompetanse. Det heter i kommunens årsmelding at den største utfordringen for institusjonsdriften er å rekruttere og beholde faglært personell. Flere virksomheter har hatt ute flere utlysninger uten å få en eneste kvalifisert søker. Disse utfordringene vurderes å ville øke i årene fremover. En del av driften har innleie fra private vikarbyrå, og en høy andel medarbeidere som ikke har formell helsefaglig utdanning. Risikoen vurderes derfor å være middels med rekruttering/kompetanse som aktuell tema for forvaltningsrevisjon. Spørreundersøkelsen til avtroppende kontrollutvalg peker på samme problematikk, ivaretagelse av brukernes behov for kompetent personell, om pasientene får oppfølging av fagfolk og opplæring av nytt personell. I tillegg til dette kapasitet for tjenesteyting, avklaring av samtykkekompetanse, dialog mellom pasient og utreder.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Institusjonsdrift	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.

4.2.10 Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester

Økonomisk sosialhjelp reguleres i hovedsak av lov om sosiale tjenester i NAV, forvaltningsloven og sosialtjenesteloven. Målet er å bidra til å gjøre søkerne selvhjulpne, samt å forebygge utenforskap, økonomisk og sosialt. Dette gjøres gjennom opplysning, råd, veiledning og oppfølging, å yte sosial stønad som for eksempel livsopphold, boutgifter (husleie, strøm, etablering mm.), barnehage, SFO/AKS, lege- og tannlegeutgifter, aktiviteter mm., samt økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. NAV har også ansvar for bolig gjennom bostøtte, midlertidig og varig botilbud og utleie av kommunal bolig, samt KVP – kvalifikasjonsprogrammet. Mottakerne kan ha flere og sammensatte behov, de kan være kort- eller langvarige, og de kan utredes for overgang til statlige ytelser.

Kommunene har hovedansvaret for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunene skal blant annet medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, som boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonshemming eller av andre årsaker. NAV-kontoret skal finne midlertidig botilbud til de som ikke klarer det selv.

I Kommunebarometeret for 2023 kommer Bodø kommune på 83 plass i kategorien Sosialtjeneste. De viktigste nøkkeltallene er stønadslengde for eldre mottakere, andel som er på stønad i over seks måneder og ti måneder, andelen som har sosialhjelp som hovedinntekt, andelen mottakere av kvalifiseringsstønad og årsverk til økonomisk rådgivning. Bodø scorer enten middels eller godt på alle parameterne.

Helse- og omsorgsavdelingen organiserer boligkontoret og den kommunale NAV-delen. I årsmeldingen beskrives stabilt antall sosialhjelpsmottakere, men at man ser en økning knyttet til flyktninger fra Ukraina. Boligkontoret ser også en økning mot denne gruppen.

Statsforvalteren gjennomførte i 2021 tilsyn med tilgjengelighet til sosiale tjenester i Nav. Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjoner i sektoren. Med unntak av forvaltningsansvaret som gjelder flyktninger (egen omtale) er det ikke fremkommet risiko av betydning.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Økonomisk sosialhjelp og	Lav	

boligsosiale tjenester		
------------------------	--	--

4.2.11 Bygg- og eiendomsforvaltning

Plan og bygningsloven og forskrift om tekniske krav til byggverk inneholder krav og bestemmelser til kommunale eiendommer. Dette gjelder bl.a. naturpåkjenninger, uteareal og ytre miljø, krav til byggverk, sikkerhet ved brann, planløsning og bygningsdeler, krav til universell utforming, miljø og helse, energi, installasjoner og anlegg. God eiendomsforvaltning i kommunen handler om å gi ansatte og tjenestemottakere gode og effektive bygninger til lavest mulig kostnad. Dette innebærer å skape best mulig bygningsmessige rammer for tjenestene som leveres.

Kommunen har rollen både som eier, forvalter og bruker av eiendom. Disse rollene er ulike og kan til tider ha motstridende interesser. Ansvaret for de ulike rollene bør derfor organiseres på en tydelig og hensiktsmessig måte. Videre bør det foreligge overordnede politisk forankrede mål for bolig- og eiendomsforvaltningen, et rasjonelt system for planlegging og styring, og rapportering som bidrar til god kommunikasjon mellom bolig- og eiendomsforvaltningen og politikerne, og som kan tjene som beslutningsgrunnlag.

Bodø kommune eier ca. 310 000 m² bygningsmasse, inkludert ca. 49 000 m² boligareal, som forvaltes av avdelingen. Bystyret vedtok i juni 2020 strategi for langsiktig forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunale bygg og i dette fireårsplan for opprettelse av vedlikeholdsfond. I henhold til retningslinjer ble det satt av ca. 3,6 millioner for 2022.

Ifølge KOSTRA-tall ligger Bodø på et gjennomsnittlig nivå hva angår eiendomsforvaltningen. Kommunen har noe høyere areal å forvalte enn landet for øvrig og snittet for egen KOSTRA-gruppe, men likevel vesentlig lavere energikostnader pr kvadratmeter. Kommunen brukte i 2022 8,8 % av samlede driftsutgifter til eiendomsforvaltning mot 8,7 % i KOSTRA-gruppen og 9,6 % i landet som helhet.

Det har vært flere forvaltningsrevisjoner i området siste perioder: 2018: fjernvarmeanlegg, 2018-2022: forvaltning av kommunale bygg, samt en pågående oppfølging av revisjon levert i 2022 om eiendomsforvaltning av boliger. Med bakgrunn i dette synes behovet for forvaltningsrevisjoner i sektoren å være dekket.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Bygg- og eiendomsforvaltning	Lav	

4.2.12 Vann og avløp

Vannforsyning reguleres av flere lover som blant annet matloven, helseberedskapsloven, folkehelseloven og drikkevannsforskriften. Avløpshåndtering reguleres i hovedsak av forurensningsloven med tilhørende forskrift. Kommunen har en tilsynsfunksjon mot private avløpsanlegg og det er krav til større vannanlegg. Vannforsyning og avløpshåndtering er omfattet av selvkostprinsippet gjennom det lovmessige kravet om at brukerne av tjenesten bør bære kostnadene forbundet med tjenestene. Kommunen er imidlertid ikke pålagt full kostnadsdekning. Tømming fra slamavskillere er også underlagt selvkostprinsippet, men her er kravet at selvkost skal danne grunnlag for innbyggernes brukerbetaling.

Økningen av rentenivået har medført en økning i kapitalkostnadene. Dette har ført til at selvkostområdet for vann og avløp har gått med underskudd i 2022 og slik at gebyrene måtte øke med ca. 30% for 2023. Gebyrhåndteringen av selvkostområdet gjennomgås årlig gjennom årlige gebyrvedtak og den ordinære regnskapsrevisjonen. I tillegg er det foretatt etterlevelseskontroll. I 2019 var det en forvaltningsrevisjon med dette som tema og det ble undersøkt om kommunen behandler

selvkosttjenestene vann og avløp i henhold til lov og forskrift og hvordan kommunen behandler sine fond.

Ettersom økonomi og produktivitet er grundig kontrollert, bør en eventuell forvaltningsrevisjon av området være innenfor kvalitet og regelverksetterlevelse. Bodø kommer på 174. plass i sektoren for vann, avløp og renovasjon i Kommunebarometeret. Her måles både gebyrnivå, kvalitet og vedlikehold. Kommunen har et relativt sett lavt gebyrnivå, gode tall på vannkvaliteten og godt utskiftingstakt på ledningsnett, men mye brudd i vannleveransen. Det er også noe høy alder på spillvannsnett og mange innbyggere som ikke er tilknyttet anlegg som overholder alle renskrav. Sett opp mot kommunens ambisiøse klimamål, er dette noe som bør forbedres. En aktuell problemstilling kan være å undersøke i hvilken grad sikrer kommunen at vannforsyningen og avløpssystemet er av tilstrekkelig kvalitet. Dette må vurderes opp mot erfaringer av gjennomførte tilsyn fra Mattilsynet.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Vann og avløp	Middels	Regelverksetterlevelse.

4.2.13 Renovasjon

Renovasjon reguleres i hovedsak av forurensningsloven med tilhørende forskrift. Viktige tiltak for å hindre forsøpling, helse- eller luktproblemer eller andre forurensningsulemper som følge av avfall, er å ha etablert gode systemer for innsamling av avfall og en god oppfølging av forsøplingssaker. Kommunen skal blant annet sørge for at det er etablert et system for innsamling av husholdningsavfall og at det gis nødvendig informasjon om avfallshåndtering til husstander og bedrifter. Renovasjon er omfattet av selvkostprinsippet.

Kommunens renovasjonshåndtering er delegert til det interkommunale selskapet Iris Salten IKS. Selskapsvirksomheten reguleres av en egen selskapsavtale. Iris har eget styre som velges av representantskapet. I selskapets årsmelding er det ikke pekt på spesielle usikkerhetsfaktorer, men selskapene som arbeider innenfor avfallsbransjen er eksponert for prisendringer i det globale råvaremarkedet og påvirkes av nasjonale miljømessige målsetninger. Konsernet har sunn økonomi med høy egenkapital i alle selskap. Konsernet har et tydelig engasjement for bærekraft, og samtlige selskaper har fokus på bærekraft i sine strategier.

Det har vært flere kontroller av Iris siste perioder. De kontrollene som har vært kan regnes som forvaltningsrevisjoner, ved at det omfatter tema innenfor selskapets drift, mer enn styringsdialogen og utøvelse av eierskapene. I 2020 ble det behandlet en rapport om selvkost og offentlige anskaffelser i selskapet. Opprinnelig rapport påpekte en del svakheter ved selskapets håndtering av offentlige anskaffelser, mens oppfølgingsrapporten viste en betydelig forbedring. I 2022 var det en ny rapport med tema statsstøtteregulativet og offentlig anskaffelse. Rapporten konkluderte med at selskapet i stor grad sørget for et avtaleverk som ivaretar kravene i statsstøtteregulativet, og i varierende grad har tilrettelagt for en konkret konkurranse i anbudskonkurranse 2020/2021 om mottak av avfall.

Vurderingen av den økonomiske internkontrollen synes å være godt ivaretatt gjennom tidligere kontroller. Dersom man skal velg annen tematikk kan det eksempelvis være innen kvalitet og regelverksetterlevelse. Det er imidlertid ikke fremkommet informasjon som indikerer behov for kontroller på dette området.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Renovasjon	Lav	

4.2.14 Brann og feiing

Brann og redningstjenester reguleres i hovedsak av brann- og eksplosjonsvernloven. Loven har som

formål å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser, og kommunen har en sentral rolle i dette arbeidet. Dette er blant annet regulert i forskrift om kommunal beredskapsplikt. Brannvesenets oppgaver er å sørge for beredskap ved brann og å drive forebyggende arbeid.

Det forebyggende arbeidet innebærer blant annet kartlegging av brannobjekt og utsatte grupper, samt tilsyn og feiing av fyringsanlegg i bygninger. Fra og med 2016 er fritidsboliger omfattet av kommunens plikt til å drive tilsyn og feiing av fyringsanlegg. Feiertjenesten er omfattet av selvkostprinsippet. Håndteringen av dette ble undersøkt av kontrollutvalget gjennom flere behandlinger i 2023 og synes tilstrekkelig belyst.

Det er det interkommunale selskapet Salten Brann IKS som er delegert myndighet til håndtering av brann og feiing i kommunen. Virksomheten reguleres av en egen selskapsavtale og representantskapet velger eget styre. Selskapsavtalen ble endret i 2022 og det er foretatt en justering av avtalen om finansiering og fordeling av kostnader. I ny avtale legges andelen av størrelsen på den vedtatte brannordningen til grunn ved fordeling av felleskostnader for den totale beredskapen, mot at fordelingen tidligere var basert på folketall.

En sentral aktivitet i selskapet i 2022 har vært arbeidet med implementering ny brannordning. Plan for helhetlig tjenesteleveranse, som omfatter materiell, kompetanse, stasjoner og slokkevann er ferdigstilt, og det ble gjennomført dialogmøter med alle kommuner på ettersommeren. For noen stasjoner medfører ny brannordning bare mindre justeringer, mens det ved andre lokasjoner kreves at nye tjenester etableres og infrastruktur tilpasses.

Brannordningene definerer hvordan beredskapstjenester i Salten Brann IKS skal organiseres og dimensjoneres. Dette har implikasjoner både knyttet til leveranse, kvalitet og økonomi. I kontrollutvalgets innspill til risiko- og vesentlighetsvurderingen og innspill til ny forvaltningsrevisjon, er nettopp brannordningen og øvelser pekt på som er område med høy risiko. De store endringene som selskapet har i rammebetingelser og organisering kan tale for dette. Det har heller ikke vært forvaltningsrevisjoner her siste perioder.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Brann og feiing	Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi, kapasitet, regelverksetterlevelse.

4.2.15 Byggesak, kart og oppmåling

Byggesaksområdet reguleres i hovedsak av plan og bygningsloven, med tilhørende forskrifter og veiledere. Kommunene utøver myndighetsutøvelse gjennom å fatte vedtak innenfor blant annet deling og oppmåling, byggesøknader, utslippssøknader og reguleringsplaner. Behandling av byggesaker, oppmåling og matrikkelføring og utslippstillatelser er omfattet av selvkostprinsippet.

Byggesaksbehandling og reguleringsarbeid er viktige områder for utviklingen av en kommune. En utfordring er å ha god kontinuitet og kompetanse. Svakheter i saksbehandling og veiledning kan medføre at tiltak som ikke skulle vært godkjent blir godkjent, eller omvendt.

I årsmeldingen beskrives ikke spesielle utfordringer. Det har ikke vært tilsyn eller forvaltningsrevisjoner i området. Kommunebareometeret har egen måling for saksbehandling og vurderer blant annet saksbehandlingstid for byggesaker, byggesaksgebyr og andel dispensasjoner. Bodø kommer på 127. plass i denne kategorien. Saksbehandlingstiden og dispensasjon er tilfredsstillende, men kommunen later til å høye gebyrer. Dette var imidlertid tema for forenklet etterlevelseskontroll i 2022 og der rapporten ikke ga grunnlag for nærmere undersøkelse eller oppfølging. Samlet sett vurderes risikoen

som lav for området.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Byggesak, kart og oppmåling	Lav	

4.2.16 Veier, parker og idrettsanlegg

Kommunale veier reguleres av veglova og formålet er å sikre at planlegging, bygging, vedlikehold og drift av offentlige og private veier sikrer en trygg og god trafikkavvikling. Parker og grøntområder reguleres gjennom plan og bygningsloven og ved behandling av reguleringsplaner skal kommunen ta hensyn til arealformål til grøntstruktur som naturområder, turdrag, friområder og parker. Standard og vedlikehold av veier er viktig for å forhindre ulykker. Ut fra et folkehelse- og trivselsperspektiv er det viktig med idrettsanlegg og parker.

Det er Byteknikk som vedlikeholder veier, idrettsanlegg og infrastruktur, herunder brøyting, feiing og strøing. Det beskrives en krevende vinterdrift, blant annet med oversvømmelser, forebygging og sikring mot flom, bergrensning og fjellsikring. En økende alder på maskinpark gir økende driftsutgifter. Parkarealer, nærmiljøanlegg og lekeplasser i Bodø får en stadig større betydning som møteplass når byen vokser. Fremtidsrettet infrastruktur og mobilitetsløsninger er viktig i kommuneplanen. Det heter at løsninger for fotgjengere, syklist og kollektivtrafikk skal prioriteres foran privatbilisme, og at trygg skolevei skal prioriteres aller høyest. Det er videre laget egen trafikksikkerhetsplan, bylogistikkplan og kommunedelplan for sykkel.

Temaet er ikke omtalt i kommunebarometeret, men KOSTRA har en rekke nøkkeltall innen samferdsel. Bodø kommune har rapportert om høyere utgifter, både i drift og investering på veier enn gjennomsnittet for landet og KOSTRA-gruppen. Likevel er andel kilometer vei tilrettelagt for syklende vesentlig lavere. Dette står i kontrast til det uttalte målet om mer tilrettelegging for fotgjengere og syklist. Risikoen vurderes som middels med flere aktuelle tema: produktivitet og måloppnåelse.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Veier, parker og idrettsanlegg	Middels	Produktivitet. Måloppnåelse.

4.2.17 Landbruk og natur-/viltforvaltning

Hovedoppgavene i kommunenes landbruksforvaltning knytter seg til tilskudds- og lovforvaltning. Områdene reguleres av blant annet jordlova, konsesjonsloven, skogbrukslova, lov om motorferdsel i utmark, viltloven, naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven og friluftsløven. I tillegg kommer en rekke forskrifter og rundskriv. Kommunene har oppgaver knyttet til saksforberedelse og kontroll av ulike tilskuddsordninger i landbruket. Videre har kommunene både myndighet og tilsynsoppgaver etter konsesjonsloven i forbindelse med eierskifte, og etter jordloven i forbindelse med nydyrking, deling eller omdisponering av jordbrukseiendom, og i forbindelse med driveplikt. Kommunen har også ansvar for å kontrollere at skogbruksloven følges, og kan fastsette meldeplikt for planer om hogst og tiltak knyttet til foryngelse og stell av skog.

I KOSTRA rapporteres det om en rekke parametere innenfor landbruk- og skogforvaltningen, men kommunene har svært ulik ressursbruk noe som henger sammen med næringsstrukturen i kommunen, og derfor vanskelig egnet for sammenligning. Det er ikke fremkommet indikasjon om vesentlig behov for kontroll av området.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Landbruk og natur-		

/viltforvaltning	Lav	
------------------	-----	--

4.3 Organisasjonsperspektivet.

Organisasjonsperspektivet tar for seg hvordan kommunen er organisert og hvilken styring og organisering den har for å nå de oppsatte mål for tjenesteproduksjonen, samt hvordan saksbehandling og interne tjenester blir ivaretatt. Organisasjonsperspektivet retter fokuset mot om tjenesteproduksjonen, og støttefunksjoner til disse, er effektiv og i tråd med lover og regler. I analysen har vi støttet oss på kommunens egen informasjon, herunder kommunens nettsider, planer, regnskap, årsberetning og rapport på internkontroll til bystyret.

4.3.1 Organisering, styring og ledelse

Kommuneloven legger rammene for den politiske organiseringen av en kommune. Kommunens øverste folkevalgte organ er kommunestyret som ledes av ordfører. Under kommunestyret skal det opprettes et formannskap og man kan også oppnevne utvalg og/eller råd. Kommunestyret skal ansette en kommunedirektør, som skal være leder for kommunens administrasjon. Ut over dette er det stor grad av frihet for hvordan den administrative organiseringen av kommunen skal være.

Valg av administrativ organisasjonsmodell og hyppigheten av omorganiseringer kan ha betydning for vurdering av risiko. Hvor mange nivåer man velger vil ha betydning for nærhet til eventuelle situasjoner, samt hvor mange enheter eller personer en leder skal følge opp. Det er viktig med et oppdatert delegeringsreglement som gjenspeiler styringslinjene. Delegeringsreglementet viser hvordan myndighet til å fatte beslutninger på vegne av kommunen er fordelt på politisk nivå, og mellom politisk og administrativt nivå.

Bodø kommune har en overordnet politisk og administrativ organisering som har fått virke i flere perioder og vært relativt stabil. I perioden 2019 – 2023 var bystyret organisert gjennom tre utvalg; plan- og miljøutvalget samfunnsutvalget og velferdsutvalget. Fordelingen av representanter i utvalgene ble gjort etter prinsippet om gjennomgående representasjon. Dette innebærer at alle bystyrets medlemmer enten er medlem av et utvalg eller formannskapet. I februar 2023 vedtok bystyret å endre utvalgsstrukturen ved at samfunnsutvalget og velferdsutvalget ble slått sammen til ett utvalg: velferdsutvalget.

I den administrative organiseringen er det 7 avdelinger under kommunedirektør. Det er i tillegg 3 kommunale foretak (KF): Bodø Spektrum, Stormen Konserthus og Bodø Havn. KFene har i henhold til loven eget styre, egen ledelse og egne vedtekter, men anses som en del av kommunen. Det er fem interkommunale selskap (IKSer) med ulik grad av delegert myndighet: Salten kommunerevisjon, Iris Salten, Salten Brann, Helse- og miljøtilsyn Salten og Bodø2024. Kommunen er også deltager i vertskommunesamarbeid og kommunale oppgavefelleskap.

Bodø kommunens delegeringsreglement har vært oppdatert og revidert flere ganger siste periode. Det er ikke gitt spesielle indikasjoner som peker på spesiell risiko omkring kommunens organisering, styring og ledelse.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Organisering, styring og ledelse	Lav	

4.3.2 Internkontroll og kvalitetssikring

Internkontroll er et vidt begrep og kan omfatte prosesser for å gi rimelig sikkerhet for målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering, og overholdelse av lover og regler. Det kan både dreie seg om

økonomisk internkontroll (regnskap, transaksjonskontroll, budsjettoppfølging mm) eller mer spesifikk internkontroll på de ulike tjenesteområdene.

Det er et grunnleggende krav til økonomiforvaltningen at kommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko og økonomisk internkontroll vil også omfatte finansforvaltningen. Det ble av revisjonen i 2023 foretatt en forenklet etterlevelseskontroll av finansforvaltningen. Denne konkluderte at kommunens finansreglement ikke er oppdatert etter nye bestemmelser i lov og forskrift, at det ikke er etablert interne kontrollrutiner som er oppdaterte etter ny lov og forskrift og at finansrapporteringen er mangelfull.

Ved regnskapsbehandlingen gis det informasjon av regnskapsrevisjonen som også kan si noe om den økonomiske internkontrollen i kommunen. Revisjonen skriver at regnskapsavdelingen har god kvalitet i leveransen av sine tjenester og at digital behandling av alle regnskapsprosesser forenkler både etatene sin jobb og revisjonens jobb.

Interkontroll og krav til dette er skjerpet i den nye kommuneloven. Den stiller krav til at kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Kommunedirektøren skal som ansvarlig for internkontrollen utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, ha nødvendige rutiner og prosedyrer, avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik, dokumentere internkontrollen og ved behov evaluere og forbedre prosedyrer og tiltak for internkontroll. Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret minst én gang i året. Dette ble lagt frem som egen sak for bystyret i desember 2022. I egenvurderingen står det at kommunens internkontroll er på et akseptabelt nivå.

Etterlevelseskontrollen viste mangler i internkontrollen vedrørende finansforvaltningen. Det er også av betydning at kravene om internkontroll er styrket i kommuneloven, blant annet ved årlig rapportering til bystyret. Dette kan være av særlig interesse for en forvaltningsrevisjon, for å vurdere om rutiner og rapportering er tilfredsstillende i henhold til lov nå når lovkravet er skjerpet. Risikoen vurderes derfor å være høy.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Internkontroll og kvalitetssikring	Høy	Regelverksetterlevelse

4.3.3 Økonomistyring

Kommuneloven omfatter regler for langsiktig og bærekraftig økonomiforvaltning, for å trygge det finansielle grunnlaget for velferdstjenestene, og tilliten til at ressursene forvaltes på beste måte. Kommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommunestyret skal selv vedta økonomiplan, årsbudsjett, konsolidert årsregnskap, årsberetning, finansielle måltall, økonomireglement og finansreglement. Økonomiplanen skal ta utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel, og kan utgjøre handlingsdelen til samfunnsdelen. Økonomiplan og årsbudsjett skal settes opp i balanse og være realistiske og årsbudsjettet er bindende. Budsjettoppfølgingen har derfor en sentral rolle i styringen av kommunen. Kommunedirektøren har plikt til å rapportere om budsjettavvik, og foreslå budsjettendringer. Regnskapsrevisjonen skriver at kommunen for regnskapsåret 2022 ikke var ajour med budsjettreguleringer av investeringsregnskapet, og at det foretas en del reguleringer helt mot slutten av året. Dette forklares med tidspress og at oppfølging av investeringsprosjekt av ressurs hensyn ikke blir prioritert slik som ønsket. Dette øker risikoen for nye overskridelser. Ut over dette er det ikke spesielle merknader fra revisjonen som indikerer høy risiko om økonomistyringen.

I årsberetningen skal det redegjøres for vesentlige budsjettavvik, inkludert avvik fra premissene for bruk av bevilgningene, og eventuelt merforbruk skal dekkes inn året etter at det oppsto. Dersom økonomiplan eller budsjett fremlegges med merforbruk, eller regnskapsmessig merforbruk ikke inndeckes innen fristen, innebærer det økonomisk ubalanse, og det medfører innmelding i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK).

I kommunebarometeret kommer Bodø på 163. plass i kategorien «Økonomi». De tyngste nøkkeltallene i sektoren er nøkkeltallene for driftsmargin og disposisjonsfond. Samlet har disse nøkkeltallene en vekt på 50 prosent av sektoren. Kommunen hadde i 2022 tilfredsstillende resultat, men lave driftsreserver og høy grad av renteesponert gjeld. Dette viser også resultatoppnåelse av bystyrets egne handlingsregler, ref kap 3.4. Selv om det er noe bedring i resultatene knyttet til renter og gjeld, gjenstår det mye før handlingsreglene er oppnådd. Risikoen vurderes med dette som middels.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Økonomistyring	Middels	Måloppnåelse.

4.3.4 Offentlige anskaffelser

Anskaffelser i offentlig sektor reguleres av lov om offentlig anskaffelser med tilhørende forskrifter. Norge har gjennom internasjonale avtaler forpliktet seg til å følge bestemte fremgangsmåter ved anskaffelser over visse verdier (terskelverdier). Loven gjelder også ved anskaffelser som er under terskelverdien. En oppdragsgiver skal ikke diskriminere leverandører, hindre konkurranse eller dele opp anskaffelser for å omgå bestemmelsene. Den skal opptre i samsvar med grunnleggende prinsipper om konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvnbarhet og forholdsmessighet.

Offentlige anskaffelser er et tema med krevende regelverk og som krever stor grad av kompetanse. Innkjøpskontoret i Bodø kommune har ansvaret for inngåelse av rammeavtaler, bistå tjenesteenhetene i større anskaffelsesprosjekter og opplæring og veiledning av godkjente bestillere. I tillegg er innkjøpskontoret vertskommune for en samordnet innkjøpstjeneste for flere kommuner i Salten og Nordland; SIIN. I kommunens egen vurdering av internkontrollen heter det at det er vedtatt egen innkjøpsstrategi, men at reglementet ikke er ferdigstilt.

Det har vært én forvaltningsrevisjon på området siste perioder, men den var rettet konkret mot Iris Salten. Det ble i 2021 gjennomført en etterlevelseskontroll, da med innkjøp under terskelverdi som tema. Her ble 10 anskaffelser kontrollert og to avvik påpekt. Dette er likevel en *forenklet* kontroll og tok bare stikkprøver uten å være en gjennomgang av hele kommunens praksis. Utover denne kontrollen har konkrete anskaffelser vært til drøfting ved flere anledninger i kontrollutvalget, spesielt kommunens anskaffelse av ikt-utstyr og tjenester. Kommunen har erfart at feil håndtering av større anskaffelser kan ha store økonomiske, ressursmessige og omdømmemessige konsekvenser. Temaet er satt på plan for forvaltningsrevisjon forrige periode, men enda ikke gjennomført. Risikoen vurderes som høy. Dette støttes i spørreundersøkelsen.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Offentlige anskaffelser	Høy	Regelverksetterlevelse.

4.3.5 Personalforvaltning. Kompetanse/rekruttering.

Bystyret har det overordnede arbeidsgiveransvaret, og kan vedta arbeidsgiverstrategier og reglementer. Det kan være en utfordring for kommuner å rekruttere og beholde personale med ønsket kompetanse, og arbeidsgiverstrategien kan være et verktøy for å bli en attraktiv arbeidsgiver og redusere risikoen på området.

I kommuneloven er kommunedirektøren er gitt ansvar for å utøve det løpende arbeidsgiveransvaret, og har med det det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke annet er fastsatt i lov. Hovedavtalen inneholder bestemmelser om forhandlingsordning, prosedyrer samt arbeidsgivers og tillitsvalgtes rettigheter og plikter. Hovedavtalen er et virkemiddel for å sikre samhandling og gode prosesser mellom partene.

I kommunens egen analyse av internkontrollen heter det at det er vedtatt egen arbeidsgiverstrategi og personalhåndbok. Når det gjelder vesentlig risiko pekes det på sykefravær og risiko for å beholde og rekruttere personell, herunder kompetanse for å sikre kvalitet på tjenestene. Dette er også omtalt i flere av tjenesteområdene og spørreundersøkelsen mot avtroppende kontrollutvalg. Som tiltak nevnes at strategisk kompetanseplan må utarbeides. Av forvaltningsrevisjoner har det vært et prosjekt mot HR-kontoret i perioden 2020-2022. Revisjonen tok for seg tre problemstillinger: om HR-kontoret følger opp varslingssaker i henhold til gjeldende retningslinjer, om kravet til drøfting ved endring av stilling og arbeidsoppgaver og om avtalen med bedriftshelsetjenesten er fulgt opp. Rapporten avslørte store mangler og ga flere anbefalinger som etter hvert ble lukket i 2022. Med bakgrunn i dette anses behovet for forvaltningsrevisjon av området som dekket, men kompetanse- og rekrutteringsutfordringen er karakterisert som sårbar i flere sektorer, og vurderes derfor aktuell for kontroll med tanke på måloppnåelse. Dette er også tilbakemelding fra spørreundersøkelsen, særlig med tanke på helse og omsorg. Dessuten er det pekt på sykefraværsoppfølging og etterlevelse av regelverk.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
Personalforvaltning	Middels	Nylig gjennomført forvaltningsrevisjon
Kompetanse/rekruttering	Høy	Måloppnåelse.

4.3.6 IKT, digitalisering, personvern, arkiv og saksbehandling

Økt digitalisering representerer muligheter for besparelser og bedre tjenester, men kompleksiteten i offentlig sektor kan være en utfordring. Mange kommuner mangler helhetlige planer eller egen IKT-/digitaliseringsstrategi, og mange kommuner benytter digitale tjenester i langt større omfang enn de tilbyr digitale tjenester. Digitaliseringen innebærer også økt risiko knyttet til informasjonssikkerhet. For å unngå så vel tap av verdier som tap av tillit, er det nødvendig for kommunen å sikre at uvedkommende ikke får tilgang til informasjon, at informasjon ikke blir endret utilsiktet, og at informasjonen er tilgjengelige for brukerne ved behov.

Personvern er et tidsaktuelt tema, ikke minst med personvernforordningen som ble tatt inn i norsk lov i 2018. Datatilsynet er både tilsyn og ombud og skal veilede og kontrollere om virksomheter etterlever personvernreglene. Kommunen plikter å ha oversikt over systemer som behandler personopplysninger og informasjonsutveksling mellom systemene. Det er også viktig å vite hvilke typer personopplysninger som behandles, hvilke opplysninger som oppbevares og hvor lenge de oppbevares.

Åpenhet og innsyn er sentrale forutsetninger for et fungerende demokrati. Kommunelovens regler om møteoffentlighet og offentlighetsloven skal legge til rette for at offentlig virksomhet er åpen og gjennomsiktig. Kommuner og offentlige organ har ansvar for å dokumentere sin egen aktivitet i arkivholdet. En velfungerende postjournal og arkivordning er grunnleggende forutsetninger for å ivareta åpenhet og demokratisk kontroll. Alle kommuner skal utarbeide en arkivplan som skal innrettes slik at den kan brukes som et redskap i organets internkontroll med arkivarbeidet.

Pressens offentlighetsutvalg i samarbeid med Kommunal Rapport publiserer årlig et såkalt Åpenhetsbarometer som vurderer åpenheten i landets kommuner. Her vurderes blant annet

postlister, tilgjengelighet på hjemmesider, møteoffentlighet og respons på henvendelser og innsynskrav. Bodø kom i 2023 på en 136. plass, opp fra 298. plass året før.

I rapporteringen til bystyret om internkontrollen står det at rutiner og dokumentasjon om datasikkerhet og håndtering personopplysninger er etablert og at det gjennomføres interimrevisjon og egenkontroll. I og med at regelverket er såpass nytt og omfattende, er det imidlertid en risiko for at kommunen ikke har tilfredsstillende system for etterlevelse på dette området. På denne bakgrunn var temaet med i plan for forvaltningsrevisjon forrige periode, men enda ikke gjennomført grunnet andre prioriteringer. Når det gjelder arkivplan og dokumenthåndtering står det i rapporteringen om internkontroll at det er forbedringspotensial i etterlevelse av disse. I spørreundersøkelsen er spesielt tildelingskontorets rolle og saksbehandling trukket frem, og spørsmål om den som søker får de lovpålagte tjenestene som vedkommende har krav på. Med bakgrunn i dette vurderes temaet å ha høy risiko.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
IKT, digitalisering, personvern	Høy	Regelverksetterlevelse
Arkiv, saksbehandling	Høy	Regelverksetterlevelse tildelingskontoret

4.3.7 Arbeidsmiljø

Det er et arbeidsgiveransvar å sørge for at det utføres systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheten i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte. Arbeidsmiljøloven konkretiserer krav til systematisk HMS-arbeid, noe som omfatter å fastsette mål, fordele ansvar, oppgaver og myndighet, kartlegge og vurdere risikoforhold og iverksette tiltak for at arbeidsmiljøet skal være i samsvar med lovkrav, forebygge og følge opp sykefravær.

Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte er viktige virkemidler for å redusere risikoen for uetisk atferd og korrupsjon. Retningslinjene må jevnlig oppdateres, være forståelige, relevante og etterlevbare, og skal gi klare anvisninger for hvilken atferd som forventes i ulike situasjoner.

Arbeidsmiljøloven gir arbeidstaker rett til å varsle om kritikkverdige forhold. Dette er definert som forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer. Loven regulerer også fremgangsmåte og arbeidsgivers aktivitetsplikt ved varsling. Loven gir vern mot gjengjeldelse av varsling gjennom forbud mot gjengjeldelse samt oppreisning og erstatning ved brudd på forbudet. Kommunen har plikt til å utarbeide rutiner for intern varsling som skal være skriftlige. Kommunen skal oppmuntre sine medarbeidere til å varsle om kritikkverdige forhold og tilrettelegge for varsling. For å bidra til dette er det viktig at verdien av varsling anerkjennes i kommunen og at kommunen arbeider for å fremme et godt ytringsklima.

Når det gjelder tilsyn har særlig Arbeidstilsynet en særlig rolle i å kontrollere arbeidsgivers etterlevelse av helse, miljø og sikkerhet i henhold til arbeidsmiljøloven. Det er gjennomført flere tilsyn på flere områder av kommunen siste perioder og kontrollhensynet synes ivaretatt. I internkontrollrapporten vises det til at det både er utarbeidet HMS-plan, vernerunder og medarbeidersamtaler, og at disse er oppdatert og fulgt.

Det står også i internkontrollrapporteringen at det er rutiner for avvikshåndtering og varsling. Kontrollutvalget kjenner imidlertid flere tilfeller som indikerer at dette er et krevende område for kommunen. Varsling er et fenomen som er gitt økt oppmerksomhet i arbeidslivet og som har stor økonomisk og omdømmemessig risiko ved feil håndtering. Temaet har vært gjenstand for forvaltningsrevisjon i prosjektet om HR-kontoret, og vurderes derfor å ikke være aktuell for ny kontroll denne perioden, selv om det fremdeles vurderes å ha risiko.

Tema	Risikovurdering	Kommentar
HMS: Helse, miljø og sikkerhet	Lav	
Etikk og varsling	Middels	Nylig gjennomført forvaltningsrevisjon

4.4 Oppsummering

Tema	Risiko	Merknad
Samfunnsplanlegging	Lav	
Næringsutvikling	Middels	Evaluering og måloppnåelse
Miljø, klima og energi	Middels	Evaluering og måloppnåelse av bærekraftsmål og planverk. Krav i offentlige anskaffelser.
Beredskapsplaner og ROS-analyser	Lav	
Barnehagesektoren	Lav	
Grunnskole	Middels	Kapasitet.
Skolefritidsordning SFO	Lav	
Voksenopplæring	Lav	
Kultur	Høy	Måloppnåelse Bodø 2024.
Idrett	Lav	
Tros- og livssynssamfunn	Lav	
Flyktingtjenesten	Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi, kapasitet, regelverksetterlevelse.
Barnevern	Høy	Regelverksetterlevelse/måloppnåelse.
Helsetjenester	Middels	Kapasitet/regelverksetterlevelse legetjenesten.
Rus og psykisk helsearbeid	Lav	
Hjemmetjenester	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.
Institusjonsomsorg	Middels	Rekruttering/regelverksetterlevelse.
Økonomisk sosialhjelp og boligsosiale tjenester	Lav	
Bygg- og eiendomsforvaltning	Lav	
Vann og avløp	Middels	Regelverksetterlevelse.
Renovasjon	Lav	
Brann og feiing	Høy	Flere aktuelle vinklinger: Økonomi, kapasitet, regelverksetterlevelse.

Byggesak, kart og oppmåling	Lav	
Veier, parker og idrettsanlegg	Middels	Produktivitet. Måloppnåelse.
Landbruk og natur- /viltforvaltning	Lav	
Organisering, styring og ledelse	Lav	
Internkontroll og kvalitetssikring	Høy	Regelverksetterlevelse.
Økonomistyring	Middels	Måloppnåelse
Offentlige anskaffelser	Høy	Regelverksetterlevelse.
Personalforvaltning	Middels	Nylig gjennomført forvaltningsrevisjon.
Kompetanse/rekruttering	Høy	Måloppnåelse.
IKT, digitalisering, personvern.	Høy	Regelverksetterlevelse.
Arkiv og saksbehandling	Høy	Regelverksetterlevelse tildelingskontoret.
HMS: Helse, miljø og sikkerhet	Lav	
Etikk og varsling	Middels	Nylig gjennomført forvaltningsrevisjon

5. Risikovurdering av kommunens eierskap

I likhet med forvaltningsrevisjon skal bystyret også vurdere kontroller av sine eierskap basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering.

5.1 Om eierstyring

Kommunene har stor grad av frihet når det gjelder organiseringen av den kommunale virksomheten og har i lang tid gjort bruk av fristilte organisasjonsmodeller. Organisering av kommunal virksomhet i egne rettssubjekter utfordrer de vanlige ansvars- og styringslinjene. For å avhjelpe denne utfordringen har kommuneloven egne bestemmelser om kommunestyrets tilsyn og kontroll med slik utskilt virksomhet. Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsynet med kommunens forvaltning og én av oppgavene er å påse at kommunen fører tilsyn med sine interesser i selskaper – det vil si eierskapskontroll eller selskapskontroll. Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover, forskrifter og kommunestyrets vedtak.

Det kan være en glidende overgang mellom hva som er kontroll av eierskapsutøvelsen og revisjon av selskapet (forvaltningsrevisjon). Dersom selskapskontrollen skal omfatte selskapets virksomhet – spørsmål som krever innsyn i selskapets drift – vil dette være en forvaltningsrevisjon. Et typisk eksempel er samfunnsansvar (f.eks. etikk, varsling og anskaffelser). Andre eksempler på tema som må undersøkes gjennom forvaltningsrevisjon, er regelverksetterlevelse (f.eks. anskaffelser og offentlighet), selvkost og annen måloppnåelse/gjennomføring av virksomheten.

At virksomheter eller tjenester skilles ut som egne foretak eller selskaper innebærer at betingelsene for folkevalgt styring og kontroll, og til dels også politikerrollen, endres. Dette medfører at styringen vil være av en annen art enn den politiske styringen av kommunens øvrige virksomhet. De mest brukte argumentene for å skille ut virksomhet i selskaper og foretak er knyttet til kostnadseffektivitet, tjenestekvalitet, konkurranseutsetting, oppgave- og ansvarsfordeling og oversiktighet. Med en slik organisering får folkevalgte ansvar for å fastsette mål og å føre kontroll med måloppnåelse, mens selskapets styre og ledelse har ansvar for valg og bruk av virkemidler.

Styringsvirkemidlene i en utskilt virksomhet er ikke de samme som for kommunens egen virksomhet. Ved at virksomheten legges til en enhet fristilt fra kommunens administrasjon mister kommunestyret sin rett til direkte instruksjon. Kommunestyret kan kun instruere den eller de representantene som opptrer i eierorganet på kommunestyrets vegne, for eksempel i et representantskap. Organer eller ansatte i selskapene kan ikke instrueres direkte.

Kommunens egenkontroll består av administrasjonssjefens internkontroll og kontrollfunksjonene underlagt kontrollutvalget. Når virksomhet skilles ut i egne juridiske enheter er det ikke lenger administrasjonssjefen som har ansvaret for internkontrollen, men styret i den aktuelle virksomheten. Selskapsformer som bygger på annet lovverk enn kommuneloven, har ikke nødvendigvis de samme juridiske kravene til internkontroll som en kommune. For en offentlig eier er det likevel viktig å påse at styret har den nødvendige kontroll med virksomheten.

5.2 Problemstillinger i en eierskapskontroll

NKRF har i 2018 utgitt en veileder i selskapskontroll og gir her en nærmere beskrivelse av hvilke problemstillinger som kan inngå i kontrollen. Eierskapskontroll er et middel for å påse at kommunen forvalter sine eierinteresser i selskap i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger og i henhold til aktuelt lovverk. Dette leder fram mot en overordnet problemstilling for all eierskapskontroll:

Sikrer kommunen at eierinteressene utøves i samsvar med relevant lovgivning og kommunestyrets

vedtak og forutsetninger?

Hvordan det er hensiktsmessig å innrette denne kontrollen, avhenger av om kommunen er «god» eller «moden» når det gjelder eierskap, eller om kommunen ikke har retningslinjer eller føringer for hvordan den vil forvalte sitt eierskap i selskaper. For en kommune som ikke har eierskapsmelding eller andre former for retningslinjer, kan en av følgende hovedproblemstillinger være formålstjenlig:

I hvilken grad er det lagt til rette for god eierstyring i kommunen? Utøves kommunens eierskap i samsvar med aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Dersom kommunen har eierskapsmelding eller andre retningslinjer for eierskapsforvaltningen, bør problemstilling formuleres i samsvar med det:

Har kommunen etablert tilfredsstillende rutiner eller retningslinjer for eierstyring?

og

Følger kommunen vedtatte rutiner/retningslinjer for eierstyring?

Dersom selve eierskapsmeldingen har vært gjennom selskapskontroll tidligere, kan det være hensiktsmessig å gå rett på praksis:

Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Dette er store problemstillinger, og det vil som regel være behov for å spisse eller avgrense undersøkelsen noe. Kanskje vil en rette kontrollen mot ett selskap, eller en vil fokusere på noen få tema knyttet til eierstyringen. Aktuelle tema innenfor problemstillingene kan blant annet være

- o Eierskapsmelding, eierskapsopplæring og evaluering av eierskapsmelding og eierstrategier
- o Samordning av selskapsføringer med andre eiere
- o Representasjon og fullmakter i eierorgan – valg av representanter, delegasjon og fullmakter
- o Demokratihensyn: offentlighet, arkiveringsrutiner i kommunen, behandling av eiersaker i kommunestyre - avklaringer og rapportering om eiersaker
- o Gjennomføring av møter i eierorgan – innkallinger, gjennomføring/saksbehandling og protokollføring
- o Styrevalgprosess og styresammensetning
- o Ivaretagelse av samfunnsansvar i selskapene
- o Avkastning og utbyttepolitikk
- o Anbefalinger fra tidligere kontroller

5.3 Bodø kommunes eierskapsmelding

Et mål for den nye kommuneloven er styrking av kommunenes eierstyring overfor kommunalt eide selskaper. Det er nå et lovfestet krav at kommunen minst én gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i, og kommunens formål med sine eierinteresser.

KS har utarbeidet 21 anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll av kommunaleide selskaper og foretak. Formålet med prinsippene og anbefalingene er å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet og ryddige beslutningsprosesser, redusere ulike typer risiko, stimulere til verdiskapning gjennom å legge til rette for økt effektivitet mv. Bodø kommunes overordnede

prinsipper for eierstyring er utformet med utgangspunkt i de ovennevnte prinsippene og anbefalingene og lagt til grunn i egen vedtatt eierskapsmelding. Kommunen har konkretisert dette i 10 prinsipper for eierstyring:

1. Valget om å etablere et selskap og valg av selskapsform skal baseres på en analyse av kommunens styringsbehov og mål for virksomheten
2. Bodø kommune skal angi klare og langsiktige mål for selskapene. Styret er ansvarlig for å realisere målene.
3. Bodø kommune skal fremme sine interesser ovenfor kommunale selskap gjennom eierorganene
4. Selskapenes kapitalstruktur skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapenes situasjon
5. Det skal være åpenhet knyttet til Bodø kommunes eierskap og selskapenes virksomheter basert på prinsipp om meroffentlighet, samt legges til rett for interne dialogprosesser foran møter i representantskap og bedriftsforsamlinger
6. Selskapene skal være bevisst på sitt samfunnsansvar.
7. Styret skal på et uavhengig grunnlag ha en aktiv rolle med hensyn til service, kontroll, strategi og ressursituasjon.
8. Styresammensetning skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart.
9. Godtgjørelse til styret skal framstå som rimelig ut fra ansvar, kompetanse, arbeidsbyrde og virksomhetens kompleksitet. Lønnsnivå for ledere skal være konkurransedyktig, men ikke nødvendigvis lønnsledende innenfor sektoren.
10. Styret skal påse at selskapet har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til virksomhetens karakter.

Bodø bystyre vedtok en revidert eierskapsmelding i juni 2021. I november 2022 ble det av kontrollutvalget bestilt en eierskapskontroll med formål å belyse om kommunen oppfyller lover og retningslinjer for god eierstyring og eventuelt finne svakheter for senere dypere gjennomgang med eierskapskontroll. Problemstillingene er å undersøke om eierskapsmeldingen er i samsvar med kommuneloven og gjeldende anbefalinger om eierstyring og om eierstyringen utføres i tråd med kommunens prinsipper og etablerte normer for god eierstyring.

Eierskapskontrollen er ikke avsluttet pr høsten 2023. Revisjonens kontroll er en generell gjennomgang av kommunens eierskapsmelding og vil ha verdi for senere kontroll av enkeltsselskaper. Det er naturlig å avvente kontroll av enkeltsselskaper inntil resultatet av kontrollen på eierskapsmeldingen foreligger.

5.4 Bodø kommunes eierskap. Selskaper hvor kommunen har eierinteresser

Bodø bystyre behandlet sist sin eierskapsmelding i juni 2021, sak 21/85. I oversikten gjengis kun eierinteresser i aksjeselskaper, interkommunale selskaper, interkommunale samarbeid som er organisert som egne rettssubjekter, samvirkeforetak og foreninger.

Kommune	Selskap	Selskapsform	Kontrollert
Bodø	Bodø Sentrumsforum	Aksjeselskap	nei
Bodø	Kunnskapsparken Bodø	Aksjeselskap	nei
Bodø	Tusen hjemmet	Aksjeselskap	nei
Bodø	Sentrumsterminalen Bodø	Aksjeselskap	nei
Bodø	Landegode Handel	Aksjeselskap	nei
Bodø	Zahlfjøs en	Aksjeselskap	nei
Bodø	Saltens Bilruter	Aksjeselskap	nei
Bodø	Langstranda Næringseiendom	Aksjeselskap	nei
Bodø	Bodø Energi	Aksjeselskap	ja
Bodø	AS Industribygg	Aksjeselskap	nei
Bodø	Salten Kraftsamband	Aksjeselskap	nei
Bodø	Bodø Produksjonssenter	Aksjeselskap	nei
Bodø	Frem Bodø	Aksjeselskap	nei
Bodø	Arktisk Filharmoni	Aksjeselskap	nei
Bodø	Galvano Tia	Aksjeselskap	nei
Bodø	Nye Bodø Eiendom	Aksjeselskap	nei
Bodø	Bps nord - Veipakke Salten	Aksjeselskap	nei
Bodø	Bodø 2024	Interkommunalt selskap	nei
Bodø	Salten Kommunerevisjon	Interkommunalt selskap	nei
Bodø	Helse og miljøtilsyn Salten	Interkommunalt selskap	nei
Bodø	IRIS Salten	Interkommunalt selskap	ja
Bodø	Salten Brann	Interkommunalt selskap	nei
Bodø	Mørkvedhallen	Samvirke	nei
Bodø	Stadionparken Fellesanlegg	Delt ansvar	nei

Kilde: Bodø kontrollutvalg, sak 31/22. Plan for eierskapskontroller. I kolonnen til høyre angis om det har vært kontroll i selskapet siste to perioder.

Bodø kontrollutvalg og Bodø bystyre behandlet plan for eierskapskontroller i 2022 med tilliggende risiko- og vesentlighetsvurdering. Siden eierskapsmeldingen ikke er oppdatert siden da og analysen er gjort er det kun gjort en mindre gjennomgang av eierskapene.

I korte trekk kan man oppsummere vesentlighetsmomenter med hvor alvorlig det er for kommunen dersom dens mål for eierskapet ikke oppnås. Det finnes mange mulige kriterier for hva som gjør et eierskap vesentlig. Noen eierskap har et finansielt formål, altså at man ønsker økonomisk utbytte, mens andre har et politisk formål, for eksempel at man ser det som en hensiktsmessig måte å tilby en viktig tjeneste til innbyggerne, et bidrag til å utvikle arbeidsplasser i kommunen eller en måte å organisere andre kommunale oppgaver på.

I dette kan følgende vesentlighetsmomenter legges til grunn:

- Store økonomiske verdier
- Hvorvidt selskapet utfører viktige kommunale oppgaver
- Mottar vesentlige tilskudd fra kommunen
- Betydning for lokalsamfunn/arbeidsplasser
- Politisk interesse/prestisje

Risiko kan defineres som sannsynligheten for at kommunen ikke oppnår sine intensjoner med eierskapet eller at andre betydelige problemer oppstår. En slik analyse for hvert enkelt selskap vil vanligvis være en ressurskrevende prosess. Ved utarbeidelse av plan for selskapskontroll bør man derfor foreta en overordnet helhetsvurdering av risikonivået knyttet til kommunens eierskapsutøvelse, og risiko i det enkelte selskap, særlig knyttet til eiernes styring og kommunenes målsetting med eierskapet.

Økonomien vil alltid være en viktig risikofaktor. Et selskap som går konkurs, er naturlig

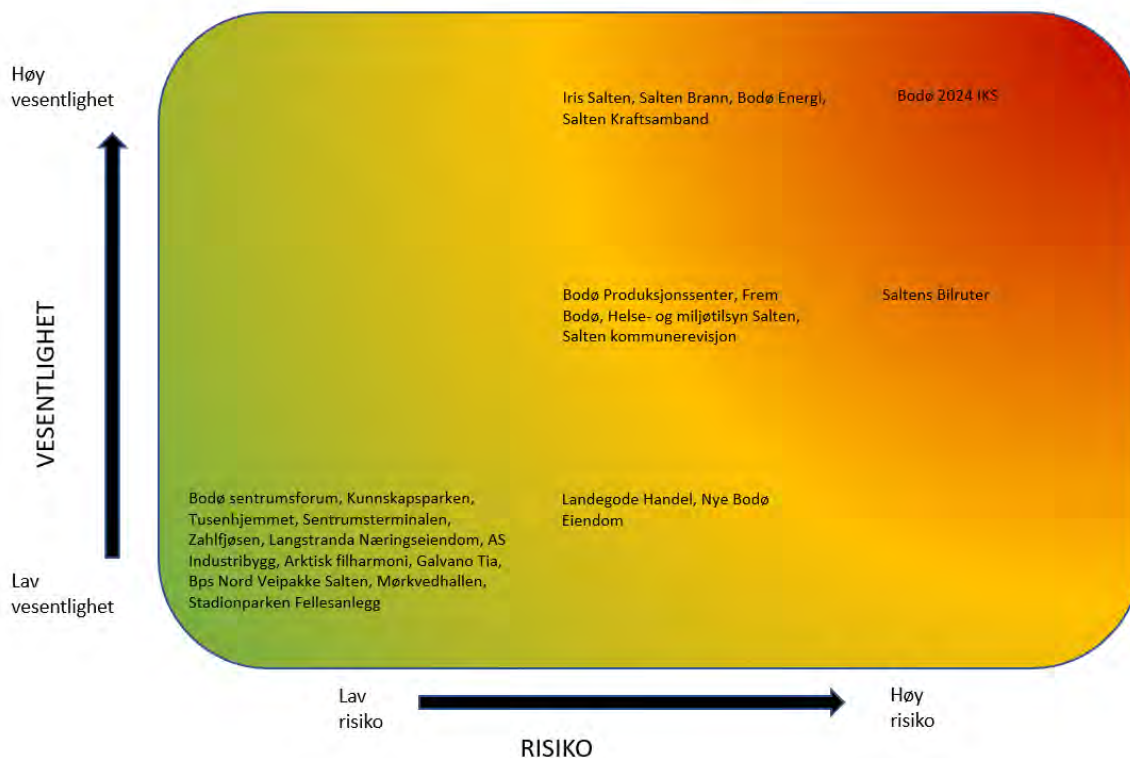
nok ikke i stand til å oppnå noen mål. Momenter som kan være aktuelle å legge vekt på kan være fornuftig nivå på egenkapital, tilstrekkelig likviditet og avkastning i tråd med formålet. Negativ utvikling over tid er særlig et faresignal.

Selv om et selskap har god økonomi, betyr det ikke nødvendigvis at det oppfyller målene kommunen har med eierskapet. Dersom eierskapet ikke er rent finansielt motivert, er det også nødvendig å vurdere andre former for måloppnåelse. En konkret vurdering av måloppnåelsen ligger imidlertid i større grad til selve selskapskontrollen enn til den overordnede analysen og er derfor i liten grad vurdert her.

Oppsummert kan eksempler på risikomomenter være:

- Negativ økonomisk utvikling (EK, likviditet, avkastning)
- Negativ medieoppmerksomhet
- Store endringer (organisasjon, lederskifter, målsettinger, marked)
- Komplisert/uklar organisering
- Rollekonflikter (for eksempel sentrale politikere i styret)
- Svak eierstyring
- Manglende etiske retningslinjer og anitkorrupsjonsarbeid
- Urealistiske eller uklare mål
- Politisk kritikk

I forrige plan for eierskapskontroll ble risiko og vesentlighet oppsummert i en fargeskala som dette:

I en eierskapskontroll er det naturlig å peke på selskap som enten har en viss risiko og/eller vesentlighet i seg. I det følgende kommenteres derfor kun selskap som ikke har både lav risiko og lav vesentlighet. Informasjon om selskapets formål er i hovedsak fra selskapets egne vedtekter. Kommunens eierstrategi er hentet fra eierstrategi, vedtatt av bystyret i mai 2019.

Bodø Energi AS: Selskapet har som formål å anskaffe, distribuere og selge energi samt utøve annen

virksomhet som naturlig står i forbindelse med dette. Bodø kommune skriver i sin eierstrategi at eierskapet kan karakteriseres som både finansielt og industrielt motivert. Disse definisjonene kan imidlertid anses som ytterpunkter. Bodø kommunes motivasjon for eierskapet i Bodø Energi kan følgelig defineres som et balansepunkt mellom finansielt og industrielt eierskap. Bodø kommune forventer et høyt og forutsigbart utbytte fra Bodø Energi. Bodø kommune ønsker samtidig å sikre en kapitalisering av selskapet som muliggjør en langsiktig videreutvikling av selskapet som en lokal vekstmotor. Bodø energi ansees å kunne spille en viktig rolle i utviklingen av nye smarte Bodø innen området fornybar energi, energieffektivisering og nettkapasitet.

Det ble gjennomført en eierskapskontroll av selskapet i perioden 2015-2019 og vurderes følgelig å ikke være aktuell denne perioden.

Salten Kraftsamband AS (SKS): Selskapets formål er, dels i egen regi og dels gjennom deltagelse i andre selskaper, eie, drifte og bygge kraftverk og overføringsanlegg samt omsetning av kraft, og for øvrig yte tjenester til andre prosjekter innenfor energirelaterte eller andre avledede forretningsområder. I eierstrategien står det at Bodø kommunes eierskap i SKS kan karakteriseres som både finansielt og industrielt motivert. Disse definisjonene kan imidlertid anses som ytterpunkter. Bodø kommunes motivasjon for eierskapet i SKS kan følgelig defineres som et balansepunkt mellom finansielt og industrielt eierskap. Bodø kommune forventer et høyt og forutsigbart utbytte fra SKS. Bodø kommune ønsker samtidig å sikre en kapitalisering av selskapet som muliggjør en langsiktig videreutvikling av selskapet som en regional vekstmotor. SKS skal bidra til økt verdiskapning gjennom å tilby samfunnsnyttige og kundeorienterte tjenester samt utbygging av effektiv og miljøvennlige energi. Bodø kommune skal være en forutsigbar og langsiktig eier.

Eierskapet vurderes å ha høy vesentlighet grunnet store økonomiske verdier. Selskapet er derfor særlig aktuell for eierskapskontroll. Kontrollen kan fokusere på om kommunens eierinteresser utøves i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring.

Saltens bilruter AS: Selskapet har til formål å drive rutebiltrafikk og annen forretningsvirksomhet, samt å delta i andre selskaper av lignende art. Selskapet er også mor og eierselskap i Saltens-konsernet som har fem operative datterselskaper (Nordlandsbuss, Østbø, SB Transport, Stoklands Bilruter og Wiiks Transport). Konsernet leverer tjenester innen persontransport, miljøtjenester og logistikk.

Bodø kommunes formål med eierskapet er av hovedsakelig finansiell karakter. I tillegg er konsernet en betydelig arbeidsgiver lokalt, i Salten for øvrig og i Nordland med både kunnskapsbaserte arbeidsplasser og arbeidsplasser for fagarbeidere. Salten Bilruter AS ansees også å kunne spille en rolle i utviklingen av Bodø som logistikk knutepunkt og i utviklingen av nye smarte Bodø innen områder som miljø, logistikk og mobilitet.

Er markedsutsatt og vurderes derfor å ha betydelig risiko. Bodø kommune har eierskap på 41 % noe som innebærer stor kapitalbinding . Vurderes imidlertid å være mindre vesentlig siden det ikke ivaretar kommunale tjenester. Kan være aktuell for kontroll.

BOPRO Bodø Produksjonssenter AS: Formålet er gjennom produksjon, tjenesteyting og annen virksomhet å skape grunnlag for sysselsetting og kvalifisering av yrkeshemmede i henhold til NAVs retningslinjer og krav til selskapet som tiltaksarrangør. Innenfor rollen som viktig samfunnsaktør skal selskapet i tillegg til å skape muligheter for vekst og utvikling for enkeltindividet, også ha fokus på forretningsmessig utvikling og reell verdiskapning. Selskapets overskudd skal forbli i bedriften og disponeres til formål som styrker den framtidige virksomhet.

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Bodø Kommunes formål med eierskapet i Bodø

Produksjonssenter AS er, i nært samarbeid med NAV, å skape trygge, forutsigbare og varig tilrettelagte arbeidsplasser i kommunen. I denne sammenheng framstår bedriften i dag som en betydelig arbeidsgiver med fokus på høy faglig kompetanse og med et bredt utviklet tilbud av produksjonsarenaer. Bodø Produksjonssenter vil i årene framover inneha en sentral rolle med å utvikle varig tilrettelagte arbeidsplasser for mennesker som faller utenfor det ordinære arbeidsliv.

Grunnet sin rolle som aktør for tilbud til vanskeligstilte, vurderes eierskapet å være vesentlig. Som heleid selskap er i utgangspunktet rammebetingelsene klare, men vilkårene til tilrettelagte arbeidsplasser har vært under endring fra NAV og har av den grunn økt sin risiko. Kan være aktuell for selskapskontroll.

Frem Bodø AS: Formålet er å styrke den enkelte deltakers forutsetninger og muligheter for framtidig arbeid eller utdanning gjennom moderne og variert arbeidspraksis, opplæring og kvalifisering. Selskapet skal bistå med formidling til arbeid eller annen aktivitet som kan gi den enkelte et kvalitetsmessig godt liv.

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Bodø kommunes formål med eierskapet i Frem er av hovedsakelig strategisk samfunnssosial karakter. Bedriften er en arbeidsgiver lokalt med kunnskapsbaserte arbeidsplasser innen sosial- og helsefeltet. Bodø Industri ansees også å spille en viktig rolle i å forbygge sosiale utgifter og forskjeller, samt å bidra til at personer kommer seg fra trygdeytelser til lønnet arbeid.

Samme vurdering som BOPRO. Kan være aktuell for eierskapskontroll.

Helse- og miljøtilsyn Salten IKS: Interkommunalt selskap med delegert myndighet som utfører lovpålagte tjenester innenfor miljørettet helsevern på vegne av eierkommunene og i samråd med kommuneoverlegene.

Ivaretar oppgaver som er lovpålagte for kommunene. Har et ansvarsområde med økt fokus: matsikkerhet, helsevern, arbeidsmiljø osv. Fagfelt med rekrutteringsutfordringer.

Salten kommunerevisjon IKS: Interkommunalt selskap. Formålet er primært å dekke eiernes behov for regnskaps og forvaltningsrevisjon. Lovpålagt oppgave og av den grunn anses middels vesentlighet.

Krevende å skaffe kompetanse, spesielt innen regnskapsrevisjon. Sårbarhet og middels risiko.

Landegode Handel: Driver kjøp og salg av dagligvarer samt hva som står i forbindelse hermed, herunder deltagelse med eierandel i andre firmaer tilknyttet samme bransje.

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Kommunens eierandel bidrar til å opprettholde butikktilbud på Landegode, som videre gjør det enklere å kunne bo å leve på Landegode. Øvrige eiere er Maxmat AS og Landegode Fiskarlag AL. Bystyret har vedtatt salg av aksjepost og vurderes ikke å være aktuell for kontroll.

Nye Bodø Eiendom as: Nordland fylkeskommune og Bodø kommune opprettet høsten 2020 et felles eid eiendomsutviklingselskap. Frem til endelig utbyggingsvedtak og finansieringsplan for ny lufthavn er fattet i Stortinget og selskapets kapitaliseringsbehov er klart, vil selskapet ikke ha egne ansatte og vil ledes av et interimsstyre.

Selskapets formål er kjøp, utvikling og salg av eiendom, i hovedsak frigitt ved flytting av Bodø Lufthavn, samt det som naturlig står i forbindelse med dette. Selskapet kan også drive bortfeste og utleie av egen eiendom. Selskapet skal drive på forretningsmessige vilkår og kan etablere datterselskaper alene

eller i partnerskap med andre.

Selskapet vurderes å ha moderat risiko, men lav vesentlighet inntil aktiviteten øker, og derfor ikke relevant for selskapskontroll nå.

Iris Salten IKS: Interkommunalt selskap. Betjener de ni kommunene i Salten, som også eier selskapet. Eierandelen er beregnet ut fra innbyggertallet i kommunene. Henter og behandler både husholdnings- og bedriftsavfall.

Vurderes å ha særlig høy vesentlighet fordi det er delegert myndighet til å forvalte en viktig kommunal lovpålagt tjeneste. Betydelig økonomi og markedsutsatt på de konkurranseutsatte delene av virksomheten.

Ikke gjennomført kontroller med eierstyring som hovedtema, men likevel to revisjoner som er nærliggende til forvaltningsrevisjon (drift) og som også har gitt kunnskap relevant for eierstyring. Kontrollutvalget har i sin tilbakemelding vurdert selskapet som interessant for kontroll, men vurderes samlet sett å være mindre aktuell for eierskapskontroll denne perioden siden det har vært flere prosjekter forrige periode.

Salten Brann IKS: Interkommunalt selskap med formål å ivareta eierkommunenes behov, plikter og oppgaver vedrørende brann- og ulykkesberedskap, brannforebyggende- og kontrollerende art, samt andre tiltak som naturlig hører inn under dette formål innenfor det til enhver tid gjeldende regelverk.

Med delegert myndighet til å forvalte en viktig kommunal lovpålagt tjeneste vurderes dette å være et eierskap med særlig høy vesentlighet. Betydelig økonomi og gjennomgår store organisasjonsendringer med blant annet etablering av underselskap i 110-sentralen, og dertil økt risiko i eierstyringen. Ikke gjennomgått eierskapskontroller siste perioder. Aktuell for eierskapskontroll.

Bodø 2024 IKS: Interkommunalt selskap eid med like deler 50 % av Bodø kommune og Nordland fylkeskommune. Hovedformålet er å styrke den langsiktige utvikling og betydning av kunst- og kulturlivet i Bodø og Nordland, inkl. involvering av den øvrige landsdel der det er naturlig, samt bidra til å styrke den europeiske kulturs mangfold. Selskapet skal planlegge, gjennomføre og evaluere Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024. Selskapet skal yte støtte til arrangementer og prosjekter opp til, under og etter hovedstadsåret 2024.

Vurderes å ha særlig høy vesentlighet grunnet kommunens ambisjoner i kommuneplanen om hovedstadsåret. Dette er også tilbakemelding fra kontrollutvalget forrige periode. Betydelig økonomisk innsats og ressursbruk i et kort tidsrom øker risikoen. Har imidlertid vært gjenstand for eierskapskontroll i 2023, da med Nordland Fylkeskommune som bestiller. Revisor konkluderte i sin rapport at Nordland Fylkeskommunen fører kontroll med sine eierinteresser i Bodø2024 IKS og i stor grad utøver sine eierinteresser i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse.

Selv om denne eierskapskontrollen var rettet mot Nordland Fylkeskommune, vurderes rapporten å ha overføringsverdi til Bodø kommune som eier, og en ny kontroll vurderes som lite relevant. Imidlertid kan selskapet og prosjektet være gjenstand for forvaltningsrevisjon opp mot måloppnåelse, jfr vurderinger i kapittel 4.

5.5 Oppsummering

Selskap	Risiko/vesentlighet	Merknad
Bodø Energi AS	Middels/Høy	Gjennomgått eierskapskontroll. Mindre aktuell.
Salten Kraftsamband AS SKS	Middels/Høy	Aktuell for kontroll.
Saltens bilruter AS	Høy/Middels	Aktuell for kontroll.
Bodø Produksjonssenter AS BOPRO	Middels/ Middels	Aktuell for kontroll.
Frem Bodø AS	Middels/ Middels	Aktuell for kontroll.
Helse og miljøtilsyn Salten IKS	Middels/ Middels	Aktuell for kontroll.
Salten kommunerevisjon IKS	Middels/ Middels	Aktuell for kontroll.
Landegode Handel AS	Middels/Lav	Vurderes ikke aktuell
Nye Bodø Eiendom AS	Middels/Lav	Vurderes ikke aktuell
IRIS Salten IKS	Middels/Høy	Nylig kontrollert. Mindre aktuell.
Salten Brann IKS	Middels/Høy	Aktuell for kontroll.
Bodø 2024 IKS	Høy/Høy	Kontrollert av NFK 2023. Ikke aktuell for eierskapskontroll, men kan vurderes for forvaltningsrevisjon.

6. Konklusjon. Samlet vurdering

Ferdigstilles etter kontrollutvalgets behandling.

SAK 05/24

Interkommunal klageordning Iris Salten IKS

Saksgang:	Møtedato:
Kontrollutvalget	28.11.2023
Kontrollutvalget	19.01.2024

Vedlegg:

- Leder interkommunalt klageorgan Iris Salten IKS, 5.10.2023: Tilsvar til spørsmål om behandling av klager i interkommunalt klageorgan for Iris Salten IKS, vedlagt
 - Anbefaling fra Samfunnsbedriftene vedr. klagebehandling
 - Vedlegg regler særskilt klagenemnd, Samfunnsbedriftene

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget fikk i sak 15/23 en orientering fra Iris Salten IKS om Fastsettelse av gebyr for undergroundanlegg / klageordning. Bakgrunnen for saken var en hevendelse fra et boligsameie i Bodø, som tok opp og problematiserte deler av selskapets praksis:

Boligsameiet har såkalt underground levering av avfall, og skriver i henvendelsen at de uten forvarsel ble *ilagt økt gebyr for renovasjon fra 01.01.22*, og at de deretter sendte inn klage. Videre skriver de at etter en tid *«ble klagegangen fullført, med det resultat at endelig avgjørelse (kan ikke påklages) ble fattet i "Interkommunalt klageorgan", selyfølgelig negativ for vår del, i og med at IRIS er sekretariat for nevnte utvalg.»* Boligsameiet problematiserer saksbehandlingen på følgende vis:

Vi opplever dette som "overkjøring" fra IRIS' side.

- bl.a er vi "beskyldt" for å legge fra oss restavfall langt utover hva som er tilfelle, dokumentert med grafer vi ikke kjenner oss igjen i!

- I avslaget fra Interkommunalt klageorgan for IRIS Salten IKS får vi beskjed om at veiing av restavfallet viser at vi leverer over minstemålet. Det er nok slik at det aldri har skjedd noen form for veiing her, (avhenting av husholdnings-restavfall avregnes i volum) noe som dessverre betyr at utvalget som er satt til å behandle klagen ikke har kompetansen som kreves i saken.

- Vi har aldri fått svar på hvorfor det er forskjell på restavfall-gebyret ut fra om man bor i leilighet eller enebolig?

Ved klagenemnda sin behandling av den nevnte klagen nevner som bakgrunn for saken at kunder som er knyttet til underbakken-anlegg betaler et gebyr tilsvarende en dunkstørrelse på 130 liter, Dette ble justert opp fra 80 liter etter veiing av restavfall fra en del sameier for å kartlegge reell mengde restavfall som kastes i slike anlegg. Sameiet som hadde klaget mente de kunne dokumentere at de produserer betydelig mindre restavfall enn 130 liter, men Iris Salten IKS er uenig i dette ut fra sine målinger. Nemnda fattet følgende vedtak 22.11.2022:

Klageorganet har forståelse for kundens synspunkter. Dagens regelverk for fakturering er fulgt. Iris Salten sin løsninger på gebyrstruktur knyttet til underbakken-anlegg fremmer ikke selskapets ønske om bedre utsortering. Klageorganet understreker at selskapet må fremskynde arbeidet med individuell fakturering av kunder som benytter underbakken-anlegg.

Beskrivelsen av klageordning / klagenemnd fra sak 15/23:

Om klageordningen / klagenemnd:

Ny kommunelov (2018) førte bl.a til en endring i forvaltningsloven § 28 andre ledd om klagenemnd for selvstendige rettssubjekter. Endringen avklarte hvem som skal stå for klagebehandlingen når et eget rettssubjekt treffer enkeltvedtak etter overført myndighet fra en kommune:

«For enkeltvedtak som er truffet av egne rettssubjekter som har fått overført myndighet fra kommunen eller fylkeskommunen, er klageinstansen én eller flere særskilte klagenemnder som er oppnevnt av det øverste organet i rettssubjektet.»

Organisasjonen Samfunnsbedriftene (arbeidsgiver- og næringsorganisasjon for kommunalt eide bedrifter) beskriver saksbehandling ved klage på enkeltvedtak som følger:

- Klagen skal fremsettes for selskapet, som er det forvaltingsorganet som traff vedtaket. Dette følger av fvl. § 32 første ledd, bokstav a). Klagebehandlingen følger forvaltningslovens system.
- Når selskapet mottar klagen, skal det som underinstans i klagesaken «foreta de undersøkelser klagen gir grunn til». Det skal altså ikke opprettes noe eget sekretariat for klagenemnda som skal forberede sakene. Selskapet kan oppheve eller endre vedtaket, dersom det finner klagen begrunnet. Dette betyr at selskapet har kompetanse til å omgjøre egne vedtak hvis det f.eks. ser det er feil ved innholdet eller saksbehandlingen. Dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger (klager har ikke klagerett på det aktuelle vedtaket, klagen er fremsatt alt for sent el.), kan selskapet også på visse vilkår avvise saken. Dette følger av fvl. § 33 andre ledd.
- Hvis selskapet etter denne vurderingen ikke opphever vedtaket eller treffer nytt vedtak, så skal saken oversendes til klageorganet (klageinstansen) «så snart den er tilrettelagt», jf. fvl. § 33 fjerde ledd. Dersom underinstansen/selskapet fastholder sitt vedtak etter klagen, er det vanlig at det lages et oversendelsesbrev som følger saken til klageorganet, der man f.eks. kommenterer de innsigelser som er reist i klagen og begrunner hvorfor de ikke er tatt til følge. Kopi av dette må som hovedregel også sendes til den som har klaget. Klageren kan på den måten få anledning til å kommentere eventuelle nye momenter som fremkommer i oversendelsen.
- Det oppnevnte klageorganet kan deretter prøve *alle sider av saken*, herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Klagenemnda kan treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen/selskapet til helt eller delvis ny behandling. Klageorganets kompetanse fremgår av fvl. § 34. Sentralt står plikten til påse at saken er så godt opplyst som mulig før nytt vedtak treffes. Klageorganet kan i denne sammenheng også pålegge underinstansen å foreta nærmere undersøkelser.
- Klageorganets vedtak kan som hovedregel ikke påklages videre. Klageorganets vedtak blir dermed det endelige vedtaket som får konkrete rettsvirkninger for den som vedtaket retter seg mot. Unntak kan tenkes i tilfeller der det følger av særlov at vedtaket likevel kan påklages til Statsforvalteren, departementet el. Når forvaltningens klagemuligheter er oppbrukte, har klageren adgang til å bringe saken inn for domstolen.
- Kommunens administrasjon har ikke noen formell rolle i behandlingen av klagesaker truffet av selskaper som er interkommunalt eid.

Verken eierkommunene (eller andre) har instruksjonsmyndighet overfor nemnda i konkrete saker som nemnda behandler og avgjør.

Representantskapet i Iris Salten IKS har oppnevnt 3 av sine 3 representantskapsmedlemmer som selskapets klagenemnd.

Iris Salten IKS ga i sak 15/23 kontrollutvalget en orientering om grunnlaget for dagens gebyrsats for undergroundanlegg, samt bakgrunnen for at selskapet i 2021 foreslo å endre struktur for gebyrutregning. Kontrollutvalget vedtok å ta selskapets redegjørelse om disse forholdene til orientering.

Utover nevnte informasjon fra selskapets ledelse, har kontrollutvalget (januar 2023) bedt om at det innhentes informasjon fra selskapets klagenemnd angående dens klagebehandling. Det er derfor sendt brev til selskapets klagenemnd med følgende spørsmål:

- Har representantskapet eller klagenemnda selv fastsatt skriftlige retningslinjer for nemndas arbeid? Dersom det foreligger slike retningslinjer, ber jeg om å få kopi av disse.
- Hvilken informasjon får klagerne om klagenemndas myndighet og arbeidsoppgaver?
- Hvor mange klager har nemnda behandlet siden opprettelsen?
- Klagenemnda kan som kjent overprøve alle sider av en sak, både de faktiske og rettslige forhold. Hvordan foregår klagenemnda sin saksbehandling for å avklare / utrede innholdet i mottatte klager?
- Hvordan dokumenterer klagenemnda sin saksbehandling?
- Har klagenemnda etter egen vurdering hatt tilstrekkelig kompetanse til å vurdere innholdet i de behandlede klagene? I hvilken grad er det eventuelt innhentet ekstern kompetanse i vurderingene?
- Interkommunalt Klageorgan for Iris Salten IKS er opprettet av selskapets representantskap. Rapporterer dere til representantskapet om klageorganets behandling, enten sak-for-sak, eller i en årsmelding?

Vedlagt saken er svarbrev fra klagenemnda datert 5.10.2023 (mottatt 11. oktober 2023). Selskapets svar på det enkelte spørsmål er som følger:

- Har representantskapet eller klagenemnda selv fastsatt skriftlige retningslinjer for nemndas arbeid?
 - Svar: Iris følger anbefalingen fra Samfunnsbedriftene utarbeidet i 2021, se vedlegg.
- Hvilken informasjon får klagerne om klagenemndas myndighet og arbeidsoppgaver?
 - Svar: I enkeltvedtak gjort av Iris Salten, informeres det om retten til å påklage vedtaket
- Hvor mange klager har nemnda behandlet siden opprettelsen?
 - Svar: Det er behandlet 6 saker i 2021, 1 sak i 2022, og ingen saker i 2023.
- Klagenemnda kan som kjent overprøve alle sider av en sak, både de faktiske og rettslige forhold. Hvordan foregår klagenemnda sin saksbehandling for å avklare / utrede innholdet i mottatte klager?
 - Svar: Alle klager er behandlet av selskapet før klager sender endelig klage for behandling i Interkommunalt klageorgan. Der saksutredningene er mangelfulle på noen måte går saken tilbake til selskapet for nærmere utredning av mangelen. Deretter går saksdokumentene tilbake til Klageorganet.
- Hvordan dokumenterer klagenemnda sin saksbehandling?
 - Svar: Saksgrunnlaget sendes ut til medlemmene fra Iris Salten i god tid før møte. Saksdokumentene gjennomgås og diskuteres av klageorganet. Vedtak refereres av sekretær.

- Har klagenemnda etter egen vurdering hatt tilstrekkelig kompetanse til å vurdere innholdet i de behandlede klagenene? I hvilken grad er det eventuelt innhentet ekstern kompetanse i vurderingene?
 - Svar 1: Vurdering av medlemmenes kompetanse er vurdert av valgkomiteen utnevnt av representantskapet. Svar 2: Klagebehandlingen er forankret i eksisterende renovasjonsforskrift. Det er ikke hentet inn ekstern kompetanse i saksbehandlingen. Iris Salten arbeider med å innarbeide Statens Vegvesen håndbok N100 som beskriver snuplass, vendhammer for lastebil L i selskapets veileder.
- Interkommunalt Klageorgan for Iris Salten IKS er opprettet av selskapets representantskap. Rapporterer dere til representantskapet om klageorganets behandling, enten sak-for-sak, eller i en årsmelding?
 - Svar: Det rapporteres ikke antall saker eller saksbehandling til representantskapet. Sakene med vedtak er offentlig tilgjengelig på Iris Saltens sine hjemmesider.

Vurdering:

1. Retten til å klage over en avgjørelse, og retten til å få klagen behandlet, er sentral for rettssikkerheten til den person avgjørelsen berører. Klageren kan hevde at førsteinstansens vedtak lider av feil eller mangler, men dette er ingen forutsetning for å fremme en klage. Det er nok at klager ønsker at saken behandles på nytt av en klageinstans. Klageinstansen skal være uavhengig av førsteinstansen. Ny kommunelov og endret forvaltningslov resulterte altså i at *rettssubjekter som har fått overført myndighet fra kommunen, er klageinstansen én eller flere særskilte klagenemnder som er oppnevnt av det øverste organet i rettssubjektet*. Iris Salten IKS er et slikt rettssubjekt, og selskapets øverste organ, representantskapet, har opprettet en særskilt klagenemnd: Interkommunalt klageorgan Iris Salten IKS.
2. I Samfunnsbedriftenes anbefaling beskrives hvilke regler som gjelder for saksbehandlingen av klager, bl.a at *Når selskapet mottar klagen, skal det som underinstans i klagesaken «foreta de undersøkelser klagen gir grunn til». Det skal altså ikke opprettes noe eget sekretariat for klagenemnda som skal forberede sakene*. Spørsmålet om eget sekretariat for klagenemnda er ikke nevnt verken i NOU eller Stortingsproposisjon for ny kommunelov, så det er uklart hvordan Samfunnsbedriftene kommer frem til denne konklusjonen. Som det fremgår av svarbrev fra klagenemnda har den ikke eget sekretariat. Jfr anbefalingene behandler Iris Salten IKS klager og i de tilfeller selskapet som underinstans ikke opphever eller treffer nytt vedtak, oversender selskapet klagen til klagenemnda for behandling. Selskapet fører klagenemndas vedtak i pennen.
3. Som det kommer frem av svar fra klagenemnda har den ikke egne skriftlige retningslinjer for sitt arbeid, men at den følger anbefalinger fra Samfunnsbedriftene. Samfunnsbedriftene sin anbefaling inneholder en overordnet og forholdsvis generell informasjon om krav til klageordningen og de lovbestemmelser som regulerer

klagebehandling. I anbefalingen ligger overordnede føringer, mens en retningslinje, vil ha et mer praktisk rettet innhold konkret for det aktuelle fagområdet.

4. Klagenemndas vedtak nevnt over konkluderer med å svare ut klagen med at *dagens regelverk for fakturering er fulgt*. I tillegg har vedtaket en del politisk og / eller styringsmessig innhold, jfr *Klageorganet har forståelse for kundens synspunkter*, og *Klageorganet understreker at selskapet må fremskynde arbeidet med individuell fakturering av kunder som benytter underbakken-anlegg*. De to nevnte utsagnene går ut over klagenemndas oppdrag med å vurdere og konkludere på momentene i selve klagen. Slike vurderinger og konklusjoner utenom klagebehandlingsoppdraget kan gi utfordringer for selskapets og klagenemndas kommunikasjon med sine kunder og de som får sin klage behandlet. Skriftlige retningslinjer for nemndas arbeid kan avklare og gi tydeligere føringer for nemndas oppdrag.
 - a. Spørsmål om klagerne får informasjon om klagenemndas myndighet og arbeidsoppgaver, besvares fra nemnda med at Iris Salten informerer den som har fått et vedtak om klagerett for vedtaket. En skriftlig retningslinje vil gi mulige og faktiske klager en reell mulighet til å sette seg inn nemndas oppdrag og hvordan oppdraget skal løses. I tillegg til mer åpenhet og informasjon overfor kundene, vil dette kunne bidra til å klargjøre hvilke forventninger en klager realistisk skal kunne ha til behandlingen.
5. I mangel av uavhengige ressurser til saksbehandling bør nemnda i det minste ha på plass skriftlige rutiner som sikrer at saken utredes og behandles slik det er krav om i forvaltningsloven: bl.a 1. at saken er så godt opplyst som mulig, 2. at nye opplysninger skal forelegges part / klager (med de unntak som gjelder), 3. gjøre parten / klager kjent med nye opplysninger av vesentlig betydning som de kan ha grunnlag for å uttale seg om, 4. informere om adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, 5. krav til utforming av vedtak, 6. ivaretagelse av krav til begrunnelse og krav til begrunnelsens innhold, 7. underretning om vedtaket etc etc. I tillegg kan / bør en slik retningslinje si noe om hvordan krav til dokumentasjon ivaretas. Jfr også at klagenemnda ikke svarer direkte på spørsmål om hvordan den dokumenterer sin saksbehandling.
6. Interkommunal klagenemnd for Iris Salten sine avgjørelser behandler ikke saker som er svært inngripende overfor innbyggerne eller av et stort økonomisk omfang. Det kan ut fra dette argumenteres med at ressurser til saksbehandling i interkommunal nemnd må stå i forhold til den type avgjørelse som skal fattes. Så kan det på den annen side argumenteres med at nemnda uansett bør ha en uavhengig og faglig bistand til sitt arbeid. Slike utgifter til klagebehandling vil i så fall kunne finansieres som en utgift innen selvkost renovasjon. Det anbefales i første omgang at det utarbeides skriftlige retningslinjer for klagenemndas arbeid. Dersom praksis i tiden fremover synliggjør behov for et uavhengig sekretariat, så kan dette i så fall deretter innføres.
7. Klagebehandling skal først og fremst sikre innbyggerne retten til toinstans behandling av en sak, men på samme måte som med kontroll saker, så kan slike saker i tillegg ha potensial for lærings- og forbedringsarbeid. Da virker det uhensiktsmessig at nemnda

ikke rapporterer f.eks årlig om sitt arbeid til det organet som har oppnevnt dem – representantskapet.

Behandling 28.11.2023:

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget drøfter sakens innhold og beslutter eventuell innstilling / rapportering til Bystyret.

Omforent forslag til vedtak:

Saken utsettes til neste møte.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken utsettes til neste møte.

Inndyr, 11. januar 2024

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Spørsmål om behandling av klager i Interkommunalt klageorgan for Iris Salten IKS:

- Har representantskapet eller klagenemnda selv fastsatt skriftlige retningslinjer for nemndas arbeid? Dersom det foreligger slike retningslinjer, ber jeg om å få kopi av disse.
- Hvilken informasjon får klagerne om klagenemndas myndighet og arbeidsoppgaver?
- Hvor mange klager har nemnda behandlet siden opprettelsen?
- Klagenemnda kan som kjent overprøve alle sider av en sak, både de faktiske og rettslige forhold. Hvordan foregår klagenemnda sin saksbehandling for å avklare / utrede innholdet i mottatte klager?
- Hvordan dokumenterer klagenemnda sin saksbehandling?
- Har klagenemnda etter egen vurdering hatt tilstrekkelig kompetanse til å vurdere innholdet i de behandlede klagenene? I hvilken grad er det eventuelt innhentet ekstern kompetanse i vurderingene?
- Interkommunalt Klageorgan for Iris Salten IKS er opprettet av selskapets representantskap. Rapporterer dere til representantskapet om klageorganets behandling, enten sak-for-sak, eller i en årsmelding?

Tilsvaret til spørsmål om behandling av klager i Interkommunalt klageorgan for Iris Salten IKS:

- Har representantskapet eller klagenemnda selv fastsatt skriftlige retningslinjer for nemndas arbeid? Dersom det foreligger slike retningslinjer, ber jeg om å få kopi av disse.

Iris følger anbefalingen fra Samfunnsbedriftene utarbeidet i 2021, se vedlegg.

- Hvilken informasjon får klagerne om klagenemndas myndighet og arbeidsoppgaver?

I enkeltvedtak gjort av Iris Salten, informeres det om retten til å påklage vedtaket. Tekst i brev:

Vedtaket kan påklages jf Renovasjonsforskriften for Salten § 15 Klage.

Vedtaket som er fattet av kommune eller Iris Salten som er delegert myndighet i medhold av forskriften, kan påklages til interkommunalt klageorgan.

Vedtaket kan påklages innen 13.08.21 jf Forvaltningslovens § 29.

Eventuell klage stiles til Interkommunalt klageorgan for Iris Salten IKS, men sendes via Iris Salten IKS, PB 6094, 8031 Bodø.

- Hvor mange klager har nemnda behandlet siden opprettelsen?

Det er behandlet 6 saker i 2021 og 1 sak i 2022, og ingen saker i 2023.

- Klagenemnda kan som kjent overprøve alle sider av en sak, både de faktiske og rettslige forhold. Hvordan foregår klagenemnda sin saksbehandling for å avklare / utrede innholdet i mottatte klager?

Alle klager er behandlet av selskapet før klager sender endelig klage for behandling i Interkommunalt klageorgan. Der saksutredningene er mangelfulle på noen måte går saken tilbake til selskapet for nærmere utredning av mangelen. Deretter går saksdokumentene tilbake til Klageorganet.

- Hvordan dokumenterer klagenemnda sin saksbehandling?

Saksgrunnlaget sendes ut til medlemmene fra Iris Salten i god tid før møte. Saksdokumentene gjennomgås og diskuteres av klageorganet. Vedtak refereres av sekretær.

- Har klagenemnda etter egen vurdering hatt tilstrekkelig kompetanse til å vurdere innholdet i de behandlede klagenene? I hvilken grad er det eventuelt innhentet ekstern kompetanse i vurderingene?

Vurdering av medlemmenes kompetanse er vurdert av valgkomiteen utnevnt av representantskapet.

- I hvilken grad er det eventuelt innhentet ekstern kompetanse i vurderingene?

I klagebehandlingen er forankret i eksisterende renovasjonsforskrift. Det er ikke hentet inn ekstern kompetanse i saksbehandlingen. Iris Salten arbeider med å innarbeide Statens Vegvesens håndbok N100 som beskriver snuplass, vendhammer for lastebil L i selskapets veileder.

Her er det behov for tilpasning og mulighet for skjønn i vurderingene (siktlinje, hastighet).

- Interkommunalt Klageorgan for Iris Salten IKS er opprettet av selskapets representantskap. Rapporterer dere til representantskapet om klageorganets behandling, enten sak-for-sak, eller i en årsmelding?

Det rapporteres ikke antall saker eller saksbehandling til representantskapet. Sakene med vedtak er offentlig tilgjengelige på Iris Salten sine hjemmesider.

05.10.23

Gisle Hansen

Leder Interkommunalt Klageorgan Iris Salten IKS

Vedlegg: Anbefaling fra Samfunnsbedriftene vedr. klagebehandling

Forvaltningsretten og klagebehandling er et krevende rettsområde. I denne saken står forvaltningsloven § 28 sentralt. Lovdata:

https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1967-02-10/KAPITTEL_6

Det rettslige utgangspunktet etter fvl. § 28 første ledd er at enkeltvedtak truffet av forvaltningen, kommunen og andre forvaltningsorganer kan påklages.

Klageinstansen kan som hovedregel prøve alle sider av det påklagede vedtaket, herunder treffe nytt vedtak, jfr. fvl. § 34 andre til fjerde ledd.

Videre fremgår det av forvaltningsloven § 28 tredje ledd at *klageinstansens vedtak i klagesak som hovedregel ikke kan påklages*. Det betyr at når klageinstans eller særskilt klagenemnd har behandlet saken og truffet nytt vedtak, så kan dette vedtaket som regel ikke påklages videre til et annet forvaltningsorgan. Saken har med dette fått sin endelige behandling i forvaltningen. Dersom parten ikke er fornøyd med klagenemndas vedtak, vil muligheten være å bringe saken inn for Sivilombudet eller domstolen. Sivilombudet har ingen myndighet til å omgjøre vedtaket, kun en adgang til å gi juridisk vurdering av saken og uttale seg. Dersom SOMB mener det foreligger feil ved vedtaket, f.eks. at vedtaket er materielt ulovlig eller saksbehandlingen ikke har vært riktig, er det vanlig at forvaltningen retter seg etter dette og behandler saken på nytt.

Til spørsmål 1:

Klageinstansens vedtak kan likevel påklages dersom klageinstansen velger å *avvise klagen*. Dette følger av fvl. § 28 tredje ledd. Klageinstansen mener da at vilkårene for å behandle klagen ikke er oppfylt, jf. fvl. § 34 første ledd. Det finnes noen unntak om at vedtak om avvising kan påklages jf. tredje ledd bokstav a til d, men de går jeg ikke gjennom her. Hvis klageinstansen som avviste klagen er et kommunalt organ, skal klage på avvigningsvedtaket gå til Statsforvalteren.

I denne saken har den særskilte klagenemnda til Iris Salten IKS etter opplysningene nedenfor *truffet et vedtak*, og ikke avvist klagen. Dermed følger det ingen klagerett på dette vedtaket etter forvaltningsloven jf. § 28 tredje ledd. Kan heller ikke se at en slik klagerett på klagenemndas vedtak følger av forurensingslovens bestemmelser.

Til spørsmål 2:

Abonnenten kan jf. nr. 1 ikke påklage klagenemndas vedtak videre til Statsforvalteren (eller andre forvaltningsorganer). Generelt er jeg av den oppfatning at opplysningene dere feilaktig ga abonnenten om klagerett på klageinstansens vedtak ikke leder til ugyldighet, selv om det naturligvis er uheldig. Dette med bakgrunn i at saken allerede hadde vært behandlet i én instans (selskapet), og at abonnenten dermed hadde informasjon og gode muligheter til å ivareta sine interesser i forbindelse med klagebehandlingen i den særskilte klagenemnda. Abonnenten bør informeres om at det har vært gjennomført en reell toinstansbehandling av saken og at klagenemndas vedtak er endelig og ikke kan påklages. Uriktig/upresis informasjon mht. klageadgangen er svært beklagelig, men dette medfører ikke i seg selv ugyldighet eller en rett til å få saken behandlet på nytt, etter mitt skjønn. Hvis abonnenten ikke

slår seg til ro med dette, må han selv bringe saken videre til Sivilombudet eller domstolen.

Håper dette kan bidra til en avklaring.

Minner ellers om at vi planlegger et webinar for medlemmer den 24. november om klagebehandling og særskilt klagenemnd.

Med vennlig hilsen

Elen Schmedling Gimnæs

Advokatfullmektig

+47 48 28 75 50 | esg@samfunnsbedriftene.no

 Samfunnsbedriftene

Haakon VIIs gate 9, Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
samfunnsbedriftene.no | [Facebook](#) | [Twitter](#)

Vedlegg regler særskilt klagenemnd

Samfunnsbedriftene / Aktuelt

Om «særskilt klagenemnd»

Ny kommunelov fra 2018 medførte krav om en egen klagenemnd for mange av våre medlemmer. Vi ser på hvilke forpliktelser det kan gi for aksjeselskaper og interkommunale selskaper.

Med den nye kommuneloven kom det også en endring i forvaltningsloven § 28 andre ledd om klagenemnd for selvstendige rettssubjekter. Denne endringen har direkte betydning for de kommunalt eide selskapene som etter delegert myndighet fatter enkeltvedtak.

Samfunnsbedriftene har fått flere spørsmål om innholdet og rekkevidden av forpliktelser som følger av den nye bestemmelsen. Her får du vite hva ditt selskap må forholde seg til.

Krav om klagenemnd

I forbindelse med den nye kommuneloven ble det uttrykt ønske om å klargjøre hvem som skal stå for klagebehandlingen når et eget rettssubjekt treffer enkeltvedtak etter overført myndighet fra en kommune eller fylkeskommune.

For noen virksomheter følger det av særloven som gir hjemmel til å delegere myndighet, hvordan klageordningen er. Uklarheten som eksisterte gjaldt i de tilfeller hvor klagesystemet ikke fremgikk av den enkelte særloven. Dette er en situasjon som er vanlig for svært mange av våre medlemmer; for eksempel innen avfall ved søknader om fritak fra renovasjonsordningen, innen brann og redning ved vedtak om feiertilsyn, samt flere andre tilfeller.

For medlemmer med interkommunalt eierskap kunne det, inntil denne lovendringen kom, være uklart hvor klager over slike vedtak skulle rettes, og det har vært noe ulik praksis i ulike kommuner/samarbeid.

Etter å ha vurdert ulike alternativer i høringsrunden, besluttet lovgiver at en særskilt klagenemnd var det rette for slike selskaper. Kravet om en særskilt klagenemnd ble innført ved en endring i forvaltningsloven § 28, som trådte i kraft samtidig med ny kommunelov (ved første konstituering etter kommunevalget), ønsket lovgiver å klargjøre dette.

Hva regulerer bestemmelsen i forvaltningsloven?

Bestemmelsen i forvaltningsloven (fvl) § 28, andre ledd, andre punktum lyder:

«For enkeltvedtak som er truffet av egne rettssubjekter som har fått overført myndighet fra kommunen eller fylkeskommunen, er klageinstansen én eller flere særskilte klagenemnder som er oppnevnt av det øverste organet i rettssubjektet.»

To betingelser må være oppfylt for at en virksomhet må opprette en særskilt klagenemnd.

1. For det første må virksomheten regnes som et «eget rettssubjekt». Aksjeselskap (AS) og interkommunale selskaper (IKS) omfattes av denne ordlyden. Kommunale og fylkeskommunale foretak faller imidlertid utenfor denne reguleringen da de ikke er selvstendige rettssubjekter. Det samme gjelder enkelte andre samarbeid som er opprettet med hjemmel i kommuneloven. Vi vil i det følgende fokusere på de selskapene som har flere kommuner inne på eiersiden; altså IKS og interkommunale AS.
2. For det andre må kommunen ha delegert myndighet til å treffe enkeltvedtak som kan påklages. Enkeltvedtak er etter forvaltningsloven § 2 første ledd b) et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer. Slike vedtak kan påklages. Klager på andre beslutninger selskapet

treffer – som for eksempel administrative beslutninger eller beslutninger om å inngå kontrakter, skal ikke behandles av den særskilte klagenemnda.

Dersom disse to betingelsene er oppfylt, skal «det øverste organet i rettssubjektet» oppnevne klagenemnd. I et AS er det generalforsamlingen, mens i et IKS er det representantskapet som skal oppnevne klagenemnden. Det er altså ikke kommunens oppgave.

For de fleste selskaper vil det være mest aktuelt å opprette én særskilt klagenemnd. I tilfeller hvor det er en stor saksmengde som skal behandles og mange klager innenfor ulike fagområder, kan det være aktuelt med flere klagenemnder, men dette er mindre aktuelt for våre medlemmer.

Bestemmelsen kan etter ordlyden se ut til å åpne for en særskilt klagenemnd i hver eierkommune for selskaper med flere kommuner som eiere. Det er imidlertid ikke riktig tolkning. I forarbeidene til kommuneloven, Prop. L 46 (2017-2018) punkt 19.5.2, kan man lese følgende om dette:

«...en slik klageordning (med klage til hver enkelt kommune) kan undergrave det forpliktende elementet i samarbeidet. Mange vil dessuten kunne komme til å klage for å få saken behandlet i hjemkommunen sin. En ordning med egne klagenemnder for hver av deltakerkommunene vil også kunne føre til forskjellsbehandling basert på hvilken kommune klagerne er bosatt i, noe som vil kunne redusere legitimiteten samarbeidet har i befolkningen.

Utvalget viser til at et annet argument mot denne løsningen er at den vil kunne gjøre det vanskelig for det interkommunale organet å praktisere regelverket i framtidige saker. Organet skal jo innrette seg etter praksisen fra klagebehandlingen. Med flere klagenemnder kan dette bli vanskelig dersom klageinstansene kommer til ulike resultater.

Departementet følger i proposisjonen punkt 19.5.4 opp med å slutte seg til at klagebehandlingen bør legges til særskilte klagenemnder og begrunner det hovedsakelig med at en slik ordning vil sikre en enhetlig praksis og bygge opp under samarbeidets forpliktende karakter.

Kravet om at klagenemnda skal være «særskilt» må tolkes slik at eierkommunene ikke kan ha instruksjonsmyndighet overfor nemnda i konkrete saker som skal avgjøres. Det følger også forutsetningsvis av forvaltningslovens system at ingen har instruksjonsrett over klageinstansen (se bl.a. forvaltningsloven § 34 om klageinstansens myndighet). Derfor har heller ikke representantskapets eller generalforsamlingens medlemmer slik instruksjonsmyndighet.

Hvem kan sitte i den særskilte klagenemnda?

Det fremgår ikke av forvaltningsloven eller av forarbeidene til bestemmelsen hvordan valg av klagenemnd skal skje. Det kan besluttes av deltakerkommunene (eierne) selv. Det er heller ikke gitt noen føringer eller begrensninger knyttet til oppnevning, sammensetning, hvor mange eller hvem som kan være deltakere i klagenemnden. Eierorganet til det enkelte selskapet er således gitt et handlingsrom.

Sivilombudsmannen har imidlertid i sak (2019/3089) uttalt at styret i et IKS ikke kan opptre som klageorgan for vedtak truffet av selskapets administrasjon i første instans.

Det er ellers naturlig å minne om at det finnes rettslige føringer etter forvaltningslovens habilitetsregler, som må ivaretas både ved oppnevning av nemndsmedlemmer og ved arbeid i konkrete saker i klagenemnda.

Hvilke regler gjelder for saksbehandlingen av klager?

Der selskapet treffer enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2, som påklages, vil klagebehandlingen i hovedtrekk se slik ut:

- Klagen skal fremsettes for selskapet, som er det forvaltingsorganet som traff vedtaket. Dette følger av fvl. § 32 første ledd, bokstav a). Klagebehandlingen følger forvaltningslovens system.
- Når selskapet mottar klagen, skal det som underinstans i klagesaken «foreta de undersøkelser klagen gir grunn til». Det skal altså ikke opprettes noe eget sekretariat for klagenemnda som skal forberede sakene. Selskapet kan oppheve eller endre vedtaket, dersom det finner klagen begrunnet. Dette betyr at

selskapet har kompetanse til å omgjøre egne vedtak hvis det f.eks. ser det er feil ved innholdet eller saksbehandlingen. Dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger (klager har ikke klagerett på det aktuelle vedtaket, klagen er fremsatt alt for sent el.), kan selskapet også på visse vilkår avvise saken. Dette følger av fvl. § 33 andre ledd.

- Hvis selskapet etter denne vurderingen ikke opphever vedtaket eller treffer nytt vedtak, så skal saken oversendes til klageorganet (klageinstansen) «så snart den er tilrettelagt», jf. fvl. § 33 fjerde ledd. Dersom underinstansen/selskapet fastholder sitt vedtak etter klagen, er det vanlig at det lages et oversendelsesbrev som følger saken til klageorganet, der man f.eks. kommenterer de innsigelser som er reist i klagen og begrunner hvorfor de ikke er tatt til følge. Kopi av dette må som hovedregel også sendes til den som har klaget. Klageren kan på den måten få anledning til å kommentere eventuelle nye momenter som fremkommer i oversendelsen.
- Det oppnevnte klageorganet kan deretter prøve *alle sider av saken*, herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Klagenemnda kan treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen/selskapet til helt eller delvis ny behandling. Klageorganets kompetanse fremgår av fvl. § 34. Sentralt står plikten til påse at saken er så godt opplyst som mulig før nytt vedtak treffes. Klageorganet kan i denne sammenheng også pålegge underinstansen å foreta nærmere undersøkelser.
- Klageorganets vedtak kan som hovedregel ikke påklages videre. Klageorganets vedtak blir dermed det endelige vedtaket som får konkrete rettsvirkninger for den som vedtaket retter seg mot. Unntak kan tenkes i tilfeller der det følger av særlov at vedtaket likevel kan påklages til Statsforvalteren, departementet el. Når forvaltningens klagemuligheter er oppbrukte, har klageren adgang til å bringe saken inn for domstolen.
- Kommunens administrasjon har ikke noen formell rolle i behandlingen av klagesaker truffet av selskaper som er interkommunalt eid.

Skrevet av Agnete Busengdal Sommerset / 19. februar 2021

SAK 06/24

Dialog med revisor

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
19.01.2024

Vedlegg:

- a) Salten kommunerevisjon IKS, 6. januar 2024: Redegjørelse til kontrollutvalget vedr leveranse av revisjonstjenester 2023 sammenlignet med 2003

Bakgrunn for saken:

Saken har bakgrunn i oppgaver kontrollutvalget er pålagt etter Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon:

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a. kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b. regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor*
- c. regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.*

Bestemmelsen retter seg mot revisors arbeid med regnskapsrevisjon, men revisors oppdrag omfatter i tillegg forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og ikke-lovpålagte kontroller med forvaltningen (mindre omfattende undersøkelser). Av denne grunn er det hensiktsmessig at revisor gir en bred orientering om status for sitt oppdrag, og at kontrollutvalget kan stille spørsmål, drøfte og gi innspill til revisor.

Utvalget skal i egne saker behandle revisors uttalelse til regnskap, rapporter fra forvaltningsrevisjon og fra eierskapskontroll, nummererte brev og revisors uttalelse til

gjennomført etterlevelseskontroll. Tema utenom dette som naturlig hører med i utvalgets dialog med revisor vil være:

- Revisjonsplan (årlig)
- Revisors vurdering av egen uavhengighet (årlig)
- Status og funn ved gjennomføring av løpende regnskapsrevisjon. Status for gjennomføring av bestillinger innen forvaltningsrevisjon, eierskapskontroller og andre mindre omfattende undersøkelser
- Revisors valg av tema for etterlevelseskontroll og bakgrunn for valget
- Gjennomført kvalitetskontroll av revisor
- Revisors oppstartsmøte med administrasjonen

Til inneværende møte har revisor ikke meldt inn tema for sin dialog med utvalget. Vedlagt saken er brev fra revisor datert 6. januar 2024: Redegjørelse til kontrollutvalget vedr leveranse av revisjonstjenester 2023 sammenlignet med 2003

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Bodø kommune tar dialog med revisor til orientering.

Inndyr, 11. januar 2024

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Kontrollutvalgsservice	
Dato	11.1.2024
Jnr.	24/018
Arkiv nr.	412 3.0
Hjemmel u off:	

Kontrollutvalget i Bodø kommune

Deres ref: sak 59/2023 punkt 4

Vår ref.: adm/lak

Dato: 6. januar 2024

REDEGJØRELSE TIL KONTROLLUTVALG VEDR LEVERANSE AV REVISJONSTJENESTER 2023 SAMMENLIGNET MED 2003

Viser til kontrollutvalgets vedtak sak 59/2023 pkt 4 der utvalget ber Salten kommunerevisjon IKS «*redegjøre skriftlig om hvilket omfang av leveranse av revisjonstjenester (regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon) til Bodø kommune som lå til grunn i 2003, sammenlignet med 2023*».

I 2003 var det budsjettetert med totalt 3 280 timer revisjon for Bodø kommune, med 1 860 timer til regnskapsrevisjon, 500 timer til forvaltningsrevisjon og 920 timer til øvrige oppgaver. Tilsvarende tall for 2023 var 2 280 timer, fordelt med 945 timer til regnskapsrevisjon og 1 200 timer til forvaltningsrevisjon og 135 timer til øvrige oppgaver.

I løpet av perioden har det vært noen konkrete endringer i arbeidsoppgaver.

Opgaver som revisor var pålagt i 2003, som ikke er aktuelle i 2023 er:

- Sekretariatsfunksjon for kontrollutvalg*
- Revisjon av skatteregnskap*

Nye oppgaver som er kommet til er:

- Utvidet kompensasjonsordning for merverdiavgift*
- Forenklet etterlevelsesk kontroll med økonomiforvaltningen

**Disse endringene ble det spesielt justert for i budsjettet for 2006*

I 2003 var det 12,5 årsverk i Salten Kommunerevisjon. I forbindelse med opprettelse av IKS med virkning fra 01.01.2004, var det forutsatt en rasjonaliseringsgevinst totalt for alle

kommunene på i underkant av 1 mill. kr. I 2023 var antall ansatte 9, altså en reduksjon med 3,5. årsverk.

Utgiftene til revisjon i Bodø kommune

For å kunne sammenligne utgiftene til revisjon i 2023 med 2003 må det tas hensyn til den generelle lønns og prisveksten i perioden (kommunal deflator)

Tallene nedenfor viser utgiften i 2003 justert med deflatoren¹ i perioden, sammenlignet med budsjettert utgift for Bodø kommune i 2023:

Budsjett revisjon 2003 nominell verdi:	2 069 000 kr
Budsjett revisjon 2003 (justert for kommunal deflator:)	4 078 000 kr
Budsjett revisjon 2023 (nominell verdi:)	2 964 000 kr
Differanse:	-1 114 000 kr

Differansen på 1 114 000 kr viser en lavere økning i revisjonshonoraret, sammenlignet med en årlig økning med kommunal deflator i perioden.

Generelle endringer i revisjonsoppdraget

Når vi sammenligner 2003 og 2023 må vi også ta hensyn til de generelle endringene i kommunal revisjon som har funnet sted i perioden.

Utviklingen i det som kalles God kommunal revisjonsskikk har vært omfattende særlig de siste årene. Kravene til dokumentasjon av planlegging og gjennomføring av et revisjonsoppdrag er mye strengere enn tilfellet var i 2003, noe som krever mere ressurser fra revisor. Implementering av internasjonale standarder som ISQC² og ISA³ i God kommunal revisjonsskikk er eksempler på dette.

I 2003 var hovedfokus i kommunal revisjon fortsatt mot regnskapsrevisjon. Det meste av regnskapsdokumentasjon var fortsatt ikke digital, noe som medførte at revisor brukte betydelige ressurser til manuelle bilagskontroller ute hos kundene. I dag er de fleste kommunene heldigitale. Dette har gjort det mulig for revisor å effektivisere regnskapsrevisjonen. Revisor har i dag direkte tilgang til det meste av regnskapsdokumentasjon online via PC på kontor.

Forvaltningsrevisjon var i 2003 fortsatt i utvikling i kommunesektoren. Man var i en overgangsfase der det fortsatt i hovedsak var regnskapsrevisorer som gjennomførte forvaltningsrevisjon

Etter endringer i kommuneloven i 2004, ble det kontrollutvalget som fikk myndighet til å igangsette forvaltningsrevisjon. Dette har igjen ført til større fokus på forvaltningsrevisjon.

¹ Kilde: *Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi*

² *International standard on quality control*

³ *International Standards on Auditing*

Oppsummering

Som det er redegjort for ovenfor, har det naturlig nok skjedd endringer i perioden mellom 2003 og 2023. Oppgaver er utgått og nye oppgaver har kommet til. Samtidig har revisjonsfaget endret seg vesentlig i perioden. Måten regnskapsrevisjon utføres på, er betydelig effektivisert i forhold til 2003, særlig pga. digitaliseringen som har funnet sted og krav til revisors dokumentasjon av utførelsen av revisjonsoppdraget. Samtidig har det skjedd en utvikling innenfor faget forvaltningsrevisjon, der revisor i 2003 i stor grad selv bestemte hvilke forvaltningsrevisjoner som skulle utføres, mens det i dag er kontrollutvalgene som bestemmer tema/ressursinnsats for forvaltningsrevisjon.

Mvh

Liv Anne Kildal

Daglig leder

Liv Anne Kildal

SAK 07/24

Orienteringer

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
19.01.2024

Vedlegg:

- a) Statsforvalteren, desember 2023: Utskrift fra Tilsynskalenderen vedr planlagt tilsyn Arbeidstilsynet: Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn Hjemmetjenesten Nordsia
- b) Statsforvalteren, desember 2023: Utskrift fra Tilsynskalenderen vedr planlagt tilsyn Arbeidstilsynet: Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn Aspåsen skole
- c) Statsforvalteren, desember 2023: Utskrift fra Tilsynskalenderen vedr planlagt tilsyn Arbeidstilsynet: Oppfølging av arbeidsulykker – Hunstad barneskole
- d) Statsforvalteren, desember 2023: Utskrift fra Tilsynskalenderen vedr planlagt tilsyn Statsforvalteren: Kommunen som forsøplingsmyndighet
- e) Statsforvalteren, november 2023: Utskrift fra Tilsynskalenderen vedr planlagt tilsyn Statsforvalteren: Legevaktsentralen (tilsyn 4.12.2023 – 6.12.2023)
- f) Statsforvalteren, oktober 2023: Utskrift fra Tilsynskalenderen vedr planlagt tilsyn Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap: Tilsynsaksjon med kommunale lekeplasser
- g) Salten IUA. Protokoll budsjettmøte 17.11.2023.
- h) Salten IUA. Avtale om oppgavefelleskap om beredskap mot akuttforurensning (IUA) i henhold til bestemmelsene i kommunelovens §19.
- i) Salten kommunerevisjon IKS. Hovedutskrift møte i representantskapet 11.12.2023.
- j) Iris Salten IKS, representantskapet: Protokoll fra møte 17. november 2023.
- k) Forum for kontroll og tilsyn, e-post 9.1.2024: Invitasjon til FKTs fagkonferanse 4. – 5. juni 2024

Bakgrunn for saken:

Mottatte og aktuelle dokumenter og henvendelser legges frem for kontrollutvalget til orientering, og vurdering av eventuell oppfølging. I tillegg til brev og andre henvendelser vil dette gjelde

- Innkallinger til representantskap og generalforsamlinger
- Uttalelser, tolkninger og annet fagstoff fra departement og interesseorganisasjoner innen kontroll og tilsyn (FKT og NKRF)
- Rapporter etter statlige tilsyn

Vedlegg a-f) er utskrift fra Statsforvalterens Tilsynskalender som viser planlagte tilsyn i Bodø kommune 2024. Vedlegg e) og f) er tilsyn som startet høsten 2023.

Vedlegg g) og h) gjelder Salten interkommunalt utvalg mot akuttforurensning (IUA). Virksomheten er etablert for å ivareta forurensning fra olje og andre kjemikalier og dekker sjø, land og vassdrag i Salten. IUA-samarbeidet er en landsdekkende beredskap som bygger på 32 etablerte interkommunale regioner. Salten IUA har i dag egen daglig leder med Bodø kommune som vertskommune og Salten Brann IKS som sekretariat. Budsjettmøtet i Salten IUA har i møte 17.11.2023 vedtatt forslag til samarbeidsavtale der organisasjonen søkes etablert som kommunalt oppgavefelleskap. Vedlagt er protokoll fra budsjettmøtet og forslag til samarbeidsavtale som sendes deltagerkommunenes kommunestyre for behandling og tilslutning.

Vedlegg i) og j) er protokoller fra gjennomførte møter i representantskapet i hhv Salten kommunerevisjon IKS (11.12.2023), og Iris Salten IKS (17.11.2023).

Vedlegg k) er invitasjon fra Forum for kontroll og tilsyn med invitasjon til FKTs fagkonferanse 4. – 5. juni 2024.

Inndyr, 11. januar 2024

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn

[Kopier lenke](#)**Hvem får tilsyn****Bodø kommune**

Enhet: BODØ KOMMUNE HJEMMETJENESTEN NORDSIA
Org.nr.: 987954833

Hvem fører tilsyn**ARBEIDSTILSYNET**

Org.nr.: 974761211
Kontakt: Avdeling: Tilsynsseksjon 3 nord
Telefonnummer: 73 19 97 00
E-post: post@arbeidstilsynet.no

Samordner**Statsforvalteren i Nordland**

Kontaktperson: Regie Sjø
Tlf. 75547851
E-post: fmnores@statsforvalteren.no

Kategori: Planlagt tilsyn

Type: Stedlig tilsyn

Lovhjemmel: Arbeidsmiljøloven

Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn

[Kopier lenke](#)**Hvem får tilsyn**

Enhet:

Bodø kommune

ASPÅSEN SKOLE

Org.nr.:

974627841

Hvem fører tilsyn

Org.nr.:

ARBEIDSTILSYNET

974761211

Kontakt:

Avdeling: Tilsynsseksjon 3 nord

Telefonnummer: 73 19 97 00

E-post: post@arbeidstilsynet.no

Samordner

Kontaktperson

Statsforvalteren i Nordland

Regie Sjø

Tlf. 75547851

E-post: fmnores@statsforvalteren.no

Kategori:**Planlagt tilsyn****Type:****Stedlig tilsyn****Lovhjemmel:****Arbeidsmiljøloven**

Oppfølging av arbeidsulykker - stedlig tilsyn

[Kopier lenke](#)**Hvem får tilsyn****Bodø kommune**

Enhet:

HUNSTAD BARNESKOLE

Org.nr.:

974627809

Hvem fører tilsyn**ARBEIDSTILSYNET**

Org.nr.:

974761211

Kontakt:

Avdeling: Tilsynsseksjon 3 nord

Telefonnummer: 73 19 97 00

E-post: post@arbeidstilsynet.no

Samordner**Statsforvalteren i Nordland**

Kontaktperson

Regie Sjø

Tlf. 75547851

E-post: fmnores@statsforvalteren.no

Kategori:**Planlagt tilsyn****Type:****Stedlig tilsyn****Lovhjemmel:****Arbeidsmiljøloven**

Kommunen som forsøplingsmyndighet

[Kopier lenke](#)**Hvem får tilsyn**

Enhet: BODØ KOMMUNE
Org.nr.: 972418013

Hvem fører tilsyn

Fagområde: Avfall
Fagavdeling: Klima- og miljøavdelinga
Org.nr.: 974764687
Kontakt: Espen Olaf Henriksen
Tlf. 75531603
E-post: fmnoEHE@fylkesmannen.no

Samordner

Kontaktperson: Regie Sjø
Tlf. 75547851
E-post: fmnores@statsforvalteren.no

Kategori:**Planlagt tilsyn****Type:****Dokumenttilsyn****Lovhjemmel:****Forurensningsloven**

Legevaktsentralen

[Kopier lenke](#)

Hvem får tilsyn

Enhet: **Bodø kommune**
BODØ KOMMUNE
Org.nr.: 972418013

Hvem får tilsyn

Enhet: **Bodø kommune**
BODØ LEGEVAKT
Org.nr.: 974042487

Hvem fører tilsyn

Fagområde: **STATSFORVALTEREN I NORDLAND**
Helse- og omsorg
Fagavdeling: Helse- og vergemålsavdelinga
Org.nr.: 974764687
Kontakt: Beate Iren Johansen
Tlf. 75531520
E-post: beijo@statsforvalteren.no

Samordner

Kontaktperson: **Statsforvalteren i Nordland**
Regie Sjø
Tlf. 75547851
E-post: fmnores@statsforvalteren.no

Kategori:

Planlagt tilsyn

Tilsynsaksjon med kommunale lekeplasser

[Kopier lenke](#)**Hvem får tilsyn****Bodø kommune**

Enhet:

BODØ KOMMUNE

Org.nr.:

972418013

Hvem fører tilsyn**DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP (DSB)**

Fagområde:

Produkter og forbrukertjenester

Org.nr.:

974760983

Kontakt:

NINA BØ

Tlf. 41129955

E-post: nina.bo@dsb.no

Samordner**Statsforvalteren i Nordland**

Kontaktperson

Regie Sjø

Tlf. 75547851

E-post: fmnores@statsforvalteren.no

Kategori:**Planlagt tilsyn****Type:****Stedlig tilsyn****Lovhjemmel:****Produktkontrolloven****Internkontrollforskriften**

SALTEN IUA

Salten interkommunale utvalg mot akutt forurensning

Bodø 17. november 2023

PROTOKOLL BUDSJETTMØTE I SALTEN IUA 2023

Møtested og dato:

Årsmøtet ble gjennomført på Bystyresalen Bodø fredag 17. november kl 10.30

Tilstede:

Odd Emil Ingebrigtsen	Bodø Kommune
Nils Christian Steinbakk	Fauske Kommune
Bjørn Magne Pedersen	Gildeskål Kommune
Sigurd Stormo	Meløy Kommune
Inger Monsen	Rødøy Kommune
Runar Jensen	Saltdal Kommune
Susann Berg Kristiansen	Værøy Kommune
Kolbjørn Mathisen	Sørfold Kommune
Andre Kristoffersen	Beiarn Kommune
Elisabeth Mikalsen	Røst Kommune

SAKSLISTE

Sak 11/2023 Valg av møteleder og møtesekretær

Budsjettmøtets behandling

Styrets leder velges som møteleder, og daglig leder som møtesekretær

Sak 12/2023 Fortegnelse over årsmøtets medlemmer

Budsjettmøtets behandling

Det møtte 10 stemmeberettigede, og møteleder bekrefter at årsmøtet er beslutningsdyktig etter vedtektene § 7. Dette inkluderer leder i styret.

Sak 13/2023 Godkjenning av innkalling og saksliste

Forslag til vedtak:

Innkalling og saksliste godkjennes

Salten IUA – sekreteriat Salten Brann IKS

Adresse: Olav V gate 200, 8070 Bodø

Telefon:

75 55 74 05

Bankkonto.: 4500.55.97300

E-post:

salten.iua@saltenbrann.no

Budsjettmøtets behandling

Sak 14/2023 Valg av møtedeltakere til å underskrive protokoll

Budsjettmøtets behandling

Til å underskrive protokoll velges:

1: Susann Berg Kristiansen

2: Runar Jensen

Sak 15/2023 Godkjenning av talerett for andre enn årsmøtorepresentantene

Forslag til vedtak:

Alle deltakende på årsmøtet gis talerett

Budsjettmøtets behandling

Sak 16/2023 Årsbudsjett Salten IUA 2024

Styrets forslag til vedtak:

1. Styret Salten IUA foreslår at Budsjettmøtet vedtar forslag til budsjett Salten IUA 2024

Budsjettmøtets behandling

1. Budsjettmøtet vedtar budsjett Salten IUA 2024

Sak 17/2023 Ny samarbeidsavtale Salten IUA

Styrets forslag til vedtak:

1. Styret foreslår at Budsjettmøtet vedtar forslag til avtale om oppgavefellesskap Salten IUA
2. Budsjettmøtet henstiller at saksbehandling ferdigstilles i hver enkelt kommune innen utgangen av 2023
3. Styret vedtar at daglig leder lager forslag til felles kommunalt saksframlegg til kommuner.

Budsjettmøtets behandling

1. Budsjettmøtet vedtar forslag til avtale om oppgavefellesskap Salten IUA
2. Budsjettmøtet henstiller at saksbehandling ferdigstilles i hver enkelt kommune innen utgangen av 2023

Sak 18/2023 Valg

Valgkomiteens forslag til vedtak:

Ingen aktive tiltak før neste valg i 2024

Årsmøtets behandling:

-

Susann Berg Kristiansen
Værøy Kommune

Runar Jensen
Saltdal kommune

Digital signering neste side

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 3 pages before this page
Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende

AVTALE OM OPPGAVEFELLESKAP OM BEREDSKAP MOT AKUTT FORURENSNING (IUA) i henhold til bestemmelsene i kommunelovens §19

mellom

Kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Meløy, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold og Værøy om å organisere nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen kommunene

Hjemmel

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) 13. mars 1981 nr. 6 kapittel 6
- Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19
- Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) 25. juni 2010 nr. 45 kapittel V

1. Generelt

1.1 Oppgavefellesskapet

Alle landets kommuner plikter etter lov og forskrift å delta i interkommunalt samarbeid gjennom interkommunale utvalg mot akutt forurensning (IUA). «Kommunalt oppgavefellesskap om beredskap mot akutt forurensning i Salten», IUA nr. 25 Salten heretter omtalt som Salten IUA.

Kommunesamarbeidet organiseres etter kommunelovens kap. 19 som kommunalt oppgavefellesskap. Oppgavefellesskapet skal ikke være et eget rettssubjekt.

1.2 Deltakerkommuner, eierandel og geografisk virkeområde

Salten IUA består av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Meløy, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold og Værøy, som fastsatt i forskrift om kommunal beredskap om akutt forurensning, Bodø kommune er oppgavefellesskapets kontorkommune. Salten Brann IKS er oppgavefellesskaps sekretariat. Eierandel er satt på bakgrunn av innbyggere pr 1.1.2023.

Deltakerkommune	Eierandel
Bodø	63,82%
Beiarn	1,23 %
Rødøy	1,36 %
Meløy	7,44 %
Fauske	11,47 %
Gildeskål	2,31 %
Steigen	3,19 %
Værøy	0,82 %
Røst	0,56 %
Sørfold	2,21 %
Saltdal kommune	5,57 %
Sum	100,00 %

Virkeområdet innbefatter land, vassdrag og sjøområder deltakerkommunenenes kommunegrenser.

1.3 Formål med IUA og kommunenes ansvar

Formålet med Salten IUA er i å ivareta deltakernes plikt til å ha beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning i henhold til lov av 13. mars 1981 om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) §§ 43 og 44¹.

Med mindre tilfeller av akutt forurensning menes blant annet akutt forurensning fra transport på land og sjø, landbruk, nedgravde oljetanker og bensinstasjoner. Kommunen skal identifisere potensialet for mindre tilfeller av akutt forurensning i egen kommune i en miljørisikoanalyse i henhold til forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning.

1.4 Deltakernes forpliktelser

Kommunens beredskap mot akutt forurensning skal etableres gjennom interkommunalt samarbeid i henhold til § 7² i Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning. Den enkelte kommune skal i tillegg etablere en begrenset, lokal beredskap som kan håndtere små hendelser og som sikrer at en førsteinnsats kan igangsettes raskt. Den lokale og den interkommunale beredskapen skal samlet utgjøre kommunens beredskap mot akutt forurensning³.

1.4.1

Deltakerkommunen skal sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen kommunen, og sikre at en førsteinnsats kan igangsettes raskt. Dette gjennom miljørisikoanalyse §4⁴, kartlegge aktuelle kilder til mindre tilfeller av akutt forurensning, og ha en detaljert, prioritert og kartfestet oversikt over miljøverdier og sårbare naturområder i kommunen, i overensstemmelse med forskrift⁵. Miljørisikoanalysen skal oppdateres hvert fjerde år og ved endringer i dimensjonerende scenario i samsvar med gjeldende regelverk. Oversendes Salten IUA som administrerer det interkommunale samarbeidet.

1.4.2

Kommunen skal med grunnlag i miljørisikoanalysen ha en oppdatert beredskapsanalyse. Denne danner grunnlaget for hver enkelt kommunes beredskap mot akutt forurensning mtp

- a. organisering av beredskapen
- b. nødvendig beredskapsutstyr
- c. nødvendig mannskap
- d. responstid.

Beredskapsanalysen skal minimum oppdateres hvert fjerde år, eller ved endringer i kommunen som kan påvirke beredskapen.

¹ Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) 13. mars 1981 nr. 6 kapittel 6

- ² Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ³ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ⁴ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ⁵ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

1.4.3

Salten IUA skal sørge for at beredskapen mot akutt forurensning som er beskrevet i kap. 1.4 skal etableres på grunnlag av miljørisikoanalysen, beredskapsanalysen og de dimensjonerende scenarioene, jf. Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning § 4 og § 5, og skal beskrives i en beredskapsplan i henhold til § 8⁶.

2. Organisering og ansvar

2.1 Organisering

Salten IUA sine faste organer er representantskap, Beredskapsutvalg og med daglig leder som står for den daglige drift.

2.2 Myndighet

Salten IUA er et oppgavefellesskap etter bestemmelsene i kommunelovens kap. 19 og er ikke eget rettssubjekt. Det administrative ansvaret legges til Bodø kommune og det operative til Salten IUA og Beredskapsutvalget.

IUA har kun myndighet til å treffe beslutninger om interne forhold i samarbeidet, og til å forvalte tilskuddsordninger og egne vedtatte budsjetter.

Oppgavefellesskapet har ikke myndighet til å treffe enkeltvedtak, jf. kl. § 19-1⁷, annet ledd

Myndighetsutøvelse i forbindelse med hendelser ligger til kommunen eller den som bemyndiges i skadestedskommunen. I tilfeller der kommunen ikke er kontaktbar kan Salten IUA velge å aksjonere med bakgrunn i forurensningslovens § 46 aksjonsplikt og § 47 bistandsplikt.

Salten IUA sine faste organer er Representantskapet og Beredskapsutvalg for daglig drift og ved aksjoner. Beredskapsutvalg delegeres myndighet fra hendelseskommune ved aksjonering. Salten IUA sitt beredskapsutvalg har operativt ansvar ved hendelser, og Bodø kommune har administrativt ansvar for driften av IUA.

2.3 Representantskapet

Representantskapet er oppgavefellesskapets øverste organ, og består av ett medlem fra hver deltakerkommune. Hvert kommunestyre velger selv sitt medlem og varamedlem, for fire år om gangen. Representantskapet velger selv sin leder og nestleder for fire år om gangen. Medlemmer til Representantskapet og hvem som velges til leder og nestleder.

Representantskapsmøtet er øverste myndighet. Ordinært representantskapsmøte skal avholdes innen utgangen av mai måned hvert år, med eget budsjettmøte innen utgangen av november

- ⁶ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ⁷ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19

Det skal innkalles til ekstraordinært representantskapsmøte når ett av medlemmene krever det, eller etter ønske fra Beredskapsutvalg.

Innkalling til representantskapsmøte skal skje med minst fire ukers varsel. Dagsorden og saksdokumenter skal sendes til alle medlemmene senest to uker før møtet skal gjennomføres.

Saker som ønskes behandlet av representantskapsmøtet, må meldes skriftlig minst fire uker før møtet avholdes til Sekretariatet, Salten Brann IKS.

Representantskapsmøtet har blant annet følgende oppgaver:

- Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Valg av referent, to protokollvitner og eventuelt en ordstyrer
- Godkjenning av talerett for andre enn årsmøtorepresentantene
- Årsregnskap med revisjonsberetning
- Beredskapsutvalgets årsberetning
- Fastsettelse av godtgjørelse til fellesrepresentantene til Beredskapsutvalg.
- Innkomne saker, herunder vedtektsendringer
- Valg av medlemmer til Beredskapsutvalg i samsvar med § 8 nedenfor.

Representantskapsmøtet velger to representanter til å underskrive protokoll fra møtet.

Deltakerkommunene har følgende antall stemmer:

Kommune	Antall stemmer
Beiarn	1
Bodø	9
Rødøy	1
Meløy	2
Fauske	3
Gildeskål	1
Steigen	1
Værøy	1
Røst	1
Saltdal	2
Sørfold	1
Sum	23

Fordelingen av stemmer er presentert i tabell over. Representantskapet er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede, og disse representerer minst to tredeler av stemmene. Ved stemmelikhet er møteleders stemme avgjørende.

2.4 Beredskapsutvalg

Salten IUA ledes av eget Beredskapsutvalg. Dette er satt sammen av følgende representanter:

Leder:	Brannsjefen i Salten Brann IKS
Nestleder:	Varabrannsjef i Salten Brann IKS
Daglig leder:	Ansatt i Salten Brann IKS, velges av leder Beredskapsutvalget
Medlemmer:	Havnedirektøren Bodø, eller den han/ hun bemyndiger Politimesteren i Nordland Politidistrikt med vara, eller den han/hun bemyndiger Fellesrepresentant med vara for deltakende kommuner som velges av årsmøtet Fellesrepresentant med vara for deltakende kommuner som velges av årsmøtet Representant fra en større industrivirksomhet etablert i virkeområdet Representant fra Statsforvalteren
Observatører:	Representant fra Kystverkets Oljeverndepot i Bodø

Leder av Beredskapsutvalg har møteplikt og talerett i ordinært og ekstraordinært representantskapsmøte, mens medlemmer av Beredskapsutvalget har møte- og talerett.

Beredskapsutvalg rapporterer til Representantskapet.

Beredskapsutvalg har blant annet følgende oppgaver:

- Sammenstille deltakerkommunenes analyser og beredskapsplaner, jf. sivilbeskyttelsesloven §§ 14 og 15 og forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning beredskapsplan mot akutt forurensning §§ 4 og 5⁸.
- Påse at det anskaffes riktig materiell, tilpasset kommunenes øvrige materiell
- Utarbeide årsrapport, fremlegge årsregnskap og forslag til budsjett til behandling på representantskapsmøte
- Påse at det utarbeides en årlig plan for kompetanseutvikling og beredskapsøvelser etter §9⁹. Øvelsene skal gi aktuelt personell nødvendig trening til å fylle sin oppgave. Øvelsene skal dokumenteres.

2.4.1 Operativt og administrativt ansvar for Salten IUA

Som vertskommune har Bodø kommune administrativt ansvar, Salten IUA har operativt ansvar ved hendelser på gitt nivå ref. pkt. 2.2 4. ledd. Interkommunale aksjoner ledes av Beredskapsutvalget etter bemyndigelse fra hendelseskommune. Beredskapsutvalget driftes etter modell Enhetlig Ledelsessystem.

- ⁸ Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Siviltforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) 25. juni 2010 nr. 45 kapittel V.

- ⁹ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10.

Salten IUA sørger for at eget materiell vedlikeholdes og lagres på egnet sted. For å avhjelpe logistikkutfordringer i IUA- et kan beredskapsstyret vedta å etablere fremskutte depot der det er hensiktsmessig for beredskapen.

Salten IUA utarbeider årlige aktivitetsplaner der en medlemskommune skal øves hvert år etter vedtatt plan.

3. Økonomi

3.1 Innskuddsplikt for deltakerkommunene

Driften av Salten IUA finansieres av deltakerkommunene etter følgende prinsipp:

- Deltakerkommunene betaler et fast grunnbeløp pr år, som er likt for alle kommuner.
- I tillegg betales det et kronebeløp pr. innbygger etter folketallet iht. tabell fra Statistisk sentralbyrå per 01.01.
- Grunnbeløpet og kronebeløpet ble fastsatt på Årsmøtet for Salten IUA i 2019 og reguleres årlig iht. kommunal deflator.

Innskuddet skal dekke blant annet materiell og utstyr til bruk under IUA-aksjoner for å forhindre og begrense miljøskader ved akutt forurensning, og til administrative utgifter.

Utgifter til aksjoner skal etter forurensningsloven dekkes av forurenser. Der det imidlertid ikke vil være mulig å inndrive midler, har deltakerkommunene delt ansvar for utgiftene, jf. kommuneloven § 19-2 første og annet ledd¹⁰.

3.2 Kostnader til kompetanseutvikling

Kostnader til generell kompetanseutvikling av personell i egen deltakerkommune dekkes av den enkelte deltakerkommune. Utgifter til gjennomføring av kursstigen til Kystverket dekkes av Salten IUA - lønn dekkes av den enkelte kommune.

3.3 Låneopptak

Salten IUA kan ikke ta opp lån, eller på annen måte pådra deltakerkommunene forpliktelser utover det som følger av vedtatte budsjetterammer.

3.4 Anvisningsmyndighet

Beredskapsutvalgets leder eller den hun/ han bemyndiger har anvisningsmyndighet innenfor vedtatte budsjetterammer.

3.5 Regnskap

Regnskapet føres av Bodø kommune som vertskommune¹¹, og skal føres etter Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner.

Likvide midler i samarbeidet skal stå på ubundet fond i Bodø kommune sine regnskaper.

- ¹⁰ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19

- ¹¹ Lov om kommuner og fylkeskommuner Kap. 20-1 Vertskommunesamarbeid

3.6 Revisjon

Regnskapet revideres av Salten kommunerevisjon.

3.7 Materielle eiendeler

Materiell og utstyr som er anskaffet gjennom bevilgning over de årlige budsjettene i det interkommunale samarbeidet, er oppgavefellesskapets eiendom. Det samme gjelder materiell og utstyr som er anskaffet under aksjoner ledet av Salten IUA.

Felles materiell som blir tatt ut av lagret til bruk i en kommune ved akutt forurensning skal returneres ubeskadiget og rengjort. Skadet materiell skal erstattes av forurenser eller den kommunen materialet er brukt i.

4. Endringer, oppsigelse og ikrafttredelse mv.

4.1 Endringer og oppsigelse av samarbeidsavtalen

Samarbeidsavtalen kan endres dersom samtlige i representantskapet, med unntak av punkt nevnt i §19-4 fjerde ledd¹².

Kystverket kan i enkeltvedtak gi nærmere krav til den interkommunale beredskapen mot akutt forurensning, jf. Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning, §7¹³. Kystverket behandler søknader om endring i regiontilhørighet og regionnavn og kan gjøre endringer i regioninndelingen.

En deltaker kan ensidig søke om å endre regiontilhørighet til Kystverket. Skriftlig varsel sendes til representantskapet 1 år i forkant, regnet fra 31.12. det året avtalen endres. Dersom samtlige deltakere er enige, kan det eventuelt avtales kortere frist.

Oppløsning av Salten IUA må søkes Kystverket når minst 2/3 av representantskapet ønsker det. Dersom Salten IUA vedtas oppløst, må representantskapet oppnevne et avviklingsstyre. Ved oppløsning fordeles verdier, kostnader med økonomiske forpliktelser og anskaffet spesialutstyr på deltakerne i forhold til eierandel på tidspunktet for deltakernes vedtak om oppløsning.

4.2 Endring av avtalen

De forhold i samarbeidsavtalen, som kommer frem av kommuneloven § 19-4 fjerde ledd¹⁴, kan kun endres av kommunestyrene i alle deltakerkommunene. Forslag til endringer kan fremmes av en eller flere av partene i IUA nr. 25 Salten. Alle endringer skal godkjennes av kommunestyrene

4.3 Ikrafttreden

Denne avtalen trer i kraft ved deltakerkommunenes signering.

- ¹² Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19

- ¹³ Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning FOR-2022-01-04-10

- ¹⁴ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) 22. juni 2018 nr. 83 kapittel 19

Beiarn kommune
Dato:

Bodø kommune
Dato:

Fauske kommune
Dato:

Gildeskål Kommune
Dato:

Meløy kommune
Dato:

Rødøy Kommune
Dato:

Røst Kommune
Dato:

Saltdal Kommune
Dato:

Steigen Kommune
Dato:

Sørfold kommune
Dato:

Værøy kommune
Dato:

HOVEDUTSKRIFT

Mandag den 11. desember 2023 kl. 0900 på digitalt forum Teams ble det avholdt møte i representantskapet for Salten kommunerevisjon IKS.

Til stede:

Sander Delp Horn, Bodø
Kirsten Hasvoll, Bodø
Arild Kjerpeseth, Meløy
Gisela Hansen Gulstad, Fauske
Britt Kristoffersen, Hamarøy
Andre Kristoffersen, Beiarn
Runar Jensen, Saltdal

Forfall:

Christina Holmvaag, Steigen, ikke meldt forfall
Lena Cecilie Pedersen Osnes, Sørfold, ikke meldt forfall
Hilde Furueth Johansen, Gildeskål, ikke meldt forfall

Øvrige:

Liv Anne Kildal, daglig leder
Johan A. Bakke, styrets leder

Det var sendt ut skriftlig innkalling og saksliste til møtet den 9. november 2023.

Til behandling forelå:

Sak 08/2023: Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak:

Innkalling med merknad og saksliste ble enstemmig godkjent.

Sak 09/2023: Valg av to representanter til å underskrive protokollen

Vedtak:

Kirsten Hasvoll og Sander Delp Horn enstemmig valgt.

Sak 10/2023: Valg av representantskapets leder og nestleder

Vedtak:

Sander Delp Horn og Britt Kristoffersen enstemmig valgt som hhv styrets leder og nestleder

Sak 11/2023: Budsjettregulering 1 2023

Styrets innstilling:

Styret anbefaler overfor representantskapet å foreta en budsjettregulering slik;

Økt pensjonskostnad	1 000 000
Økt bruk av konsulentkjøp	300 000
Bruk av annen egenkapital	1 300 000

Vedtak:

Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 12/2023: Økonomiplan 2024 - 2027

Styrets innstilling:

Styret anbefaler overfor representantskapet å vedta fremlagt forslag til økonomiplan for 2024-2027.

ØKONOMIPLAN SALTEN KOMMUNEREVISJON IKS 2024-2027

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Driftsinntekter						
Salgsinntekt	-10 692 215	-11 525 000	-12 158 875	-12 827 613	-13 533 132	-14 277 454
Annen driftsinntekt	-334 421	-300 000	-316 500	-333 908	-352 272	-371 647
Sum driftsinntekter	-11 026 636	-11 825 000	-12 475 375	-13 161 521	-13 885 404	-14 649 101
Driftsutgifter						
Lønnskostnad	8 491 629	9 577 892	10 104 676	10 660 433	11 246 756	11 865 328
Annen driftskostnad	2 295 996	2 267 108	2 391 799	2 523 348	2 662 132	2 808 549
Sum driftsutgifter	10 787 625	11 845 000	12 496 474	13 183 781	13 908 888	14 673 877
DRIFSTRESULTAT	-239 011	20 000	21 099	22 260	23 484	24 776
Finansinnt/-kostnader						
Annen renteinntekt	-55 686	-20 000	-21 100	-22 261	-23 485	-24 776
Sum finansinnt/-kostnader						
ORDINÆRT RESULTAT	-294 697	0	0	0	0	0

Vedtak:

Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 13/2023: Endring selskapsavtale

Styrets innstilling:

Styret anbefaler overfor representantskapet å vedta følgende endring av selskapets selskapsavtale § 7, 1.ledd:

'Representantskapet er selskapets øverste myndighet. Representantskapet består av 11 medlemmer, hvor hver kommune får 1 medlem, bortsett fra Bodø som får 2 medlemmer. For hvert medlem velges to personlige varamedlemmer'

Vedtak:

Innstilling enstemmig vedtatt.

Sak 14/2023: Eventuelt

Det forelå ingen saker under eventuelt.

Bodø, den 11. desember 2023.

Liv Anne Kildal
Daglig leder/referent

Kirsten Hasvoll

Sander Delp Horn

Utskrift sendes:

Deltakende kommuner v/ordfører

Medlemmer og varamedlemmer i styret for Salten kommunerevisjon IKS

Representanter og vararepresentanter i representantskapet for Salten kommunerevisjon IKS

Fauske Revisjon AS

Salten kontrollutvalgsservice v/Lars Hansen

Protokoll fra møte 17. november 2023.

Møtestart kl. 12.00

Møteslutt kl. 14.00

Møtested: Bystyresalen, rådhuset i Bodø kommune.

Sak nr: 23-10 Fortegnelse over representantskapets medlemmer:

	Representanter
BEIARN KOMMUNE	Andre Kristoffersen
	Espen Karlsen
BODØ KOMMUNE	Odd Emil Ingebrigtsen
	Håkon Møller
FAUSKE KOMMUNE	Nils-Christian Steinbakk
	Kenneth Svendsen
GILDESKÅL KOMMUNE	Bjørn Magne Pedersen
	Helge Akerhaugen
HAMARØY KOMMUNE	Britt Kristoffersen Løksa
	Jan-Folke Sandnes
MELØY KOMMUNE	Sigurd Stormo
	Pål Einar Olsen
SALTDAL KOMMUNE	Runar Løvdal Jensen
	Ikke møtt
STEIGEN KOMMUNE	Ikke møtt
	Ikke møtt
SØRFOLD KOMMUNE	Kolbjørn Mathisen
	Gisle Hansen

I tillegg møtte Iris Salten IKS:

- Trud Berg styreleder
- Bjørn Ove Moum adm.dir
- Frode Enoksen øk.sjef

Sak nr: 23-11 Godkjenning av innkalling til representantskapet.

Vedtak:

Innkalling til representantskapets møte godkjennes.

Sak nr: 23-12 Valg av to deltagere til å underskrive protokollen

Vedtak:

Følgende velges til å underskrive protokollen fra møte:

1. Andre Kristoffersen
2. Bjørn Magne Pedersen

Sak nr: 23-13 Valg av leder i representantskapet

IKS loven §6: «Hvis annet ikke er fastsatt i selskapsloven, velger representantskapet selv sin leder og nestleder.»

Vedtak:

Følgende velges til leder av representantskapet: Odd Emil Ingebrigtsen
Valget gjelder for 2 år.

Sak nr: 23-14 Valg av nestleder i representantskapet

IKS loven §6: «Hvis annet ikke er fastsatt i selskapsloven, velger representantskapet selv sin leder og nestleder.»

Vedtak:

Følgende velges til nestleder av representantskapet: Britt Kristoffersen Løksa.
Valget gjelder for 2 år.

Sak nr: 23-15 Økonomiplan for 2024-2027

Sak nr: 23-16 Budsjett for 2024

Vedtak:

1. I gebyrregulativet foretas den endring at gebyret justeres iht. kommunal delfaktor for 2024 + et lite påslag som til sammen gir 6,5%. Daglig leder besørger utarbeidelsen av nytt gebyrregulativ i tråd med dette, som snarest fremlegges styret til orientering.
2. Budsjettet for 2024 vedtas. Daglig leder besørger de endringer i budsjettet som vedtakets pkt. 1 foranlediger. Revidert budsjett fremlegges snarest for styret til orientering.
3. Investeringer for 2024 vedtas. Daglig leder besørger de endringer i investeringer som eventuelt er nødvendig som følge av vedtakets pkt. 1. Revidert budsjett for investeringer fremlegges snarest for styret til orientering.
4. Økonomiplan for 2024-2027 tas til orientering.
5. Negativt selvkostfond dekkes inn over 3 år (2024-2026) med en tilleggsinnbetaling på kr 162 inkl. mva pr. år. (forbehold om endring i kalkylerente).
6. For å styrke oppdraget og redusere kostnadene på selvkostområdet husholdningsavfall, mener representantskapet det må gjøres en ny gjennomgang av hvordan skillet mellom drift av selvkostområdet og de øvrige aktivitetene i konsernet er organisert.

Sak nr: 23-17 Innstilling til bruk av midler fra Iris-fondet.

Hensikt.

Representantskapet skal vedta bruk av midler fra Iris-fondet. Det er styret i Salten Regionråd som innstiller til vedtak.

Saken.

Representant fra regionrådet vil presentere innstillingen for representantskapets medlemmer i møte. Styret i Salten Regionråd anbefaler at følgende forslag til vedtak.

Innstillingen er gjort gjennom to separate vedtak:

- Styre-sak 43/23 Innstilling til IRIS-fondet
- Styre-sak 59/23 IRIS-fondet tilleggssak.

Sak: **Styre-sak 43/23**
 Innstilling til Iris- fondet

Enstemmig vedtak:

Styret i Salten Regionråd anbefaler at følgende prosjekter/ satsinger gis støtte fra Iris-fondet i representantskapets møte i november 2023:

1. Rekruttering til marine næringer og sysselsetting i nord (Kigok) – kr 250.000,-
2. Kom til Salten – forprosjekt (Næringsnettverket) – kr 1.250.000,-
3. Gjenbruksuka (Iris Salten IKS)– kr 1.000.000,-
4. Prosjektet «Uerstattelig» (Stiftelsen Nordland Nasjonalparksenter) - kr 2.000.000,-
5. Interkommunalt samarbeid om juridisk kompetanse i Salten (RKK Salten) – kr 974.000,-
6. Trainee Salten (KPB) – kr 700.000,-
7. Administrasjon av Iris- fondet (Salten Regionråd) – kr 391.878,-

STYRE-SAK 59/23 IRIS-FONDET TILLEGGSSAK

Det vises til orientering om saken på e-post fredag 6. oktober 2023, samt oppfølgende e-post tirsdag 10. oktober.

Enstemmig vedtak:

Styret i Salten Regionråd anbefaler at prosjektet Marcialonga Arctic Ski Race støttes med 590.000 kr fra Iris-fondet.

Støtten forutsetter at midlene går til eksterne kostnader og er knyttet til å øke reiselivsaktivitet i hele Salten.

Støtten gis som et bidrag i oppstartsfasen og vil ikke gi presedens for senere søknader.

Vedtak:

Representantskapet vedtar enstemmig innstillingen fra styret i Salten Regionråd.

Sak nr.: 23-18 Valg av valgkomité

Hensikt.

Representantskapet skal velge valgkomité.

Saken

Iht. vedtektene skal representantskapet foreta valg av valgkomité med leder og nestleder. Valgkomite velges blant representantskapets medlemmer, og velges for to år.

Vedtak:

Følgende velges til valgkomiteen for Iris Salten IKS. De velges for 2 år.

Leder:	Bjørn Magne Pedersen (Gildeskål)	vara: Runar Jensen (Saltdal)
Nestleder:	Marlen Rendal Berg (Fauske)	vara: Sigurd Stormo (Meløy)
Medlem:	Andre Kristoffersen (Beiarn)	vara: Susan Berg Kristiansen (Værøy)

Referent:

Bjørn Ove Moum
Adm. dir.

Signering:

Andre Kristoffersen

Bjørn Magne Pedersen

Fra: [Forum for Kontroll og Tilsyn](#)
Til: [Forum for Kontroll og Tilsyn](#)
Emne: Invitasjon til FKTs fagkonferanse 4. – 5. juni 2024
Dato: tirsdag 9. januar 2024 14:40:16

Til kontrollutvalgsmedlemmer og andre interesserte

Velkommen til **FKTs fagkonferanse 2024** som arrangeres på Quality Airport Hotel, Gardermoen 4.– 5. juni.

Nå har du sjansen til faglig oppdatering og nettverksbygging

Målgruppen er ledere og medlemmer av kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretærer, ordførere, kommunedirektører og ellers alle med interesse for kontrollarbeid i kommunal sektor.

Program:

Kontrollutvalget – roller og samspill

Mange er ferske i kontrollutvalget og de trenger kunnskap om utvalgets rolle og hvordan utvalget skal opptre i samspill med andre aktører som har ansvar for kontroll i kommunene. Vi inviterer representanter fra både kontrollutvalg og revisjon, ordfører og kommunedirektør til samtale og refleksjon rundt tema «Kontrollutvalget – roller og samspill».

Habilitet og tillit

Høsten 2023 har nyhetsbildet vært preget av ulike habilitetssaker og spørsmål om innsideinformasjon. Hvordan påvirkes tilliten til politikerne av dette? Er det grunn til å se nærmere på tilsvarende problemstillinger i lokalpolitikken?

Henvendelser og varsling

Kontrollutvalget kan erfare å ta imot henvendelser om mer eller mindre konkrete kritikkverdige forhold. Hvordan skal kontrollutvalget håndtere slike henvendelser? Og hva med varsling – har kontrollutvalget noe med det å gjøre?

Økonomisk bærekraft

Har kommunen din en bærekraftig økonomi? Hvordan kan kontrollutvalget finne ut det? Har kontrollutvalget et ansvar her?

Vi vil også vise fram gode eksempler på forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vel møtt!

Deltakeravgift: Medlemmer kr. 7 900, andre kr. 8 400

Påmeldingsfrist: 29. april

Årsmøte i Forum for kontroll og tilsyn avholdes 4. juni. Nærmere informasjon om årsmøtet finner du [her](#)

Medlemsoversikt

Til påmelding

SAK 08/24

Eventuelt

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
19.01.2024

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr, 11. januar 2024

Lars Hansen
Sekretariatsleder